

> Retouradres Postbus 5807 2280 HV Rijswijk (ZH)

beschikking

Datum	18 december 2009
Nummer	WSV/2009-1228
Onderwerp	Besluit inzake Wbr-vergunningaanvraag windturbinepark 'Q4-WP'

1) PROCEDUREVERLOOP AANVRAAG 'Q4-WP'

Bij brief van 10 februari 2005 is door E-Connection Project B.V. een aanvraag ingediend voor een vergunning krachtens de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (hierna: 'Wbr') voor het oprichten en in stand houden van een windturbinepark genaamd 'Q4-WP'. Bij brief van 12 juni 2009 is de aanvraag op naam gesteld van Q4-WP B.V. i.o., verder te noemen de aanvrager. Het park ligt grotendeels in blok 'Q4' en gedeeltelijk in blok 'Q7' (conform blokindeling Mijnbouwwet), zoals nader aangegeven in Bijlage I bij de aanvraag.

Op het voorbereiden van deze beslissing is de uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.5 oud van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) van toepassing. Dit volgt uit artikel 4 lid 2 van de *'Beleidsregels inzake toepassing Wet beheer rijkswaterstaatswerken op installaties in de exclusieve economische zone'* (hierna: 'Beleidsregels').

De wijze waarop vergunningaanvragen worden behandeld, is nader beschreven in de procedurebeschrijving *'Behandeling vergunningaanvragen Wet beheer rijkswaterstaatswerken voor windenergie offshore'* (versie februari 2006).

Omdat de oprichting van installaties in de exclusieve economische zone (hierna: EEZ) belangrijke nadelige gevolgen kan hebben voor het milieu, is ingevolge artikel 7.1 lid 1 van de Wet milieubeheer (Wm) op basis van onderdeel C activiteit 5.1 Besluit milieueffectrapportage 1994 een Milieueffectrapport (hierna: 'MER') bij een aanvraag voor een installatie in de EEZ verplicht. Hierbij dienen de relevante bepalingen van hoofdstuk 7 Wm te zijn toegepast en de procedure omschreven in afdeling 13.2 Wm te zijn gevolgd.

Op 16 februari 2005 (ref. AMU/0425) meldt het bevoegd gezag aan de aanvrager dat de brieven van 10 februari 2005 nog niet zijn aan te merken als aanvragen voor vergunningen op grond van de Wbr tot dat de aanvraag incl. MER in dertigvoud is ingediend bij het bevoegd gezag.

Op 24 februari 2005 dient de aanvrager een kopie van de aanvraag van 10 februari 2005 in dertigvoud in onder verwijzing naar de aanvraag van 10 februari 2005, refererend aan de brief van het bevoegd gezag van 16 februari 2005. Op 2 maart 2005 (ref. AMU/0585) bevestigt het bevoegd gezag de ontvangst van de aanvraag en dateert deze op 24 februari 2005.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Op 6 juni 2005 is door het bevoegd gezag een schorsing ingesteld met betrekking tot de behandeling van lopende Wbr-vergunningaanvragen; welke op 16 februari 2006 is opgeheven.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Bij brieven d.d. 18 april 2006, 20 juli 2006 en 12 oktober 2006, dient aanvrager een aanvulling op de aanvraag in de vorm van een aanvulling op het MER in.

Op 23 november 2006 (ref. AMU/2703) wijst het bevoegd gezag de vergunningaanvraag af.

Op 2 oktober 2008 behandelt de rechtbank Utrecht het tegen de afwijzing ingediende – en als beroepschrift aangemerkte – bezwaarschrift. De rechtbank verklaart het beroep niet-ontvankelijk en zendt de beroepschriften ter verdere behandeling als bezwaar door aan het bevoegd gezag (Rb. Utrecht d.d. 9 oktober 2008 SBR08/715 en SBR 08/717).

Bij brieven 6 september 2007, 21 oktober 2008 dient aanvrager aanvullingen op de aanvraag in.

Op 15 januari 2009 heeft het bevoegd gezag als aanvulling op de aanvraag de passende beoordeling als onderdeel van het MER ontvangen.

Op 6 februari 2009 (ref. WSV/0266) heeft het bevoegd gezag de vergunningaanvraag als volledig beoordeeld en aangegeven deze verder in behandeling te nemen. Het door E-Connection Project BV ingediende bezwaar d.d. 3 januari 2007 werd daarmee ingetrokken. De ontvangen documentatie ten aanzien van de vergunningaanvraag is opgenomen Bijlage 1 bij dit besluit.

Het MER is beoordeeld aan de hand van het bepaalde in Hoofdstuk 7 van de Wm en de richtlijnen voor de milieueffectrapportage zoals die door mij voor deze aanvraag zijn afgegeven op 8 augustus 2000.

De Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: 'de Commissie') heeft geadviseerd een passende beoordeling voor de inschatting van de effecten van een windturbinepark op de Natura 2000 gebieden te laten uitvoeren voor de vergunningverlening van windturbineparken in de Noordzee. Op 8 juli 2008 is in een overleg tussen het bevoegd gezag en de windsector kenbaar gemaakt dat een passende beoordeling noodzakelijk is en onderdeel moet uitmaken van de Wbr-vergunningaanvraag.

Het MER (inclusief passende beoordeling) als onderdeel van de Wbr-aanvraag, heeft gedurende 18 februari 2009 tot en met 31 maart 2009 ter inzage gelegen. Van de terinzagelegging is kennis gegeven door plaatsing in de Staatscourant van 17 februari 2009, nr. 32. De ontvangen zienswijzen en de reactie daarop zijn opgenomen in Bijlage 2 bij dit besluit.

De vergunningaanvraag en het daarbij behorende MER is voor advies voorgelegd aan de Commissie en aan de wettelijk adviseurs.

Op 23 juni 2009 is het toetsingsadvies over het MER en de aanvullingen daarop van de Commissie ontvangen (rapport nr.1105-133).

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Het ontwerpbesluit is genomen op 26 juni 2009 en is per brief (ref. WSV/163) aan Q4-WP B.V. i.o., aangeboden. Het ontwerpbesluit heeft van 1 juli 2009 tot en met 11 augustus 2009 ter inzage gelegen. Van de terinzagelegging is kennis gegeven door plaatsing in de Staatscourant van 30 juni 2009, nr. 118. Op het ontwerpbesluit zijn 11 zienswijzen ontvangen. De ontvangen zienswijzen en de reactie daarop zijn opgenomen in bijlage B bij dit besluit.

Datum
18 december 2009
Nummer
WSV/2009-1228

Op grond van deze zienswijzen en het vervallen van de instandhoudingsdoelstelling voor de Kleine mantelmeeuw voor de kolonie Zwanenwater en Pettemerduinen is het afwijzende ontwerpbesluit heroverwogen. Het herziene ontwerpbesluit is genomen op 2 november 2009 en is per brief (ref. WSV/2009-913) aan Q4-WP B.V. i.o. aangeboden. Het herziene ontwerpbesluit heeft van 6 november tot en met 3 december ter inzage gelegen. Van de terinzagelegging is kennis gegeven door plaatsing in de Staatscourant van 5 november 2009, nr. 16701. Op het herziene ontwerpbesluit zijn 7 zienswijzen ontvangen. De ontvangen zienswijzen en de reactie daarop zijn opgenomen in bijlage C bij dit besluit.

2) TOETSINGSKADER

Wet beheer rijkswaterstaatswerken

Op grond van het bepaalde in artikel 2 Wbr is het verboden om zonder vergunning gebruik te maken van een waterstaatswerk door, anders dan waartoe het is bestemd, daarin, daarop, daaronder of daarover werken te maken of te behouden. Ingevolge artikel 1 lid 1 juncto artikel 1 lid 2 Wbr wordt onder 'waterstaatswerken' onder meer verstaan de bij het Rijk in beheer zijnde wateren, waaronder begrepen de territoriale zee en de EEZ. De onderhavige locatie bevindt zich in de EEZ van de Noordzee en is derhalve op grond van artikel 1 lid 2 Wbr een waterstaatswerk. Het oprichten en behouden van het aangevraagde werk is daarmee vergunningplichtig op grond van de Wbr.

Het toetsingskader van een aanvraag om een Wbr-vergunning is neergelegd in artikel 3 Wbr. Het eerste lid van dit artikel bepaalt dat de vergunning geweigerd kan worden ter bescherming van waterstaatswerken en ter verzekering van het doelmatig en veilig gebruik van die werken. Bij het beoordelen van een vergunningaanvraag in het kader van de Wbr voor windturbineparken op een locatie binnen de EEZ moet rekening worden gehouden met de effecten van het desbetreffende windturbinepark. In artikel 3 Wbr is bepaald:

- '1. Weigering, wijziging of intrekking van een vergunning, alsmede toepassing van de artikelen 2, tweede lid en 6 kan slechts geschieden ter bescherming van waterstaatswerken en ter verzekering van het doelmatig en veilig gebruik van die werken, met inbegrip van het belang van verruiming of wijziging anderszins van die werken.*
- 2. De in het eerste lid bedoelde besluiten kunnen mede strekken ter bescherming van aan de waterstaatswerken verbonden belangen van andere dan waterstaatkundige aard, doch enkel voor zover daarin niet is voorzien door bij of krachtens een andere wet gestelde bepalingen.'*

De vergunningaanvraag is voorts getoetst aan de 'Nadere specificatie van de vereisten voor een Wbr vergunningaanvraag voor een offshore windturbinepark'.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Beleid

Op 21 december 2004, Staatscourant nr. 252, zijn de 'Beleidsregels inzake toepassing Wet beheer rijkswaterstaatswerken op installaties in de exclusieve economische zone' (hierna: de Beleidsregels) vastgesteld. In de Beleidsregels is het toetsingskader van de Wbr nader uitgewerkt. De Beleidsregels betreffen de toepassing van de artikelen 2, 3 en 6 van de Wbr op installaties in de EEZ. Artikel 5 van de Beleidsregels geeft hierover het volgende aan:

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1228

'Bij de voorbereiding en de vaststelling van een beschikking inzake het verlenen, weigeren, wijzigen of intrekken van een vergunning wordt rekening gehouden met:

- a. het behouden van mogelijkheden voor een doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee door anderen dan de vergunninghouder,*
- b. de op de Noordzee betrekking hebbende onderdelen van de Nota Ruimte waarvoor het regeringsstandpunt op 27 april 2004 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer is toegezonden (Kamerstukken II 2003/04, 29 435, nrs. 1-2), en*
- c. andere op de Noordzee betrekking hebbende plannen en gebiedsaanwijzingen op grond van de Wet op de waterhuishouding, de Wet op de Ruimtelijke Ordening, de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Wet milieubeheer.'*

Ad a. Veilig en doelmatig gebruik van de Noordzee

In de toelichting bij de Beleidsregels wordt artikel 5 sub a als volgt toegelicht:

'De verzekering van een veilig en doelmatig gebruik van waterstaatswerken speelt in het kader van de Wbr een centrale rol bij de toetsing van vergunningaanvragen; dit komt tot uiting in artikel 5 van de beleidsregels, dat betrekking heeft op de toetsing van aanvragen. Daarbij gaat het om rechtmatig gebruik van de Noordzee door derden, zoals dat is geregeld in artikel 58 van het VN Zeerechtverdrag.

In dat artikel ligt besloten dat de kuststaat bij de uitoefening van zijn rechtsmacht in de EEZ ten aanzien van installaties en dergelijke rekening moet houden met de voor alle staten in die zone geldende rechten van scheepvaart, overvlucht, het leggen van onderzeese kabel- en buisleidingen en ander rechtmatig gebruik van de zee.

Het beleid op dit punt houdt met name een locatiebeleid in, waarbij rekening wordt gehouden met het ruimtebeslag van de installatie, met inbegrip van de veiligheidszone die rondom de installatie moet worden ingesteld (zie artikel 8 van de Beleidsregels), in relatie tot benodigde ruimte voor ander gebruik van de Noordzee.'

Scheepvaartveiligheid

De verzekering van een veilig en doelmatig gebruik van waterstaatswerken speelt in het kader van de Wbr een centrale rol bij toetsing van vergunningaanvragen (artikel 3 Wbr). In de Beleidsregels is het toetsingskader ten aanzien van installaties in de EEZ nader uitgewerkt. In de Beleidsregels komt tot uitdrukking dat bij de beoordeling van vergunningaanvragen rekening dient te worden gehouden met de op de Noordzee betrekking hebbende onderdelen van de Nota

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Ruimte (Integraal Beheerplan Noordzee 2015, hierna: IBN). Ten aanzien van de Noordzee is in de Nota Ruimte opgenomen dat het beleid van de Nederlandse overheid er op is gericht om de scheepvaartveiligheid op de Noordzee op hetzelfde niveau te handhaven en waar mogelijk (permanent) te verbeteren (IBN p. 27). Dit beleid is tevens verwoord in de Beleidsbrief Zeevaart 'Verantwoord varen en een vitale vloot' (4 april 2008). Op basis van dit wettelijke- en beleidskader houdt het bevoegd gezag bij de besluitvorming omtrent de vergunningen uitdrukkelijk rekening met de effecten van het oprichten en in standhouden van een windturbinepark op het veilige en doelmatige gebruik van de Noordzee.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Op grond van het bovenstaande toetst het bevoegd gezag op veilig en doelmatig gebruik van de Noordzee ten aanzien van scheepvaart. De methode voor de berekening van de effecten op de scheepvaartveiligheid betreft het zogenaamde SAMSON model. Dit model is ontwikkeld door de Rijksoverheid (Ministerie van Verkeer en Waterstaat) in samenwerking met het maritieme onderzoeksinstituut 'MARIN' te Wageningen en wordt bij diverse Nederlandse en Europese maritieme projecten toegepast voor het beoordelen van de scheepvaartveiligheid. Het SAMSON model wordt gebruikt om kansen op en consequenties van verschillende soorten ongevallen op zee in te schatten, met name schip-schip aanvaringen, driften en 'ramming'. Daarbij wordt een verkeersdatabase van de Noordzee als uitgangspunt gehanteerd.

Naast de inschatting van de kansen op en consequenties van verschillende soorten ongevallen op zee is het noodzakelijk inzicht te verkrijgen in de vaarpraktijk van schepen ter vermindering van dergelijke ongevalsituaties. Daarom is in begin 2007 op initiatief van het bevoegd gezag de kennis van en ervaring met de vaarpraktijk samengebracht in een nautische adviesgroep. De adviesgroep is totstandgekomen met ambtenaren die ressorteren onder het Ministerie van VenW en Noordzeeloodsen. De in de adviesgroep samengebrachte kennis en ervaring maakte een deskundige benadering van de vaarpraktijk mogelijk en heeft bijgedragen aan een nadere afweging van het bevoegd gezag op het gebied van de scheepvaartveiligheid en mogelijke mitigerende maatregelen. Het bevoegd gezag heeft de kennis en ervaring van de vaarpraktijk daarnaast in relatie gebracht met de meeste recente gegevens over de verkeersstromen en -intensiteiten, de beschikbare ruimte (breedte van de vaarroute) en de kruispunten van meerdere vaarroutes. Het onderhavige besluit bevat de door het bevoegd gezag gemaakte afwegingen.

Luchtvaartveiligheid

Voor de beoordeling van een Wbr-aanvraag voor een offshore windturbinepark op luchtvaartveiligheidsaspecten wordt deze voorgelegd aan de Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW). Het toezicht van IVW binnen het domein Luchthavens richt zich op de Nederlandse luchthavens waartoe ook helikopterdekken behoren. Het toezicht binnen het domein Luchtruim is gericht op de luchtverkeersdienstverleningsorganisaties en op het gebruik van het Nederlandse luchtruim. IVW houdt in haar advies rekening met de volgende normen: ICAO Annex 14 part II, JAR-OPS 3, Mijnbouwregeling en CAP764.

Als uitgangspunt voor de beoordeling van de effecten op de luchtvaartveiligheid en de veiligheid op de platforms geldt dat deze niet mag worden aangetast, in aansluiting op het voorzorgsprincipe uit het IBN. In het IBN wordt ook gesteld dat meervoudig ruimtegebruik nagestreefd moet worden waar mogelijk. Voorwaarde is dat de andere gebruiker daar geen schade of hinder van ondervindt.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Andere gebruikers

Tevens is rekening gehouden met belangen van andere gebruikers van de Noordzee zoals de visserij, zandwinning, militaire gebieden en de olie- en gaswinning. Ook worden belangen van cultuurhistorische waarden die voortvloeien uit de Monumentenwet meegenomen bij het beoordelen van de aanvraag respectievelijk het opstellen van de vergunningvoorschriften. Bovengenoemde belangen worden niet alleen door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, maar ook door andere ministeries behartigd.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1228

Ad. b. Nota Ruimte

Ten aanzien van artikel 5 sub b is het beleid van de op de Noordzee betrekking hebbende onderdelen van de Nota Ruimte uitgewerkt in het IBN. Het IBN heeft de status van een beleidsregel en bevat onder meer een afwegingskader voor vergunningverlening en een nadere begrenzing van gebieden met bijzondere ecologische waarden en de voor deze gebieden te hanteren beschermingsregimes.

Ad c. Wet op de waterhuishouding, de Wet ruimtelijke ordening, de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Wet milieubeheer
In de toelichting op de Beleidsregels wordt dit artikel nader uitgelegd:

'Artikel 5 legt voorts vast dat bij het voorbereiden en vaststellen van beschikkingen inzake Wbr-vergunningen rekening wordt gehouden met het beleid voor de Noordzee dat is opgenomen in plannen op basis van enige in de beleidsregels genoemde wetten, te weten de Wet op de waterhuishouding, de Wet op de Ruimtelijke Ordening, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Wet milieubeheer. Hiervoor is een aanvullende basis aanwezig in artikel 56, eerste lid, onderdeel b, onder iii, van het VN-Zeerechtverdrag: de kuststaat heeft in de EEZ rechtsmacht ten aanzien van de bescherming van het milieu. Hoewel de genoemde wetten als zodanig niet (of in de praktijk nog niet) van toepassing zijn in de EEZ, bevatten de op die wetten gebaseerde plannen wel degelijk mede beleidsvoornemens die op die zone van toepassing zijn.'

Ecologie

Uit artikel 3 lid 2 Wbr volgt dat rekening dient te worden gehouden met de bescherming van belangen van andere dan waterstaatskundige aard, voor zover daarin niet reeds is voorzien bij of krachtens andere wet. Hier wordt met name bedoeld op belangen ten aanzien van natuur en milieu (ecologie), zoals volgt uit de Kamerstukken II 1995/96, 24 573, nr. 6, blz. 3. Met de uitbreiding van het toepassingsgebied van de Wbr tot de EEZ geldt dit evenzeer voor de EEZ (Kamerstukken II, 1999/2000, 26961, nr. 3, p.3/4). Bij de beoordeling van een aanvraag zal dan ook bekeken moeten worden of de activiteit niet leidt tot onaanvaardbare gevolgen voor het milieu. Uit artikel 1 lid 2 van de Beleidsregels volgt dat onder milieu ook natuur wordt verstaan.

In dat licht volgt uit artikel 4 lid 1 sub e van de Beleidsregels dat, mede gelet op de verplichtingen op grond van de EG-richtlijn 85/337/EEG (PbEG L 175/40), zoals gewijzigd bij EG-richtlijn 97/11/EG (PbEG L 73/5), voor installaties als bedoeld in de bijlagen I en II bij genoemde richtlijn, waaronder een windturbinepark, niet eerder een vergunning zal worden verleend dan nadat de gegevens over de gevolgen voor het milieu in de vorm van een milieueffectrapportage zijn

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

overgelegd, de relevante bepalingen van hoofdstuk 7 van de Wm zijn toegepast en de procedure omschreven in afdeling 13.2 van de Wm is gevolgd.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Uit het voorgaande vloeit voort dat bij de onderhavige besluitvorming rekening dient te worden gehouden met de Vogelrichtlijn 79/409/EEG (PbEG L 103) en Habitatrichtlijn 92/43/EEG (PbEG L 206). Door de Europese Commissie wordt verondersteld dat deze richtlijnen mede van toepassing zijn in de EEZ voorzover de bevoegdheid van de lidstaten zich uitstrekt over deze zone. Het Hof van Justitie heeft dit in een uitspraak van 20 oktober 2005 (zaak C-6/04) bevestigd.

Op grond van de Habitatrichtlijn moet ten aanzien van de vergunningaanvraag getoetst worden of significante gevolgen voor Natura 2000 gebieden zijn uit te sluiten. Het bevoegd gezag dient passende maatregelen te treffen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen voor zover die factoren, gelet op de doelstellingen van de richtlijn een significant effect zouden kunnen hebben. Conform artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn wordt voor elk project dat niet direct verband houdt met het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied. Gelet op de conclusies van de passende beoordeling van de gevolgen voor het gebied en onder voorbehoud van het navolgende geeft het bevoegd gezag slechts toestemming voor het project nadat zij de zekerheid heeft verkregen dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten.

Indien bij beoordeling van de aanvraag significante effecten niet zijn uit te sluiten voor het gebied kan bij afwezigheid van alternatieve oplossingen op grond van artikel 6 lid 4 van de Habitatrichtlijn door het bevoegd gezag enkel worden vergund om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, waarbij alle nodige compenserende maatregelen genomen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft. Hiervan dient de Europese Commissie op de hoogte gesteld te worden.

Vorzorgsbeginsel

Eveneens houdt het bevoegd gezag in het afwegingskader bij de vergunningverlening rekening met het voorzorgsbeginsel. Het voorzorgsbeginsel houdt in dat preventieve maatregelen genomen dienen te worden wanneer er redelijke gronden tot bezorgdheid bestaan, dat de activiteit schade toebrengt aan het milieu, de gezondheid van de mens of ander rechtmatig gebruik. Volgens de Nota Ruimte en het IBN geldt het voorzorgsbeginsel voor alle activiteiten op de Noordzee en is een belangrijk uitgangspunt bij de planning en ontwerp van voorgenomen activiteiten op zee. De Europese commissie stelt in 2000 dat het voorzorgsbeginsel niet alleen toepasbaar is in het milieurecht maar ook in andere situaties waarin geen eenduidig wetenschappelijk materiaal voor handen is (Mededeling van de commissie over het voorzorgsbeginsel COM 2000/0001).

Bij de vergunningverlening betrokken instanties

Kaders en beleid voor het vergunningverleningsproces van windturbineparken op zee zijn vastgelegd in de eerder genoemde Beleidsregels (21 december 2004) en

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

in een draaiboek "Committering van 450 MW windenergie op de Noordzee" (voor de zgn. 2^e ronde). Het draaiboek is bij brief van 30 juni 2008 van de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, mede namens de ministers van Economische Zaken (EZ), Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) aan de Tweede Kamer gestuurd (TK 31209 en 21239, nr. 35). Het draaiboek beschrijft onder andere de stappen in de periode van 1 juli 2008 tot 1 november 2009 ten aanzien van de Wbr-vergunningverlening. Beide documenten zijn opgesteld in nauw overleg tussen de ministeries van EZ, VROM, LNV en het Ministerie van V&W.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

3) BELANGENAFWEGING EN MOTIVERING

Bij de toetsing van de vergunningaanvraag richt het bevoegd gezag zich volgens het toetsingskader onder meer op de effecten van het initiatief op een veilig en doelmatig gebruik van de Noordzee, waaronder de effecten op scheepvaartveiligheid, luchtvaartveiligheid, mijnbouwactiviteiten en natuur en milieu (ecologie). De effecten op de gebruiksfunctie zandwinning en militaire gebieden spelen geen rol bij dit besluit.

Aan de hand van het in hoofdstuk 2 beschreven toetsingskader worden in de paragrafen 3.1 tot en met 3.4 de volgende aspecten overwogen:

- effecten op scheepvaartveiligheid (paragraaf 3.1);
- effecten op luchtvaartveiligheid (paragraaf 3.2);
- effecten op mijnbouw (3.3);
- effecten op ecologie (3.4).

In iedere paragraaf worden na een korte inleiding weergegeven:

- de belangrijkste conclusies omtrent het onderwerp ('het belang') in het MER;
- advies Commissie m.e.r. en overige adviseurs;
- overwegingen en conclusies die het bevoegd gezag op basis daarvan heeft getrokken.

De inspraak die ontvangen is op de terinzagelegging van het MER is op relevante punten opgenomen in dit besluit en samengevat weergegeven en voorzien van een reactie in bijlage A bij dit besluit.

De zienswijzen die zijn ontvangen op de terinzagelegging van het ontwerpbesluit zijn op relevante punten opgenomen in dit besluit en samengevat weergegeven en voorzien van een reactie in bijlage B bij dit besluit.

De zienswijzen die zijn ontvangen op de terinzagelegging van het herziene ontwerpbesluit zijn op relevante punten opgenomen in dit besluit en samengevat weergegeven en voorzien van een reactie in bijlage C bij dit besluit. De zienswijzen hebben op onderdelen geleid tot aanpassingen van de overwegingen, en hebben niet geleid tot een wijziging van het besluit.

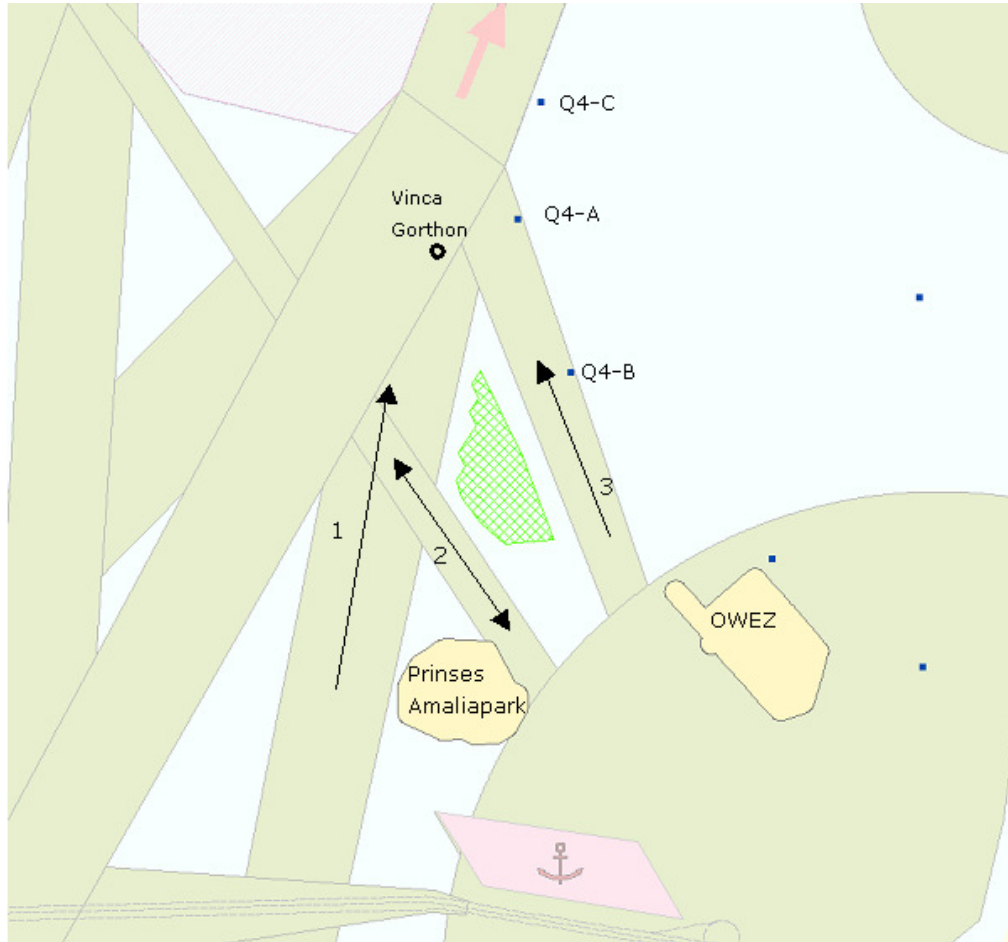
3.1 Effecten op scheepvaartveiligheid

3.1.1 Ligging windturbinepark Q4-WP

Het windturbinepark Q4-WP ligt op ongeveer 12,5 nautische mijlen (NM) uit de kust van Egmond aan Zee. Onderstaande figuur 1 geeft de ligging van het park weer ten opzichte van de directe omgeving.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Datum
18 december 2009
Nummer
WSV/2009-1228

Figuur 1: Ligging van het windturbinepark 'Q4-WP' (groen gearceerd), verkeersscheidingstelsel Texel (roze pijl), verkeersstromen 1 t/m 3, de twee bestaande windturbineparken (geel), het wrak van de Vinca Gorthon, ankergebied IJmuiden (roze met anker) en mijnbouwplatforms (blauwe stippen). (bron: GIS bestanden Rijkswaterstaat Dienst Noordzee)

De gegevens over verkeersstromen en aantallen schepen in het MER dateren uit 2004. Langjarige gegevens over scheepsaantallen zijn in het verleden verzameld door gedurende langere tijd (1-2 jaar) over de Noordzee te vliegen en visueel schepen te tellen. Het laatste visuele onderzoek dateert van de periode 1999-2001. Sinds 2008 worden scheepsaantallen op de Noordzee gemeten op basis van het Automatic Identification System¹. Een deel van de schepen vaart nog zonder AIS (<300BRT, vissersschepen, pleziervaart e.d.).

Sinds 2007 zijn de windturbineparken Offshore Windpark Egmond aan Zee (OWEZ) en Prinses Amalia windpark (PAWP) in bedrijf. Het OWEZ ligt op 3 NM ten zuidoosten van Q4-WP; het PAWP ligt op 2,4 NM ten zuiden van Q4-WP. De verkeersstromen in de omgeving van het aangevraagde windturbinepark zijn als gevolg van deze windturbineparken enigszins gewijzigd in route. Het bevoegd

¹ AIS = Automatic Identification System; alle schepen groter dan 300 Bruto Ton zijn volgens IMO regelgeving verplicht een AIS transponder aan boord te hebben, waardoor onder andere de koersen en snelheden van deze schepen vanaf de wal te volgen en vast te leggen zijn.

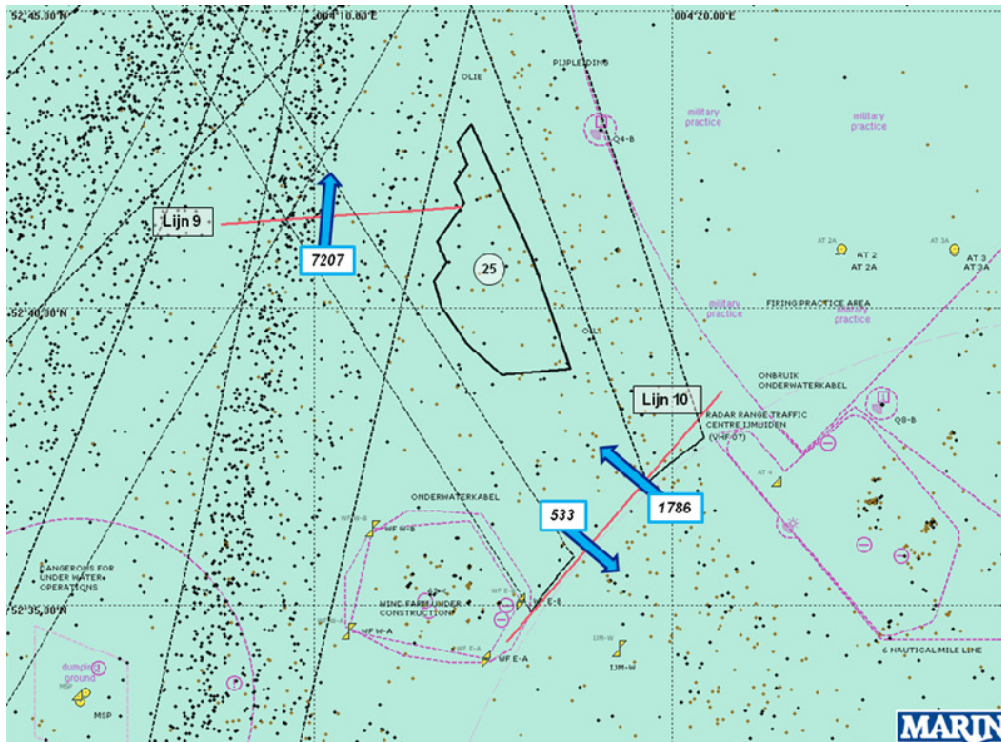

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

gezag heeft daarom het MARIN verzocht de route en grootte van de verkeersstromen op basis van AIS gegevens over 2008 in het gebied rondom het geplande windturbinepark te overleggen, zie figuur 2.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Figuur 2: Verkeersintensiteit rondom Q4-WP (nr. 25). De getallen bij de pijlen geven het middels AIS geregistreerde aantal scheepsbewegingen over 2008 weer dwars over de bijbehorende rode lijnen. De zwarte en bruine stippen geven de AIS scheepsposities binnen 1 week in juli 2008 aan om een ruimtelijk idee te geven van de verkeersstromen. [Bron: 'Intensiteit scheepvaart nabij windturbineparken' Marin 20 mei 2009]

In figuur 2 is te zien dat de scheepvaart momenteel midden tussen de parken OWEZ en PAWP door vaart. Het voorliggende besluit is gebaseerd op deze verkeersstromen omdat dit de meest recent beschikbare informatie is². Deze verkeersstromen wijken (beperkt) af van het MER, wat dateert van voor de bouw van de windturbineparken.

Op basis van figuur 2 zijn de volgende aantallen scheepsbewegingen bij de verkeersstromen in figuur 1 aangehouden:

1. Noord gaand verkeer richting Texel VSS; het betreft ca. 7207 scheepsbewegingen per jaar. Deze verkeersstroom voegt noordwest van het windturbinepark (bij de ingang van het Texel VSS) samen met twee westelijker gelegen verkeersstromen tot 1 grote verkeersstroom van 25.000 schepen per jaar;

² Daarnaast is gebruik gemaakt van gegevens uit de Netwerkevaluatie Noordzee 2007 (Marin in opdracht van Rijkswaterstaat), waarin hoofdstuk 5 is gewijd aan de verkeersstromen rond de twee bestaande windparken gedurende de bouw van de parken in 2007.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

2. IJmuiden – Engelse oostkust (of Texel VSS) en v.v. west van Q4-WP; het betreft ca. 1426 $((1786/2)+533)$ scheepsbewegingen per jaar³ waaronder de dagelijkse afvaart van de ferry tussen IJmuiden en Newcastle;
3. IJmuiden - Texel VSS oost van Q4; het betreft ca. 893 $(1786/2)$ scheepsbewegingen per jaar.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Naast de routegebonden scheepvaart is er in het gebied relatief veel niet-routegebonden verkeer, zoals offshore dienstverleningsschepen, visserijschepen en recreatieschepen grotendeels vanuit Den Helder en IJmuiden.

Op 3 NM ten noordwesten van Q4-WP ligt het wrak 'Vinca Gorthon', een 166 meter lang schip, dat is gemarkeerd met kardinale lichtboeien. Op dit moment vinden de voorbereidingen voor de berging van het wrak plaats.

Op 1,9 NM tot 10 NM ten noordoosten van Q4-WP bevinden zich de mijnbouwplatforms Q4-B, Q4-A en Q4-C.

Op meer dan 4 NM ten noorden van Q4-WP ligt het verkeersscheidingsstelsel (VSS) van Texel.

3.1.2 Het MER

Om de effecten van een windturbinepark op de scheepvaart te kunnen berekenen is conform de actuele richtlijnen de afwikkeling van het scheepvaartverkeer voor de situatie met het windturbinepark in SAMSON gemodelleerd. Voor de locatie van het windturbinepark is een verkeersdatabase aangemaakt, waar het verwachte veranderde vaarpatroon is ingebracht. Vervolgens zijn de ongevalskansmodellen van SAMSON toegepast voor het doorrekenen van de effecten van het windturbinepark voor de scheepvaart.

In het MER zijn de effecten van het windturbinepark op de scheepvaartongevallen bepaald met behulp van het SAMSON model weergegeven. De aanvrager trekt de volgende conclusies omtrent scheepvaartveiligheid (niet uitputtend):

- het park levert volgens de SAMSON berekeningen weinig risico's op voor de scheepvaart;
- er zal tijdens de bouw van het park tijdelijk (een half jaar) een verhoogde kans op aanvaringen van 0,26% en andere typen ongevallen van 0,13% optreden vanwege de verhoogde verkeersintensiteit;
- de kans op persoonlijk letsel bij een aanvaring of aandrijving is bijzonder klein. De kans op meer dan 10 doden is gelijk aan 1/42.780 jaar;
- de kans op uitstroom van bunkerolie of ladingolie in de EEZ als gevolg van een aanvaring of aandrijving met een schip bedraagt eens in de 956 jaar.

Hoewel de beschreven risico's gering zijn benoemt de aanvrager in het MER de volgende mitigerende maatregelen:

- het park markeren middels het Automatic Identification System (AIS) waardoor de kans op aanvaringen wordt verkleind, maar niet de kans op aandrijvingen;

³ Feitelijk vaart het verkeer in verkeersstromen 2 en 3 momenteel midden door het windturbinepark heen. Zodra Q4 gebouwd wordt zullen pas een oostelijke en westelijke verkeersstroom ontstaan. In dit besluit gaan we er vanuit dat 50% van het verkeer dat uit IJmuiden komt oost en 50% west van Q4 zal gaan varen omdat geen praktijkgegevens beschikbaar zijn. Verkeer dat naar IJmuiden vaart zal via de westelijke route aan komen varen, omdat de oostelijke route vanuit de noord gaande baan van het Texel VSS komt.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

- inzet van de zeesleepboot Waker, waarmee de kans op aandrijvingen van schepen met windturbines met meer dan 50% afneemt mits de sleepboot op de juiste plek is gestationeerd;
- het verkleinen van het park of het instellen van 'traffic lanes' om de afstand van het passerende verkeer tot het windturbinepark te vergroten.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Inspraak op het MER

Het Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied is van mening dat het MER op het gebied van scheepvaartveiligheid en de gevolgen voor de bereikbaarheid van het Amsterdam Noordzeekanaalgebied op verkeerde uitgangspunten is gebaseerd en daardoor geen juist beeld geeft van de gevolgen voor de scheepvaart. De ontwikkeling van het windmolenpark Q4-WP leidt tot verhoogde risico's t.a.v. de nautische veiligheid op de Noordzee. Door de ontwikkeling van het windmolenpark Q4-WP ontstaat samen met de bestaande windturbineparken een ernstige barrière voor schepen van en naar het havenaanloopgebied van het Amsterdam Noordzeekanaalgebied, met als neveneffect verhoogde concentratie op bestaande zeevaartroutes. De gehanteerde veiligheidsmarges wijken af van hetgeen in de internationale scheepvaart gehanteerd wordt.

3.1.3 Adviezen

Advies Commissie m.e.r.

De Commissie is van oordeel dat de (cumulatieve) effecten op de scheepvaartveiligheid in het MER goed beschreven zijn. Zij adviseert dat het mogelijk is om met verschillende mitigerende maatregelen de mogelijke effecten positief te beïnvloeden. De Commissie adviseert verder aandacht te besteden aan de storing van de aan boord van schepen en luchtvaartuigen aanwezige apparatuur, met name de storing in de ontvangst van radio- en transpondersignaal. Daarnaast adviseert de Commissie het bevoegd gezag toe te zien op eenduidige calamiteitenplannen die zijn afgestemd met het Kustwachtcentrum.

3.1.4 Aanpassingen op het eerste ontwerpbesluit

Aanpassingen naar aanleiding van zienswijzen

- In de zienswijzen op meerdere ontwerpbesluiten voor windparken op zee die in juni en juli 2009 werden afgegeven worden vragen gesteld over de gekozen bronnen en uitgangspunten van het bevoegd gezag. Daarom zijn de volgende toevoegingen opgenomen:
 - o In paragraaf 3.1.1 is een nadere toelichting opgenomen op de gebruikte AIS gegevens over 2008;
 - o In de paragraaf 'Overwegingen en conclusie bevoegd gezag' is een nieuwe 3^e alinea toegevoegd, waarin wordt uitgelegd waarom het bevoegd gezag de vaarpraktijk heeft mee laten wegen in haar overwegingen en waarom wordt uitgegaan van 'worst case' benaderingen.
 - o In dezelfde paragraaf zijn diverse bronverwijzingen opgenomen en er wordt waar nodig uitgelegd waarom juist deze bronnen gebruikt zijn. Zie de toegevoegde voetnoten.
- De aanvrager heeft in de aangeleverde zienswijzen bezwaar geuit over de grootte van schepen (400 meter lengte) waarmee gerekend is in het (ontwerp)besluit omdat dit formaat schepen in het betreffende vaargebied

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

niet voor zou komen. Naast referenties waarop de 400 meter gebaseerd is heeft het bevoegd gezag in dit besluit ook in beschouwing genomen of de berekeningen met de helft kleinere schepen (200 meter lengte) tot andere conclusies zouden kunnen leiden. Ook is naar aanleiding van de zienswijzen in beschouwing genomen of een minder strenge berekening (niet 'worst case') van de vaarwegbreedte tot andere conclusies zou leiden. Dit is niet het geval.

- De aanvrager heeft in de aangeleverde zienswijzen op het ontwerpbesluit middels een rapport van het Marin aangetoond dat het drukker worden van de route via de IJ-Geul west om het Prinses Amalia windpark heen geen onaanvaardbare vermindering van de scheepvaartveiligheid oplevert. Deze eerdere afwijzingsgrond is uit het besluit verwijderd.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Ambtshalve aanpassingen

- Er wordt in het besluit uitgebreider dan in het ontwerpbesluit overwogen hoe het kruisend verkeer ten westen van het windpark zich zal afwickelen. Dit was in het eerdere ontwerpbesluit een afwijzingsgrond.
- Hetzelfde geldt voor de overwegingen omtrent mogelijke mitigerende maatregelen voor een veiliger verloop van het kruisende verkeer ten westen van Q4.

Op basis van deze aanpassingen wordt de eindconclusie getrokken dat het windpark op basis van scheepvaartveiligheid gedeeltelijk kan worden vergund.

3.1.4.a Aanpassingen op het herziene ontwerpbesluit

In de zienswijze van E-Connection is opgemerkt dat de berekening betreffende verkeersstroom 3 op pagina 19 voor de benodigde vaarwegbreedte waarin 2 schepen van 200 meter lengte elkaar kunnen oplopen uitkomt op 1,1 NM en dat er daarmee voldoende ruimte is tussen het windpark Q4 en het platform Q4-B. Dit is in het besluit gecorrigeerd. Tevens is de afstand tussen het windpark en Q4-B gecorrigeerd van 1,7 NM naar 1,9 NM.

3.1.5 Overwegingen en conclusie bevoegd gezag

De Wbr spreekt van een doelmatig en veilig gebruik van bij het rijk in beheer zijnde waterstaatswerken. Waterstaatswerken zijn voor de vergunningprocedure te definiëren als (zee)water en (zee)bodem. Bij toetsing van de waterstaatkundige belangen moet gedacht worden aan veiligheid voor scheepvaart, risico's tengevolge van aanvaringen c.q. aandrijvingen van op drift geraakte schepen en doelmatig gebruik van de zeebodem. Om het doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee te bepalen heeft het bevoegd gezag de inzichten uit het MER, de inspraak en het advies van de Commissie m.e.r. overwogen en afgewogen.

Het accent ligt in het MER op de theoretische onderbouwing met behulp van het SAMSON model. Zoals in paragraaf 2 onder scheepvaartveiligheid is opgemerkt, geeft dit model alleen een inschatting van de kansen op en consequenties van verschillende ongevallen op zee. Om daarnaast een beeld te krijgen van alle effecten van een windturbinepark op scheepvaartveiligheid maakt het bevoegd gezag een nadere afweging op basis van de kennis van en ervaring met de vaarpraktijk in het betreffende gebied, waarbij goed zeemanschap en de menselijke factor een belangrijke rol spelen. Het bevoegd gezag houdt daarbij rekening met alle direct en indirect van invloed zijnde nautische aspecten, zoals autonome ontwikkelingen in het scheepvaartverkeer, effecten op

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

scheepvaartveiligheid, de bereikbaarheid van ankergebieden en havens en mogelijk mitigerende maatregelen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

De keuze voor het inbrengen van de vaarpraktijk in de overwegingen van het besluit is gemaakt nadat in 2007 vanuit de nautische sector (V&W DG Luchtvaart en Maritieme Zaken, Kustwacht, Havenmeesters, redersvereniging, loodsenorganisaties etc.) grote zorg werd geuit over de ontwikkelingen rond de windparken op zee in relatie tot de scheepvaartveiligheid. De windparken betreffen een nieuwe ontwikkeling op zee. Effecten van windparken op het gedrag en de veiligheid van de scheepvaart zijn nog nauwelijks bekend. Onafhankelijke analyse van praktijkonderzoek naar de effecten bestaat nog nauwelijks. Daarnaast geldt dat het beleid van de Nederlandse overheid ten aanzien van de Noordzee is gericht op het handhaven en waar mogelijk verbeteren van de scheepvaartveiligheid (zie 'Toetsingskader'). Om deze 2 redenen wordt in deze paragraaf de vaarpraktijk ingebracht en past het bevoegd gezag 'worst case' benaderingen toe.

Daarnaast brengt het bevoegd gezag de vaarpraktijk in relatie met de meest recente verkeersstromen en -intensiteiten, de beschikbare ruimte (breedte van de vaarroute) en de grootte van de schepen in de vaarroute. De aspecten zijn in de overwegingen hieronder weergegeven:

- de verkeersstromen rondom het windturbinepark;
- het samenvoegend en kuisend verkeer in de aanloop van het Texel VSS;
- visuele navigatie;
- risico's van het park voor niet routegebonden (kleinere) scheepvaart;
- het inzetten van een begeleidingsschip of zeesleepboot;
- mogelijkheden tot verkleinen van het windturbinepark;
- de cumulatieve effecten van meerdere windturbineparken.

Deze overwegingen zijn naar inzicht van het bevoegd gezag doorslaggevend voor de conclusies omtrent het aspect scheepvaartveiligheid en kunnen afwijken van de eerdergenoemde adviezen.

Nadere overwegingen omtrent de verkeersstromen rondom het windturbinepark

Om een oordeel te kunnen geven over de veiligheid in de verkeersstromen rondom het windturbinepark wordt als eerste beredeneerd wat de benodigde breedte van een scheepvaartroute is. Voor het bepalen van benodigde vaarwegbreedtes op open zee in relatie tot windparken bestaan geen algemeen geaccepteerde modellen of methodes, omdat de noodzaak hiertoe tot voor kort niet bestond. Op dit moment zijn dus geen standaarden beschikbaar waarmee kan worden gerekend. Het bevoegd gezag benadert de benodigde breedte op basis van de beschikbare gegevens als volgt:

- De te verwachten scheepvaartintensiteit in de scheepvaartroutes gedurende de komende 20 jaar⁴ (=de levensduur van een windpark),
- de te verwachten scheepslengtes van schepen op de Noordzee gedurende de komende 20 jaar⁵,

⁴ Zie paragraaf 3.1.1 van dit besluit en 'Intensiteit scheepvaart nabij voorgenomen windparken' (Marin) 20 mei 2009. Uit het rapport 'Identification of suitable sea areas for windfarms with respect to shipping and safety' (DNV, Marin, Dirkzwager, STC BV & ECN voor IDON) december 2008, blijkt vervolgens dat de scheepvaartintensiteit op de Noordzee de komende 20 jaar niet noemenswaardig zal toenemen;

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

- de eigen ruimte die een varend schip nodig heeft onder normale omstandigheden⁶,
- de draaicirkels van schepen⁷ ten behoeve van het maken van een crashmanoeuvre (een rondtorn van 360°),
- de toegepaste verkeersrichtingen op de scheepvaartroute (één- of tweerichtingsverkeer)⁸, en
- het vaargedrag van schepen in scheepvaartroutes⁹.

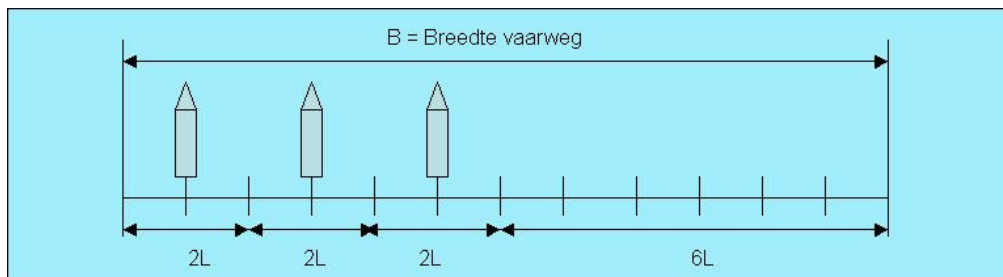
Bij de berekeningen is uitgegaan van 'worst case scenario's'.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Verkeersstroom 1 - west van het windturbinepark noord gaand richting Texel VSS (zie figuur 1):

Het aantal schepen in deze verkeersstroom bedraagt ca. 7207 schepen per jaar. Gemiddeld betekent dit ca. 20 schepen per dag. Omdat de scheepvaartintensiteit in verband met tij en beschikbaarheid van ligplaatsen in havens varieert is de piekbelasting groter dan dit gemiddelde. Bij piekbelasting wordt de kans dat schepen elkaar oplopen groter. Daarom wordt uitgegaan van drie schepen die veilig naast elkaar moeten kunnen varen in de route van de verkeersstroom. De benodigde ruimte voor drie schepen naast elkaar, uitgaande van schepen van 400 meter lengte en een draaicirkel van een schip van deze lengte van $6 \times 400 = 2400$ meter in geval van een uitwijk(crash)manoeuvre betreft 4800 meter (2,6 NM).

Figuur 3: De minimale breedte van een vaarweg waarin 3 schepen van 400 m lengte elkaar kunnen oplopen bedraagt 6x de scheepslengte ($3 \times 2^{10} \times 400\text{m} = 2400\text{ m}$ (1,3 NM)) om elkaar

⁵ Het uitgangspunt voor alle scheepvaartroutes is een 'maatgevend schip' voor de Noordzee met een lengte van 400 meter. Dit is gebaseerd op een verwachting over de autonome ontwikkeling van de scheepvaart op de Noordzee voor de komende 20 jaar. Ref. 'Shipping Innovation' 2009 (Niko Wijnlst en Tor Wergeland) en 'Ship dimensions 2030' (Lloyd's Register Fairplay) september 2009;

⁶ Zie de factoren en marges in hoofdstuk 5 van 'Approach Channels, A Guide for Design', Final Report of the joint PIANC-IAPH Working Group II-30 in cooperation with IMPA and IALA;

⁷ De tactische diameter van de rondtorn (draaicirkel) van een schip bedraagt 5x de scheepslengte volgens de ontwerpcriteria; deze diameter geldt bij standaard testcondities (IMO Res.137(76) en MSC/Circ.1053). Omdat de standaard testcondities waarschijnlijk niet aanwezig zullen zijn op moment van een rondtorn (crashmanoeuvre) op open zee wordt in dit besluit een veiliger draaicirkel van 6x de scheepslengte gehanteerd;

⁸ Zie paragraaf 3.1.1 en 'Intensiteit scheepvaart nabij voorgenomen windparken' (Marin) 20 mei 2009;

⁹ Bepalend hierbij zijn de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee (1972);

¹⁰ Zie de factoren en marges in 'Approach Channels, A Guide for Design', Final Report of the joint PIANC-IAPH Working Group II-30 in cooperation with IMPA and IALA.

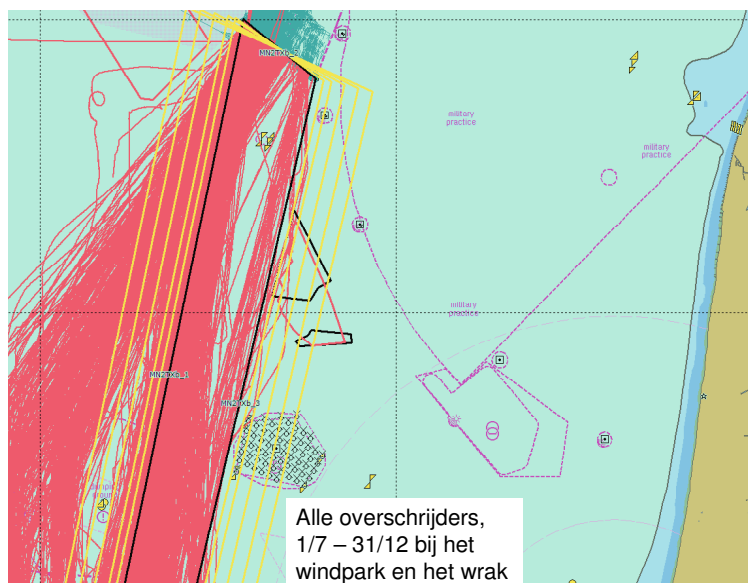
BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

te passeren plus 6 scheepslengtes voor de rondtorn (uitwijk(crash)manoeuvre) van 1 schip (6x 400 m = 2400 m (1,3 NM)) is in totaal 2,6 NM.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Uit de meest recente AIS gegevens blijkt dat schepen in deze verkeersstroom dicht (tot 500 meter) langs de westzijde van het bestaande windpark PAWP varen (zie figuur 4). De route van verkeersstroom 1 loopt vervolgens op 500 meter afstand van de westzijde van het park Q4 langs.

Figuur 4: Huidige verloop van verkeersstroom 1 langs het windpark PAWP (paars omrand, turbines ingetekend) en het wrak van de Vinca Gorthon (gele driehoekjes). De contour van het aangevraagde windpark Q4 is aangegeven met een rode lijn (de onderliggende zwarte contour betreft een ander aangevraagd windpark). [Bron: Gedrag van scheepvaart in links, Marin oktober 2009]

De route wordt ter hoogte van de windturbineparken aan de westzijde niet begrensd door obstakels; de benodigde 2,6 NM vaarwegbreedte is dus aanwezig. Aan de westzijde bevinden zich echter wel twee andere drukke verkeersstromen die ook richting het Texel VSS lopen. Totaal betreffen de verkeersstromen rond de 25.000 schepen per jaar. Door de grote diversiteit in schepen is er sprake van grote snelheidsverschillen. Met deze gegevens zullen schepen in verkeersstroom 1 rekening moeten houden.

Er kan worden geconcludeerd dat verkeersstroom 1 voldoende ruimte heeft, echter daarbij moet worden opgemerkt dat schepen in de verkeersstroom door de windparken aan de ene kant en de aangrenzende verkeersstromen naar het Texel VSS aan de andere kant in hun manoeuvreervrijheid wordt beperkt.

Verkeersstroom 2 – IJmuiden – Engelse oostkust (of Texel VSS) en v.v., west van Q4 (zie figuur 1):

Het aantal scheepsbewegingen in deze verkeersstroom bedraagt ca. 1426 schepen per jaar (zie ook voetnoot 3). Gemiddeld betekent dat ca. 4 schepen per dag die elkaar in tegengestelde richtingen passeren. Daaronder de dagelijkse afvaart van de ferry tussen IJmuiden en Newcastle.

Omdat de scheepvaartintensiteit in verband met bijvoorbeeld het schutten van de sluisen van IJmuiden, het tij over beschikbaarheid van ligplaatsen kan variëren is

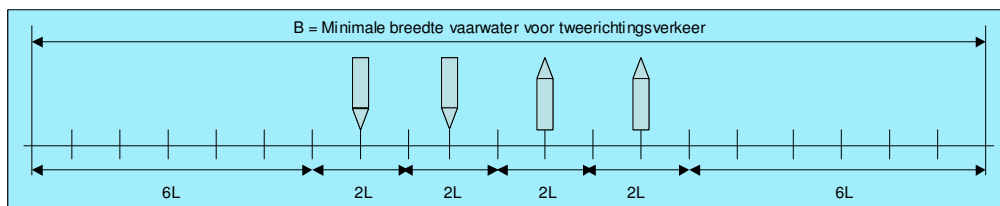

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

de piekbelasting groter dan dit gemiddelde. Daarnaast zal er met verschillende snelheden gevaren worden vanwege het vertrek uit/de aankomst in IJmuiden. De verkeersstroom bestaat uit tegenliggend verkeer, waarbij de kans dat schepen elkaar passeren relatief groot is ten opzichte van elkaar olopend verkeer. Daarom wordt als uitgangspunt genomen dat vier schepen veilig naast elkaar moeten kunnen varen ten westen van het windturbinepark. De benodigde ruimte voor vier schepen naast elkaar, uitgaande van schepen van 400 meter lengte (zie voetnoot 5) bedraagt 4,3 NM (zie figuur 5).

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Figuur 5: De minimale breedte van een vaarweg voor tweerichtingsverkeer waarin 4 schepen van 400 m lengte elkaar kunnen olopden bedraagt 8 maal de scheepslengte ($4 \times 2 \times 400 \text{ m} = 3200 \text{ m} = 1,7 \text{ NM}$) om elkaar op voldoende afstand te passeren plus 12 scheepslengtes ($2 \times 6 \times 400 \text{ m} = 4800 \text{ m} = 2,6 \text{ NM}$) voor de effectieve draaicirkel in geval van een uitwijk (crash)manoeuvre van 2 schepen, dus in totaal 4,3 NM.

Verkeersstroom 2 passeert direct ten zuidwesten van het windturbinepark Q4. De passage van Q4 vindt direct voor of na (afhankelijk van de vaarrichting) de passage tussen PAWP en OWEZ plaats en in tegengestelde richtingen. De bevaarbare doorgang tussen PAWP en Q4 (exclusief de twee veiligheidszones van de parken van ieder 500 meter) is 1,8 NM breed (zie figuur 7).

Berekend is dat er een vaarwegbreedte van minimaal 4,3 NM nodig is voor de grootte van de verkeersstroom; deze ruimte is dus niet aanwezig. Ook indien met fors kleinere scheepslengtes dan 400 meter rekening zou worden gehouden (bv. 200 meter) omdat het aannemelijk is dat schepen van 400 meter deze route niet zullen gebruiken, is de beschikbare ruimte nog te krap. Slechts indien we uitgaan van 2 tegenliggende schepen van 200 meter lengte is de ruimte net voldoende $(2 \times 2 \times 200) + (2 \times 6 \times 200) = 1,7 \text{ NM}$.

Verkeersstroom 2 wordt dus gehinderd door het windturbinepark Q4 in combinatie met het PAWP. Uit metingen met behulp van AIS in 2007¹¹ blijkt dat de meeste schepen bij de passage tussen de windparken OWEZ en PAWP door 1 NM afstand tot de windparken trachten te houden; indien Q4 gebouwd wordt kunnen schepen deze afstand niet meer bewaren.

De verwachting is daarom dat grotere schepen deze route zullen gaan vermijden omdat deze te krap wordt beoordeeld om nog als veilig beschouwd te worden, en zuidwest van het PAWP langs gaat varen via de IJ-geul van/naar IJmuiden. Het betreft geen grote hoeveelheden schepen.

Verkeersstroom 3 IJmuiden – Texel VSS, oost van Q4 (zie figuur 1):

De passage van Q4 vindt direct na de passage tussen het PAWP en OWEZ plaats. Het aantal schepen in deze verkeersstromen bedraagt ca. 893 schepen per jaar. Gemiddeld betekent dit ca. 2 schepen per dag. Omdat de scheepvaartintensiteit in verband met bijvoorbeeld het schutten van de sluisen van IJmuiden, het tij of de beschikbaarheid van ligplaatsen kan variëren is de piekbelasting groter dan dit

¹¹ Hoofdstuk 5 Netwerkevaluatie 2007, Marin in opdracht van RWS.

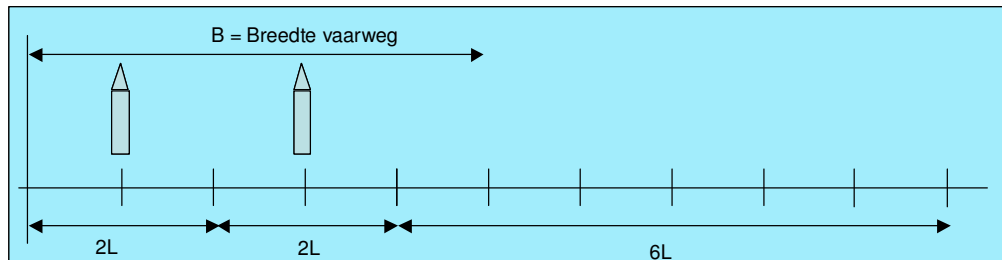

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

gemiddelde. Daarom wordt uitgegaan van twee schepen die veilig naast elkaar moeten kunnen varen in de route van de betreffende verkeersstroom. De benodigde ruimte voor twee schepen naast elkaar, uitgaande van schepen van 400 meter lengte bedraagt 4000 meter (2,2 NM) (zie figuur 6).

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

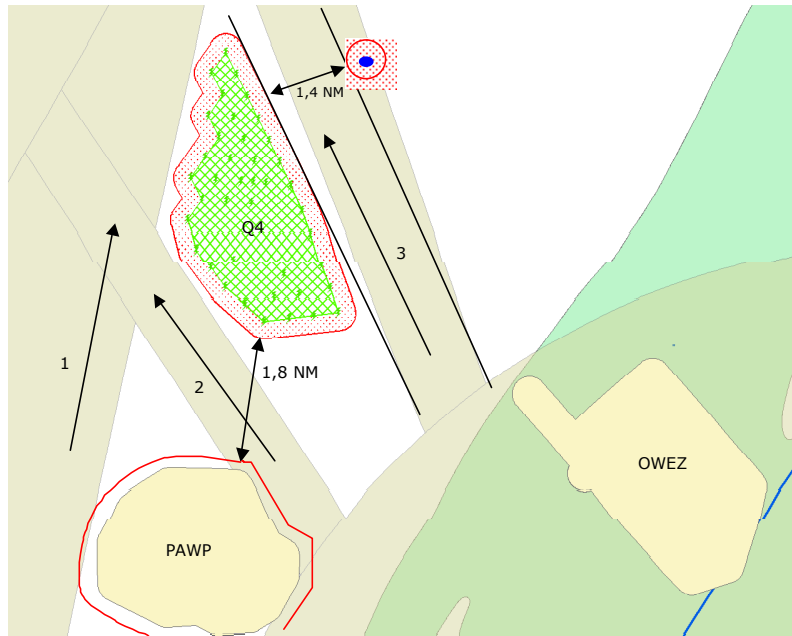

Figuur 6: Minimale breedte van een vaarweg waarin 2 schepen van 400m lengte elkaar kunnen oplopen bedraagt 4 maal de scheepslengte ($2 \times 2 \times 400 \text{ m} = 1600 \text{ m} = 0,9 \text{ NM}$) om elkaar op voldoende afstand te passeren plus 6 scheepslengtes ($6 \times 400 \text{ m} = 2400 \text{ m} = 1,3 \text{ NM}$) voor de effectieve draaicirkel in geval van een uitwijk(crash) manoeuvre van 1 schip dus in totaal 2,2 NM.

De route van verkeersstroom 3 ligt direct oost van het windturbinepark Q4. Ook voor deze verkeersstroom geldt dat de passage van Q4 direct na de passage tussen het PAWP en OWEZ door plaatsvindt. Door het windturbinepark Q4 zal het verkeer gedwongen worden om dichter langs het windturbinepark OWEZ te varen dan nu het geval is, zodat het op voldoende afstand oost van Q4 passeert zonder daarvoor een ruime koerswijziging te hoeven maken gedurende de passage tussen OWEZ en het PAWP. Daarnaast ligt op 1,9 NM ten oosten van windturbinepark Q4 het platform Q4-B, wat de effectieve vaarweg oost van het windturbinepark beperkt tot 1,4 NM indien de veiligheidszones van het windpark en het platform in acht worden genomen (zie figuur 7).

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Figuur 7. Vaarwegbreedtes voor verkeersstromen 2 en 3. De rode lijnen betreffen de veiligheidszones van 500 meter rondom de parken waarin niet gevaar mag worden, de ruimtes tussen de zwarte stippellijnen betreffen de vaarwegbreedtes. [bron: GIS bestanden Rijkswaterstaat Dienst Noordzee]

Er kan ook gekozen worden om oost van het platform langs te gaan varen, maar door de opeenvolgende platforms die op Q4-B volgen wordt het invaren van het verkeersscheidingsstelsel vervolgens belemmerd.

Berekend was op basis van de grootte van verkeersstroom 3 dat er een vaarwegbreedte van minimaal 2,2 NM nodig is oost van het windturbinepark. Deze breedte is niet aanwezig. Alleen indien met fors kleinere scheepslengtes dan 400 meter rekening zou worden gehouden (bv. 200 meter) omdat aannemelijk is dat schepen van 400 meter deze route niet zullen gebruiken, is de beschikbare ruimte aanwezig.

De grotere schepen in verkeersstroom 3 worden dus gehinderd door het windturbinepark Q4 in combinatie met OWEZ en het platform Q4-B. Evenals voor verkeersstroom 2 is de verwachting dat grote schepen deze route zullen gaan vermijden en zuidwest van het PAWP langs gaan varen via de IJ-Geul vanuit IJmuiden. Het betreft geen grote hoeveelheden schepen.

Conclusie na overwegingen omtrent verkeersstromen

De verkeersstromen van IJmuiden naar de Engelse kust of het Texel VSS en v.v. (2 en 3) ondervinden hinder van het voorgenomen windturbinepark Q4. Het windturbinepark blokkeert de routes van deze verkeersstromen tussen de bestaande windturbineparken PAWP en OWEZ door. Het betreft in totaal echter geen grote hoeveelheden schepen: ca. 2319 schepen per jaar.

De verwachting is dat met name grotere schepen bij realisatie van het windturbinepark Q4 deze routes uit veiligheidsoverwegingen (te beperkte ruimte tussen de windturbineparken en platforms) zullen gaan mijden. De noordelijke route van/naar IJmuiden zal dan dus grotendeels vervallen. Dat levert een concentratie van scheepvaart op in de IJ-geul en de route van de IJ-geul naar het Texel VSS.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

De aanvrager heeft middels een aanvullende berekening op de veiligheidsstudie van het Marin¹² aangetoond dat deze concentratie van schepen geen onaanvaardbare veiligheidsrisico's oplevert, wat het bevoegd gezag een acceptabel onderbouwing vindt. Het wegvallen van de noordelijke route van/naar IJmuiden zal wel een economische impact hebben op de schepen die frequent van de route gebruik maken, zoals de ferry's. De route via de IJ-Geul is echter niet zodanig langer (+/- 6 NM) dat dit in de belangenafweging als onacceptabel kan worden beoordeeld.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Overwegingen omtrent het kruisend en samenvoegend verkeer in de aanloop Texel VSS

Algemeen kan worden gesteld dat de verkeersstroom 1 moet uitwijken voor de verkeersstromen 2 en 3 die van stuurboord in komen¹³. Door de windturbineparken PAWP en Q4 wordt het zicht over stuurboord (zowel op radar als visueel) van schepen in verkeersstroom 1 op verkeersstromen 2 en 3 belemmerd. De waarneembaarheid van de scheepvaart aan de oostzijde van de windturbineparken wordt hierdoor verminderd.

Kruisen van verkeersstromen 1 en 2 (zie figuur 1):

Verkeersstromen 1 en 2 kruisen elkaar ten zuiden van het wrak van de Vinca Gorthon. Ter hoogte van het windpark Q4 komt verkeersstroom 1 samen met de andere noord gaande verkeersstromen richting het Texel VSS waardoor de schepen in deze verkeersstroom in hun manoeuvreervrijheid aan bakboordzijde worden beperkt. Ook het wrak van de Vinca Gorthon dat middenin het vaarwater van verkeersstroom 1 ligt beperkt op dit moment nog de manoeuvreervrijheid; dit wrak wordt echter geborgen.

Schepen in verkeersstroom 1 die op kleine afstand van het PAWP langs varen hebben vervolgens door de ligging van PAWP en Q4 geen mogelijkheden om naar stuurboord uit te wijken voor verkeersstroom 2 of om in het uiterste geval een crashmanoeuvre (rondtorn over stuurboord) te maken. Met een uitwijkmanoeuvre naar stuurboord voor een dwars inkomend schip komt een schip 1-2 NM naast de geplande koerslijn uit. Voor een crashmanoeuvre heeft een groot schip ook minimaal 1 NM aan ruimte naast de koerslijn. Deze ruimte is door de ligging van PAWP en Q4 niet aanwezig.

Tevens zal verkeersstroom 2 uit de richting van Engeland naar IJmuiden bij het uitwijken voor verkeersstroom 1 worden belemmerd door het windturbinepark. Dit verkeer moet na het passeren van verkeersstroom 1 uitkomen tussen de windturbineparken Q4 en het PAWP, een 'gat' van minder dan 2 NM breed. Met een ruim voldoende uitwijkmanoeuvre voor een dwars inkomend schip komt een schip 1-2 NM naast de geplande koerslijn uit, waardoor het gat gemist wordt.

Samenvoegen van verkeersstromen 1 en 3 (zie figuur 1):

Verkeersstromen 1 en 3 zullen elkaar noord van het wrak van de Vinca Gorthon ontmoeten en in dezelfde richting hun route vervolgen; het windturbinepark Q4 vormt daarbij een extra complicerende factor omdat het park het zicht van schepen in de verkeersstromen op elkaar belemmert. Het *tijdig* inzetten van een

¹² Marin Veiligheidsstudie Offshore Windpark Q4; aanvullende berekening effecten voor de scheepvaart d.d. 03-08-2009, bijlage bij zienswijze m.b.t. ontwerpbesluit inzake windpark Q4-WP, E-Connection 07-08-2009.

¹³ Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee, 1972 voorschriften 15 t/m 17.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

uitwijkmanoeuvre (voorschrift 16 Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee) wordt daarmee verhinderd zolang schepen geen zicht op elkaar hebben. Het kruispunt van de verkeersstromen ligt echter op meer dan 1,5 NM afstand noord van het windpark, zodat het verder geen belemmering vormt voor het *maken* van een (dan weliswaar verlate en dus waarschijnlijk grote) uitwijkmanoeuvre.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Conclusie na overwegingen omtrent kruisend en samenvoegend verkeer in de aanloop Texel VSS

Het windturbinepark Q4 vormt een belemmering voor het maken van uitwijkmanoeuvres door schepen in verkeersstroom 1 (noord gaand verkeer naar het Texel VSS) voor schepen in verkeersstroom 2 noord west gaand (het noordwestelijk varende verkeer vanuit IJmuiden dat tussen de windparken Q4 en PAWP door vaart).

Het windpark belemmert in samenhang met het PAWP verkeer in verkeersstroom 2 zuidoost gaand (het verkeer dat vanuit Engeland richting IJmuiden vaart) bij het uitwijken voor verkeer in verkeersstroom 1.

Als laatste vormt het windturbinepark Q4 een extra complicerende factor bij het samenvoegen van de verkeersstromen 1 en 3 (IJmuiden – Texel VSS) omdat het park het (tijdige) zicht van schepen in de verkeersstromen op elkaar belemmert.

Overwegingen omtrent visuele navigatie

In de omgeving van het windturbinepark staan veel platformen met verlichting (Q4-A, Q4-B, Q4-C, Q1-Halfweg, Q8-B en Q1 Helm A). Samen met de visserij en de bestaande windturbineparken, het ankergebied ten noorden van de IJ-geul dat veel gebruikt wordt (bezettingsgraad gemiddeld 80%), de verlichting van Corus in IJmuiden en de grote hoeveelheid scheepvaartverkeer rondom IJmuiden, levert het windturbinepark Q4 een desoriëntatie voor de scheepvaart op. De grote hoeveelheid verlichting in de omgeving geeft een verminderd overzicht op het verkeersbeeld waardoor desoriëntatie kan ontstaan.

Hoewel niet doorslaggevend voor de besluitvorming acht het bevoegd gezag deze hinder een extra complicerende factor.

Overwegingen betreffende overige mitigerende maatregelen

Onder 'conclusies na overwegingen omtrent verkeersstromen' is aangegeven dat de verkeersstromen 2 en 3 door het windpark worden belemmerd maar dat dit gezien het aantal schepen en de omvaarmogelijkheid niet als onaanvaardbaar wordt beschouwd. De aanvrager heeft daarnaast naar oordeel van het bevoegd gezag met een aanvullende berekening op de veiligheidsstudie van het Marin aangetoond dat deze concentratie van schepen geen onaanvaardbare veiligheidsrisico's oplevert. Om de verwachte veiligheidsrisico's voor het kruisende verkeer (zie 'conclusies na overwegingen omtrent kruisend en samenvoegend verkeer in de aanloop Texel VSS') tot een aanvaardbaar niveau te beperken zijn mitigerende maatregelen nodig.

Er is overwogen of de ruimte tussen PAWP, Q4 en OWEZ afgesloten kan worden zodat wordt gegarandeerd dat hier geen verkeer meer tussendoor vaart en de veiligheid daarmee niet meer in het geding is. Het bevoegd gezag beschikt op basis van de internationale verdragsbepalingen over het gebruik van zeegebieden

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

en de Nederlandse wetgeving¹⁴ echter niet over de bevoegdheid om een gebied voor de scheepvaart af te sluiten, anders dan het instellen van een veiligheidszone van 500 meter rondom een windturbinepark. Dit biedt dan ook geen uitkomst.

Datum
18 december 2009

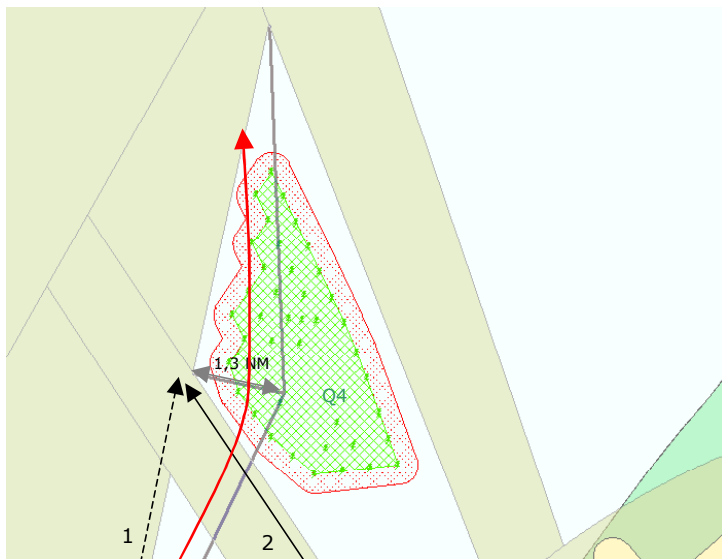
Nummer
WSV/2009-1228

Een andere mogelijke mitigerende maatregel is om Q4 aan de westzijde te verkleinen zodat er meer ruimte ontstaat voor uitwijkmanoeuvres. Indien we er vanuit gaan dat een schip bij een normale uitwijkmanoeuvre zeker 1 NM van zijn oorspronkelijke koerslijn raakt, blijkt dat een gedeelte van de westzijde van het windturbinepark niet kan worden vergund. Deze zone is ingetekend figuur 8. Hierdoor worden ook de andere 2 geconstateerde knelpunten met betrekking tot kruisend verkeer gemitigeerd:

- Verkeersstroom 2 in zuidoostelijke richting heeft meer ruimte om uit te wijken voor verkeersstroom 1 en vervolgens nog tussen PAWP en Q4 door te varen.
- Verkeersstroom 1 heeft tijdiger zicht op verkeersstroom 3 waardoor een uitwijkmanoeuvre tijdig kan worden ingezet.

Het bevoegd gezag vindt dan ook dat deze mitigerende maatregel een aanvaardbaar veiligheidsniveau oplevert.

Vanuit het oogpunt van scheepvaartveiligheid is het vervolgens wenselijk om de ruimte die is vrijgehouden voor het kabel tracé af te sluiten ten einde te waarborgen dat een overzichtelijk aaneengesloten afgesloten gebied behouden blijft. Het afsluiten van deze ruimte zorgt voor een optimaal veilige situatie voor het scheepvaartverkeer. Het wordt aan de vergunninghouder overgelaten op welke wijze de ruimte zal worden afgesloten. Zie verder onder 'Maatregelen en voorschriften'.

Figuur 8: Benodigde ruimte voor een uitwijkmanoeuvre van een schip in verkeersstroom 1 voor een schip in verkeersstroom 2. De uitwijkmanoeuvre is weergegeven met de rode pijl. Vanaf het kruispunt van de verkeersstromen gerekend is tenminste 1 NM nodig voor de uitwijkmanoeuvre; omdat niet in de veiligheidszone mag worden gevaren dient daar nog eens 0,3 NM (500 meter) bij opgeteld te worden om tot de nieuwe contour van het windpark te komen. De grijze lijn geeft die contour aan.

¹⁴ United Nations Convention on the Law of the Sea (Unclos) art. 58 en Wet beheer Rijkswaterstaatswerken art. 6.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Overwegingen omtrent niet-routegebonden (kleinere) scheepvaart

Kleinere niet-routegebonden schepen (visserij, recreatievaart) zullen zich niet altijd bewegen conform de eerder in dit besluit geschetste verkeersstromen. Het vaarpatroon van deze schepen is grilliger en minder voorspelbaar. Deze schepen kunnen gemakkelijker en sneller manoeuvreren dan de (grotere) routegebonden schepen en hebben daarbij dan ook minder ruimte nodig. Visserijschepen worden tussen 2012 en 2014 stapsgewijs verplicht een Automatic Identification System (AIS) aan boord te hebben, en ook de recreatievaart maakt in toenemende mate vrijwillig gebruik van dit systeem, waardoor kleinere niet-routegebonden schepen beter waarneembaar worden. Het bevoegd gezag acht de afname van de verkeersveiligheid door de aanleg van het windturbinepark voor deze schepen daarom beperkt.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1228

Overwegingen omtrent een begeleidingsschip of zeesleepboot

Het bevoegd gezag heeft overwogen of een begeleidingsschip of een sleepboot noodzakelijk is ter vergroting van de verkeersveiligheid rondom het windturbinepark.

Een begeleidingsschip dient om toezicht te houden op de verkeerssituatie en om schepen welke ongewenste manoeuvres maken te attenderen op hun gedrag. Het bevoegd gezag is van mening dat deze functie middels radartoezicht vanaf de wal ook gerealiseerd kan worden en acht een begeleidingsschip in de operationele periode dan ook niet noodzakelijk. Tijdens de bouwfase, waarin werkschepen af en aan varen, is de aanwezigheid van een begeleidingsschip ter plaatse wel noodzakelijk.

Een zeesleepboot met voldoende trekkracht kan een op drift geraakt schip dat het windturbinepark in dreigt te drijven van het park wegslepen en heeft daarmee een toegevoegde waarde voor de scheepvaartveiligheid. De zeesleper zal daartoe wel binnen redelijke afstand van het park aanwezig moeten zijn op het moment van op drift raken van het betreffende schip. In praktijk zou dat betekenen dat er permanent een zeesleper bij het park aanwezig zou moeten zijn. De in het MER berekende risico's van schepen die op drift raken en in het windturbinepark verdagen zijn naar inzicht van het bevoegd gezag te klein om zo'n permanente zeesleepboot bij het windturbinepark te rechtvaardigen.

Overwegingen omtrent cumulatieve effecten

De cumulatieve effecten van het windturbinepark Q4 met de windturbineparken PAWP en OWEZ zijn reeds meegenomen in de beoordeling van Q4 omdat deze reeds aangelegd zijn. Ten tijde van het opstellen van dit besluit zijn er in de directe omgeving van windturbinepark Q4 geen andere windturbineparken aanwezig dan wel vergund. Daarom spelen de cumulatieve effecten op gebied van scheepvaart geen verdere rol bij de besluitvorming.

Conclusie van het bevoegd gezag omtrent scheepvaartveiligheid

De Wbr spreekt van een doelmatig en veilig gebruik van bij het rijk in beheer zijnde waterstaatswerken. Het bevoegd gezag heeft het MER, andere adviezen en de ontvangen inspraak overwogen en is, rekening houdend met het voorzorgsbeginsel, tot de volgende conclusie gekomen.

Aan de westzijde van het windpark wordt de vergunning gedeeltelijk geweigerd omdat ruimte nodig is voor de verplichte uitwijkmanoeuvre van schepen in verkeersstroom 1 voor verkeersstroom 2. Voor het overige is het windpark op basis van scheepvaartveiligheid vergunbaar. Er kan een vergunning onder

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

voorwaarden worden verstrekt. De bedoelde voorwaarden worden in paragraaf 3.1.6 'Maatregelen en voorschriften' nader toegelicht.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

3.1.6 Maatregelen en voorschriften

Veiligheidszone

Rondom Q4 dient op grond van artikel 6 Wbr een veiligheidszone van 500 meter te worden ingesteld, zie voorschrift 3. Instelling gebeurt via een publicatie door de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat in de Staatscourant. Daarbij zal het windturbinepark, inclusief de veiligheidszone ook op zeekaarten aangegeven worden.

Instelling van een veiligheidszone betekent dat het windturbinepark, met inbegrip van deze zone zelf, gesloten is voor alle scheepvaart, met uitzondering van onderhouds- en onderzoeksschepen ter uitvoering van de verplichtingen bij of krachtens deze vergunning, of het beheer van kabels of leidingen in deze zone, en schepen van de overheid die vanwege (wettelijke) taakuitoefening in de veiligheidszone moeten zijn.

Maatregelen ter vergroting van de zichtbaarheid van het park

a. Markering van de windturbines

De International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities (IALA) heeft in juli 2000 (revisie in 2004) richtlijnen voor de markering en verlichting van windturbineparken vastgesteld. De richtlijnen zijn bedoeld ter vergroting van de zichtbaarheid van windturbines voor de scheepvaart. In de richtlijnen worden verder radarondersteunende maatregelen en het gebruik van AIS¹⁵ als navigatiehulp onder de aandacht gebracht. Het bevoegd gezag schrijft dan ook een radarreflector op het werkbordes en plaatsing van AIS-markeringen voor.

In voorschrift 13 bij dit besluit is opgenomen dat de aanvrager ten minste 1 maand voor aanvang van de bouw van het park het in detail uitgewerkt verlichtingsplan ter goedkeuring voorlegt aan het bevoegd gezag die dit toetst.

b. Effecten op scheepsradarinstallaties

De effecten van het windturbinepark op de radarinstallaties op schepen zijn volgens het MER minimaal, echter dit dient wel in praktijk bevestigd te worden. In het kader van het Monitoring- en evaluatieprogramma zullen daarom de effecten op scheepsradars onderzocht moeten worden, zie bijlage 1 bij de voorschriften. Indien zich significante effecten op de scheepvaartveiligheid voordoen en deze door maatregelen in of rondom het windturbinepark te verhelpen zijn, dient de aanvrager deze maatregelen op last van het bevoegd gezag te nemen.

Maatregelen ten behoeve van het kruisend verkeer

Aan de westzijde van het windpark kan een schuine strook van het windturbinepark niet vergund worden. In voorschrift 3 bij dit besluit is een weergave van het resterende windpark gegeven met de bijbehorende coördinaten. In de overwegingen is geconcludeerd dat er een optimale veiligheidssituatie ontstaat voor het scheepvaartverkeer indien de open ruimte in het park wordt afgesloten. De manier waarop deze ruimte wordt afgesloten mag door de vergunninghouder nader worden ingevuld. In het kader van een doelmatig gebruik van de EEZ ontstaat de meest optimale situatie als de ruimte daar waar mogelijk

¹⁵ IALA recommendation A-126.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

vanwege de ligging van de kabels ten behoeve van windenergie op zee wordt volgebouwd met windturbines. Dan ontstaat immers een aaneengesloten windturbinepark. Hiertoe is voorschrift 3b opgenomen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Maatregelen ter voorkomen en verhelpen van noodsituaties

Indien zich noodsituaties voordoen of zich dreigen voor te doen in of nabij het windturbinepark kan het nodig zijn om enkele of meerdere windturbines tijdelijk stil te zetten ten behoeve van 'search and rescue' (SAR) operaties met behulp van schepen en helikopters, dan wel ter vermindering van de effecten van een (dreigende) noodsituatie. Daarnaast dient de aanvrager in het kader van het Monitoring- en evaluatieprogramma een boekhouding bij te houden van alle incidenten en bijna-incidenten in het windturbinepark en bijbehorende veiligheidszone (zie bijlage 1 bij de voorschriften).

3.2 Effecten op luchtvaartveiligheid

3.2.1 Ligging Q4

Op de Noordzee staan meer dan 105 vaste mijnbouwinstallaties en circa 10 verplaatsbare installaties. Het aan- en afvoeren van bemanning en materieel op de installaties vindt bijna altijd plaats per helikopter vanaf Den Helder Airport en onder bijna alle weersomstandigheden. Het aantal passagiers in 2008 op Den Helder Airport was 132.445 in- en uitgaand.

Om de veiligheid te borgen van helikopteroperaties zijn onder andere Helicopter Traffic Zones (HTZ), Helicopter Protected Zones (HPZ), en Helicopter Main Routes (HMR) aangewezen¹⁶. Doel van dergelijke aanwijzingen is om het mogelijk te maken helikopteroperaties veilig uit te kunnen voeren.

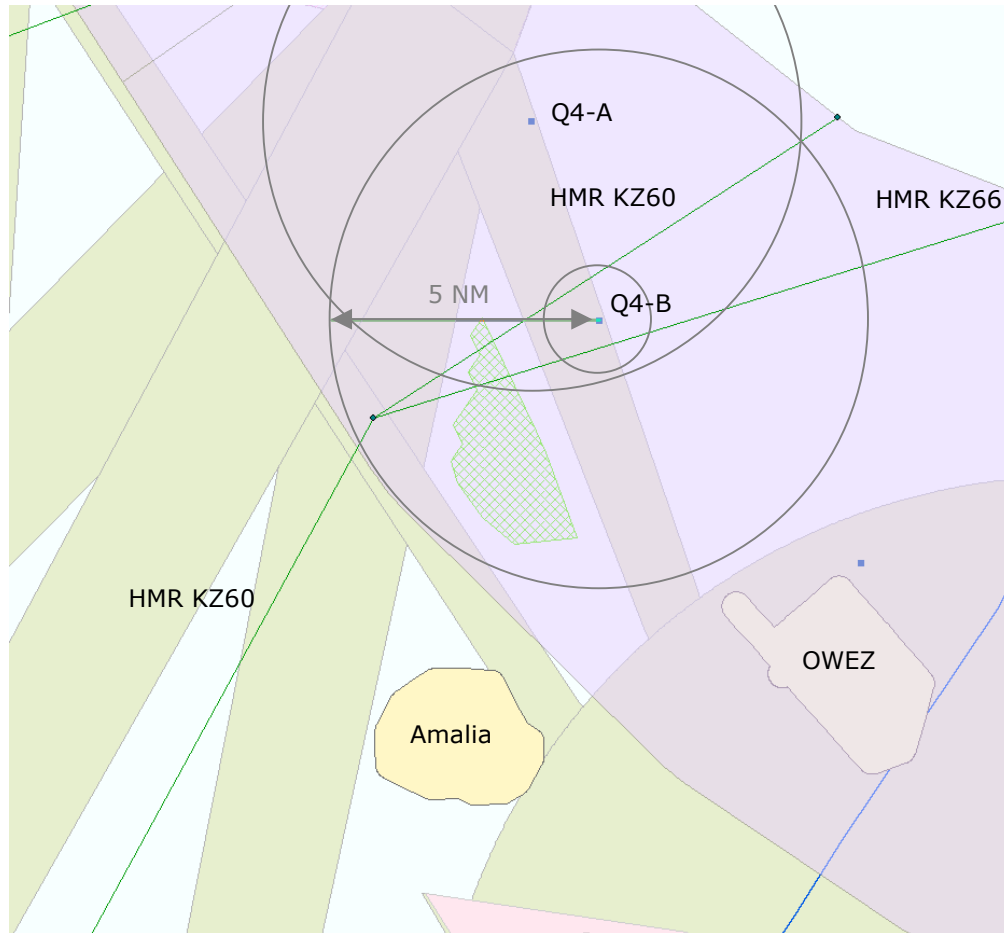
Onderstaande figuur 9 geeft de ligging van het park weer ten opzichte van deze gebieden en routes in de directe omgeving. Het park ligt daarbij:

- geheel in de HPZ Unicorn A;
- op 1,9 NM afstand van het onbemande platform Q4-B met helikopterdek;
- op 3,8 NM afstand van het onbemande platform Q4-A met helikopterdek;
- onder de HMR KZ60 en KZ66 tussen Den Helder Airport en platform P15-ACD in de HPZ Rijnveld.

¹⁶ HTZ: 5 NM zone rondom een (enkel) platform. HPZ: omhullende van HTZ's voor het veilig uitvoeren van vluchten tussen helidekken op lage hoogte. HMR: route op 1500 voet (ft) hoogte (ondergrens) met minimale verticale obstakelklaring van 1000 ft en een 'breedte' van 4 NM. HPZ's, HTZ's en HMR's zijn vastgelegd op de kaart 'North Sea operations' (ENR 6-3.3) op www.ais-netherlands.nl

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Figuur 9. Ligging 'Q4' (groen geruit) t.o.v. platforms, de HPZ Unicorn-A (lichtpaars gebied), de HMR's KZ60 en KZ66 (groene lijnen) en de bestaande windturbineparken Amalia en OWEZ. Rondom de platforms zijn cirkels met 5 NM radius aangegeven, rondom Q4-B tevens een cirkel met 1 NM.

3.2.2 Het MER

Helikopteroperaties van en naar mijnbouwplatforms

In het MER wordt geconstateerd dat gelet op de ligging van de locatie van het park ten opzichte van platforms voor de olie- en gasindustrie er geen aanleiding is te veronderstellen dat helikopters voor de olie- en gasindustrie extra moeten omvliegen om hun doel te bereiken.

Search And Rescue (SAR) operaties

Aanvrager stelt dat helikopters een belangrijke taak hebben bij SAR operaties. Aanvrager verwacht dat SAR operaties niet ontoelaatbaar gehinderd worden door het windturbinepark.

Inspraak op het MER

Wintershall Noordzee B.V. stelt dat het windturbinepark Q4 deels binnen de obstakelvrije zone valt van onbemand platform Q4-B, waardoor de helikopterveiligheid in het geding komt.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

3.2.3 Adviezen

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Advies Commissie m.e.r.

De Commissie geeft in haar toetsingsadvies aan dat de aanwezigheid van offshore windturbineparken geen storende invloed mag hebben op de werking van de aan boord van schepen en luchtvaartuigen aanwezige elektronische apparatuur. Ook is het mogelijk dat de ontvangst van radio- en transpondersignalen verstoord wordt. De Commissie acht het vrijwel onmogelijk vooraf aan te geven of de bouw van een windturbinepark zal leiden tot dergelijke verstoring, en zo ja in welke mate. Eventuele verstoringen zullen tijdens en/of na realisatie van het windturbinepark verholpen dienen te worden. De Commissie heeft geadviseerd hier bij de verdere vergunningverlening aandacht aan te besteden.

Advies IVW

De volgende normering en richtlijnen zijn van toepassing op helikopteroperaties op de Noordzee in relatie tot windturbineparken:

- JAR OPS 3 Subpart E¹⁷
- ICAO Annex 14 part II heliports¹⁸
- Mijnbouwbesluit en Mijnbouwregeling
- CAP 764 en AIP Netherlands¹⁹

Door in tegenstelling tot de inhoud van dergelijke documenten windturbineparken te realiseren wordt bewust een vermindering van het veiligheidsniveau geaccepteerd. Uit de betreffende regelgeving kan worden afgeleid dat er voldoende separatie (5 NM) tussen een helikopterdek en windturbines moet zijn om onder alle omstandigheden een veilige vluchtuitvoering te garanderen.

De IVW komt tot de constatering dat de MER en aanvraag geen goed beeld geven van de effecten van het park op de helikopteroperaties op de Noordzee en de nabijgelegen mijnbouwinstallaties. Naast het ontbreken van informatie inzake de separatie van 5 NM tussen een helikopterdek en windturbines om onder alle omstandigheden een veilige vluchtuitvoering te garanderen, voorziet de betreffende MER en aanvraag in onvolledige informatie met betrekking HMR's. Daarom komt de IVW tot de conclusie dat, rekening houdend met bovengenoemde normering, op basis van de huidige documentatie van de MER/aanvraag een Wbr-vergunning niet verleend kan worden voor Q4.

In het advies IVW is ook het standpunt van Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL) met betrekking tot windturbineparken op de Noordzee opgenomen. LVNL geeft aan dat de geplande windturbines op de Noordzee met een hoogte van 90 tot 150 m serieuze obstakels voor de signaalverbindingen tussen platforms en helikopters kunnen vormen. Er is een reële kans dat dit ten koste gaat van de radio-communicatie- en surveillance dekking. Door verstoringen van radio- en transpondersignalen kan een situatie ontstaan die minder veilig is dan de huidige situatie. LVNL zal de gevolgen van de geplande windturbineparken op het radiocommunicatie- en radarsignaal moeten beoordelen.

¹⁷ Europese regelgeving en van kracht op vluchtuitvoering door in Nederland gevestigde organisaties.

¹⁸ Bijlage bij het verdrag van Chicago van 1944 waarbij Nederland verdragspartij is. Deze regelgeving richt zich onder andere op het inrichten van helikopterlandingsplaatsen.

¹⁹ CAP 764 en AIP Netherlands zijn richtlijnen waarin veiligheidscriteria worden beschreven.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

3.2.4 Aanpassingen op het eerste ontwerpbesluit

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Aanpassing naar aanleiding van zienswijzen

Naar aanleiding van de zienswijzen van E-Connection op de ontwerpbesluiten voor de windparken Rijnveld Noord en Rijnveld Oost (juni 2009) is in de paragraaf 'overwegingen omtrent helikopteroperaties op mijnbouwplatforms' de wijze waarop het effect van het windturbinepark op helikopteroperaties met behulp van weerdata is ingeschat nader toegelicht. In dit verband is tevens is een toelichting over de logistiek van de helikopter- en platformoperators opgenomen.

De overige zienswijzen hebben niet geleid tot aanpassing van het besluit op luchtvaartveiligheid. In Bijlage B bij dit besluit is de reactie van het bevoegd gezag op de zienswijzen weergegeven.

3.2.4.a Aanpassingen op het herziene ontwerpbesluit

Aanpassing naar aanleiding van zienswijzen

Naar aanleiding van de zienswijze van Wintershall op het herziene ontwerpbesluit is het percentage IFR zoals in de tekst vermeld gecorrigeerd conform de tabel en op basis van nieuw aangedragen informatie de productieduur en de vliegfrequentie aangepast.

3.2.5 Overwegingen en conclusie bevoegd gezag

Als uitgangspunt voor de beoordeling van de effecten op de luchtvaartveiligheid en de veiligheid op de platforms geldt dat deze niet mag worden aangetast, in aansluiting op het voorzorgsprincipe uit het IBN. Aangezien de vliegveiligheid in alle gevallen gewaarborgd dient te zijn, kunnen obstakels in de nabijheid van een platform met helikopterdek ertoe leiden dat dit onder bepaalde omstandigheden niet aan en/of af te vliegen is. In het IBN wordt ook gesteld dat meervoudig ruimtegebruik nagestreefd moet worden waar mogelijk. Voorwaarde is dat de andere gebruiker daar geen schade of hinder van ondervindt.

Om het doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee te bepalen heeft het bevoegd gezag na kennisname van de in de paragrafen 3.2.2 en 3.2.3 aangedragen inzichten uit het MER, de inspraak en het advies van de IVW een nadere analyse gemaakt van het effect van het windturbinepark Q4 op helikopteroperaties van en naar de omliggende platforms.

Overwegingen omtrent helikopteroperaties van en naar mijnbouwplatforms

Vanaf 07:00²⁰ vinden uitgaande vluchten van Den Helder naar de mijnbouwinstallaties plaats en vervolgens worden tussen de diverse platforms overdag shuttlevluchten uitgevoerd. Deze shuttlevluchten maken een substantieel deel uit van het passagiersvervoer op de Noordzee. Returnvluchten worden voor een belangrijk deel tot laat in de avond buiten de uniforme daglichtperiode (UDP) uitgevoerd waarbij de laatste landing uiterlijk 22:00 op Den Helder is (weekend 20:00). Gemiddeld over de week worden de platforms tussen 7:30 en 20:30 bezocht.

Voor de helikopterdekken van de platforms zijn aan- en afvliegprocedures in gebruik. Deze procedures kunnen plaatsvinden bij goed zicht condities onder

²⁰ Alle tijden zijn Lokale Tijd (LT).

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Visual Flight Rules (VFR) waarbij visueel wordt genavigeerd en bij slecht zicht condities onder Instrument Flight Rules (IFR) waarbij op instrumenten wordt genavigeerd.

Bij goed zicht binnen UDP (daglicht) wordt onder VFR gevlogen en worden helikopteroperaties van en naar de platforms niet belemmerd omdat visueel gesepareerd kan worden van obstakels zoals windturbineparken.

Buiten UDP (duister) en bij slecht zicht binnen UDP wordt onder IFR gevlogen en kan een windturbinepark afhankelijk van de windrichting, afstand en oriëntatie een belemmering vormen voor helikopteroperaties van en naar platforms.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Een IFR nadering verloopt als volgt;

1. Op 5 NM wordt de nadering ('Final Approach') ingezet vanaf 1500 ft hoogte²¹.
2. Op 1,5 NM wordt de koers met 10° naar links of rechts gewijzigd om een aanvaring met het platform te voorkomen.
3. Indien het platform op 0,75 NM zichtbaar is wordt de landing ingezet.
4. Indien het platform op 0,75 NM nog niet zichtbaar is wordt een 'Missed Approach' ingezet door nog eens 30° tot 45° in dezelfde richting koers te wijzigingen en uit te klimmen.

Voor het veilig uitvoeren van IFR operaties dienen de volgende gebieden, vastgelegd in de JAR-OPS 3 Subpart E²², obstakelvrij te zijn (zie figuur 10):

- Final Approach (FA) gebied: vanaf 5 NM tot het platform met minimaal 1 NM aan weerszijden van de aanvliegeroute;
- Missed Approach (MA) gebied: op 5 NM vanaf het platform wordt op de boordradar gekeken of er een obstakelvrije sector van 45° links *of* rechts van de aanvliegeroute tot 3 NM voorbij het platform beschikbaar is om een MA te kunnen uitvoeren;
- Take off (TO) gebied: tot 5 NM voorbij het platform met minimaal 1 NM aan weerszijden van de afvliegeroute.

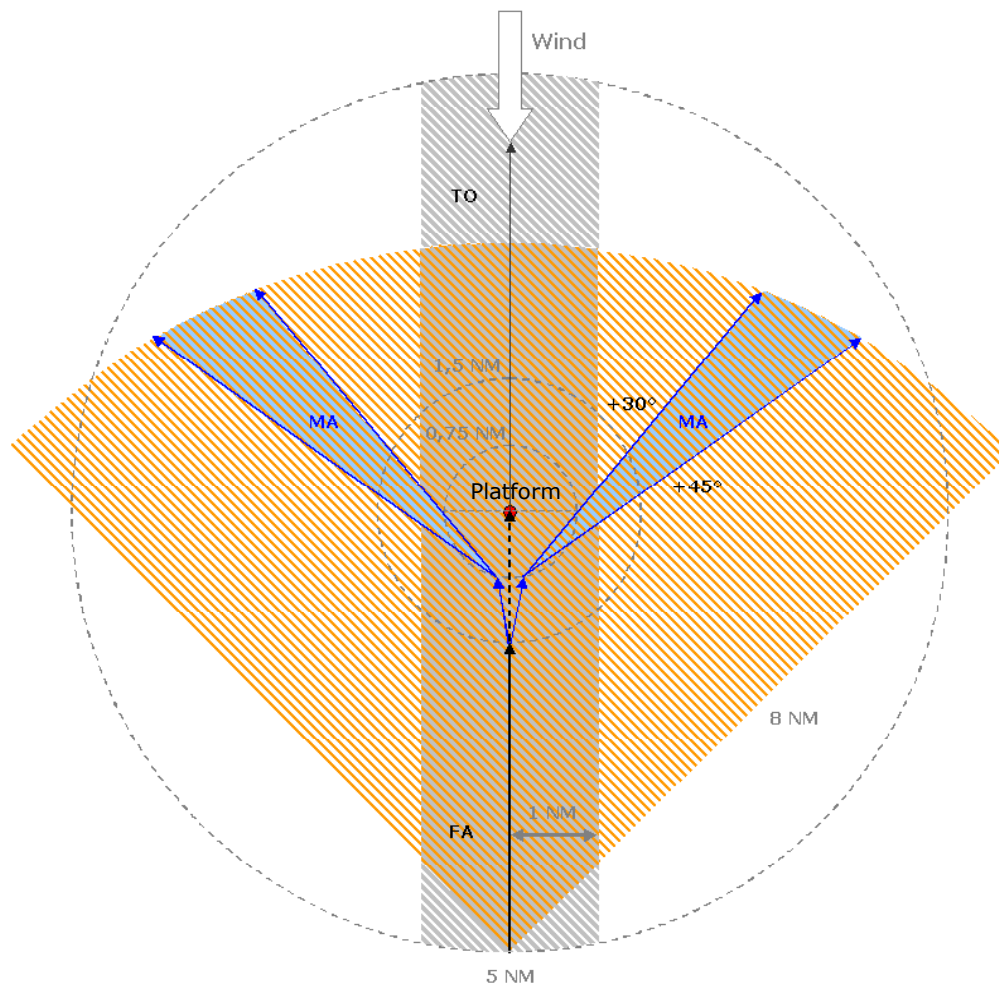
²¹ In het geval van een nadering via een HMR. Bij shuttlevluchten vanaf een lagere hoogte.

²² (IEM to) Appendix to JAR-OPS 3.430 sub-paragraph (i): Airborne Radar Approach for overwater operations.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Datum
18 december 2009
Nummer
WSV/2009-1228

Figuur 10. Obstakelvrije gebieden (bovenaanzicht); FA gebied aan weerszijden van de aanvliegeroute (grijs), MA gebied links of rechts van de aanvliegeroute (oranje) om een MA uit te kunnen voeren (blauw) en TO gebied aan weerszijden van de afvliegeroute (grijs).

In principe worden platforms tegen de wind in aan- en afgevoegen. Een windturbinepark dat zich binnen 5 NM van een platform bevindt, beperkt de mogelijkheid om voor iedere windrichting veilig helikopteroperaties onder IFR uit te kunnen voeren. Naast de FA, MA en TO gebieden voorziet 5 NM bij uitval van 1 motor tijdens take off ('N-1' noodprocedure) onder IFR in de mogelijkheid veilig uit te kunnen klimmen tot 1500 ft.

Het effect van het windturbinepark op de helikopteroperaties van en naar platforms wordt aan de hand van historische weergegevens als volgt ingeschat;

1. Uit gegevens over zicht en de hoogte van de wolkenbasis volgt hoe vaak IFR condities²³ gemiddeld voorkomen tussen 7:30 en 20:30 en binnen UDP²⁴.

²³ Zicht minder dan 4000 meter en/of wolkenbasis beneden 600 ft

²⁴ Buiten UDP wordt ook onder IFR gevlogen, onafhankelijk van het zicht. Aangezien dit maar een klein deel van de totale tijd is wordt dit verder buiten beschouwing gelaten.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

2. Uit de obstakelvrije gebieden (zie figuur 10) en de ligging van het windturbinepark ten opzichte van de platforms volgt bij welke windrichtingen onder IFR condities de platforms niet aan / af te vliegen zal zijn door het park.
3. Uit gegevens over windrichtingen volgt hoe vaak de onder punt 2 bepaalde ongunstige windrichtingen gemiddeld voorkomen tussen 7:30 en 20:30.

Daar de door het bevoegd gezag gebruikte datasets (IFR condities en windrichtingen) van locatie de Kooy niet gelijktijdig (in dezelfde periode en met gelijke meetfrequentie) zijn vergaard, zijn deze niet met elkaar gecorreleerd en kan op basis van deze data geen getalsmatige conclusie worden getrokken. Dit zou in principe wel mogelijk zijn door aannames te maken omtrent:

- De momenten waarop IFR condities voorkomen;
- Het daarmee gelijktijdig voorkomen van ongunstige windrichtingen;
- Hoe dit gelijktijdig voorkomen van IFR condities *en* ongunstige windrichtingen zich in tijd verhoudt tot de logistieke praktijk van de platform- en helikopteroperators.

Dit zou echter leiden tot een theoretisch getal met slechts een beperkte praktijkwaarde voor de operators. De planning van vluchten wordt namelijk weken tot maanden van tevoren gemaakt op basis van beschikbaarheid van betreffende werknemers en helikopters²⁵. Pas in de laatste fase kan rekening worden gehouden met de op dat moment beschikbare weersverwachting ter plaatse van het platform waarbij, eenmaal ter plekke, de omstandigheden anders kunnen zijn dan voorspeld. De daadwerkelijke nadering richting een platform neemt slechts 15 minuten in beslag. De definitie van de gewenste 'window of opportunity' is daarom essentieel bij het getalsmatig bepalen van de mogelijk operationele beperking. Dit is echter gelet op het voorgaande vrijwel onmogelijk. Om deze reden wordt in de overwegingen geen kwantitatieve conclusie getrokken maar wordt het effect van het windturbinepark op helikopteroperaties van en naar mijnbouwplatforms in kwalitatieve mate ingeschat.

De beperking voor reguliere helikopteroperaties hoeft niet zonder meer een probleem te zijn. Dit is afhankelijk van de status van het platform, de verwachte productieduur en de frequentie waarmee het platform per helikopter wordt bezocht. Daarom heeft het bevoegd gezag informatie ingewonnen over de betreffende platforms bij de platformoperators.

Overwegingen en conclusie bij platform Q4-B

Gemiddeld over een jaar heersen er 12% van de tijd IFR condities. Tabel 1 toont de spreiding van IFR condities over het jaar. Hieruit blijkt dat in de maanden december t/m maart IFR condities het meest voorkwamen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

²⁵ Dit kan een blok zijn van bijvoorbeeld 2 uur. Slechts de grotere mijnbouwoperators hebben de gehele dag een helikopter tot hun beschikking.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Tabel 1: IFR condities (tussen 7:00-21:00²⁶ en binnen UDP), vliegbasis de Kooy (Den Helder), 2004 t/m 2008 [Bron: KNMI].

	IFR (%)
Januari	18,6
Februari	20,3
Maart	17,8
April	9,6
Mei	6,2
Juni	6,4
Juli	4,8
Augustus	3,6
September	6,3
Oktober	13,4
November	15,8
December	21,7
Jaar	12,0

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Het park ligt op 1,9 NM ten zuidwesten van het platform Q4-B. Dit heeft tot gevolg dat Helder onder IFR niet aan te vliegen wordt voor de windrichtingen N tot OZO en niet af te vliegen voor de windrichtingen Z tot WNW. Gemiddeld over een jaar kwamen deze ongunstige windrichtingen 82% van de tijd voor. Tabel 2 toont de spreiding over het jaar. Hieruit blijkt dat de spreiding over het jaar vanwege de grootte van de sectoren gering is.

Tabel 2: Ongunstige windrichtingen platform Q4-B (% tussen 7:30 en 20:30), vliegbasis de Kooy (Den Helder), 1981-2000 [Bron: KNMI].

	FA	TO	
	N-OZO	Z-WNW	
Januari	22,95	59,96	82,91
Februari	30,87	54,88	85,75
Maart	25,00	58,35	83,35
April	38,49	44,81	83,31
Mei	44,57	39,54	84,11
Juni	31,22	50,75	81,97
Juli	28,78	53,88	82,66
Augustus	28,68	54,44	83,12
September	27,73	53,22	80,95
Oktober	25,04	55,47	80,50
November	24,57	53,33	77,89
December	23,85	57,38	81,23
Jaar (%)	29,31	53,00	82,3

Op basis van de gebruikte weergegevens wordt het waarschijnlijk geacht dat door het gelijktijdig optreden van zowel IFR condities als een ongunstige windrichting het gehele jaar door aan- of afvliegen van het platform Q4-B onder IFR vrijwel onmogelijk zal zijn. Ook het uitvoeren van de 'N-1' noodprocedure onder IFR zal onmogelijk zijn. Aangezien IFR condities het meest voorkomen in de wintermaanden zullen helikopteroperaties dan het meest beperkt worden.

²⁶ Zichtwaarden alleen bekend op het hele uur, periode omvat 7:30-20:30

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Om te bepalen of deze beperking aanvaardbaar is of niet wordt de status van het platform, de verwachte productieduur en de frequentie waarmee het platform per helikopter wordt bezocht in overweging genomen.

Het platform Q4-B is een onbemand satellietplatform dat naar verwachting van de platformoperator tot na 2015 zal produceren. Op het platform wordt gemiddeld eens per week gevlogen.

Alles in overweging nemende (de beperking van helikopteroperaties, de status van het platform, de verwachte productieduur en de frequentie waarmee het platform per helikopter wordt bezocht) komt het bevoegd gezag tot de conclusie dat de beperking van helikopteroperaties op het platform Q4-B geen onaanvaardbare gevolgen hoeft te hebben voor de operaties op het platform Q4-B.

Overwegingen en conclusie bij platform Q4-A

Gemiddeld over een jaar heersen er 12% van de tijd IFR condities. Tabel 1 toont de spreiding van IFR condities over het jaar. Hieruit blijkt dat in de maanden december t/m maart IFR condities het meest voorkwamen.

Het park ligt op 3,8 NM ten zuiden van het platform Q4-A. Dit heeft tot gevolg dat Q4-A onder IFR niet aan te vliegen zal zijn voor de windrichtingen N tot NNO en niet af te vliegen voor de windrichtingen Z tot ZZW. Gemiddeld over een jaar kwamen deze ongunstige windrichtingen 23% van de tijd voor. Tabel 2 toont de spreiding over het jaar. Hieruit blijkt dat de ongunstige windrichtingen vaker in oktober-december voorkomen.

Tabel 3: Ongunstige windrichtingen platform Q4-A (% tussen 7:30 en 20:30), vliegbasis de Kooy (Den Helder), 1981-2000 [Bron: KNMI].

	FA	TO	Totaal
	N-NNO	Z-ZZW	
Januari	4,93	20,47	25,40
Februari	5,66	16,35	22,01
Maart	6,09	14,88	20,96
April	12,77	10,01	22,78
Mei	14,45	6,81	21,26
Juni	11,64	5,79	17,43
Juli	8,72	6,87	15,59
Augustus	9,27	9,47	18,74
September	8,33	14,33	22,66
Oktober	5,91	21,18	27,09
November	5,14	23,37	28,51
December	4,36	22,84	27,21
Jaar (%)	8,11	14,36	22,5

Op basis van de gebruikte weergegevens wordt het waarschijnlijk geacht dat door het gelijktijdig optreden van zowel IFR condities als een ongunstige windrichting aan- of afvliegen van het platform Q4-A onder IFR zal worden beperkt. Aangezien IFR condities het meest voorkomen in de wintermaanden zullen helikopteroperaties dan het meest beperkt worden.

Om te bepalen of deze beperking aanvaardbaar is of niet wordt de status van het platform, de verwachte productieduur en de frequentie waarmee het platform per helikopter wordt bezocht in overweging genomen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Het platform Q4-A is een onbemand satellietplatform dat naar verwachting van de platformoperator tot na 2015 zal produceren. Op het platform wordt gemiddeld twee keer per week gevlogen.

Alles in overweging nemende (de beperking van helikopteroperaties, de status van het platform, de verwachte productieduur en de frequentie waarmee het platform per helikopter wordt bezocht) komt het bevoegd gezag tot de conclusie dat de beperking van helikopteroperaties op het platform Q4-A geen onaanvaardbare gevolgen hoeft te hebben voor de operaties op het platform Q4-A.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Overwegingen en conclusie bij HMR KZ60 en KZ66

Het park ligt onder de HMR's KZ60 en KZ66. Over dit deel van de HMR vinden vluchten plaats tussen Den Helder Airport en platform P15-ACD in de HPZ Rijnveld. Gezien de hoogte van de windturbines (lager dan 500 ft) wordt aan de verticale separatie eis van 1000 ft voldaan en vormt het park geen belemmering voor helikopters die zich op de HMR's op minimaal 1500 ft hoogte bevinden. Bij realisatie van het park zou nader overleg tussen de IVW, LVNL en de helikopteroperators gewenst zijn om naast verlichting van het park en publicatie aan luchtvaardenden een minimale impact van het park op eventuele noodlandingen in de praktijk te waarborgen.

Overwegingen omtrent cumulatieve effecten

Ten tijde van het opstellen van dit besluit zijn in de directe omgeving van Q4 de windturbineparken Amalia en OWEZ aanwezig. Voor de luchtvaart zullen deze parken geen elkaar versterkende negatieve invloed hebben daar OWEZ en Amalia buiten de 5 NM rondom de platforms Q4-A en Q4-B liggen. In de directe omgeving van Q4 zijn geen andere parken vergund noch aangevraagd.

Overwegingen en conclusie omtrent SAR operaties

Het bevoegd gezag acht de effecten van het windturbinepark op SAR operaties per helikopter minimaal. Voor 'search and rescue' (SAR)-vluchten gelden andere limieten, waardoor deze kunnen plaatsvinden onder omstandigheden waaronder reguliere vluchten niet meer zijn toegestaan. Dit is een wezenlijk andere vliegpraktijk dan het – visueel of op instrumenten – regulier aan- en afvliegen van heliplatforms op zee. De redding van drenkelingen met een SAR-helikopter binnen het windturbinepark blijft mogelijk, aangezien de windturbines binnen enkele minuten stil gezet kunnen worden.

Conclusie van het bevoegd gezag omtrent luchtvaartveiligheid

De Wbr spreekt van een doelmatig en veilig gebruik van bij het rijk in beheer zijnde waterstaatswerken.

Alles in overweging nemende (de beperking van helikopteroperaties, de status van het platform, de verwachte productieduur en de frequentie waarmee het platform per helikopter wordt bezocht) komt het bevoegd gezag tot de conclusie dat de beperking van helikopteroperaties op de platform Q4-A en Q4-B geen onaanvaardbare gevolgen hoeft te hebben voor de operaties op de platforms Q4-A en Q4-B.

Het bevoegd gezag acht het noodzakelijk dat voor een doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee het mogelijk moet blijven om helikopteroperaties van en naar de platforms Q4-A en Q4-B veilig uit te kunnen voeren. Echter gezien het bovenstaande acht het bevoegd gezag een obstakelvrije zone van 5 NM rondom

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

deze platforms niet noodzakelijk. Het park zou daarmee wel het uitvoeren van de 'N-1' noodprocedure onder IFR hinderen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Op grond van het MER en de inspraak daarop, het advies van de IVW en de uitgevoerde analyse van het bevoegd gezag komt het bevoegd gezag tot de conclusie dat het aspect luchtvaartveiligheid niet leidt tot weigering van de vergunning voor het windturbinepark Q4.

3.2.6 Maatregelen en voorschriften

Markering en bekendmaking van het windturbinepark

Op grond van onder meer ICAO regelgeving en CAP 764 dienen windturbineparken op de Noordzee van hindernisverlichting te worden voorzien ten behoeve van de luchtvaartveiligheid. Afhankelijk van de locatie en de hoogte van het windturbinepark kunnen door IVW aanvullende eisen worden gesteld. Uitval van de stroomvoorziening dient ondervangen te worden. Daarnaast dienen de windturbines in een witte kleur uitgevoerd te worden ten behoeve van de luchtvaartveiligheid. Momenteel werkt IVW de eisen ten aanzien van markering en verlichting van offshore windturbineparken uit in beleid, waaraan de vergunninghouder zal moeten voldoen, zie voorschrift 13.

Op grond van ICAO regelgeving dienen alle objecten met een hoogte van 100 meter of meer aan de luchtvaart te worden bekend gesteld. Derhalve worden alle objecten welke 100 meter of hoger zijn in luchtvaartpublicaties en op luchtvaartkaarten gepubliceerd. Rijkswaterstaat dient daartoe de benodigde gegevens in bij Inspectie Verkeer en Waterstaat.

Radio- en radardekking

In aansluiting op het advies van de Commissie MER en het advies en de inspraak van het LVNL zullen in het kader van het monitoring- en evaluatieprogramma de effecten op de radio- en radardekking onderzocht worden, zie bijlage 1 bij de voorschriften, punt 10.

Indien zich significante effecten op de luchtvaartveiligheid voordoen en deze door maatregelen in of rondom het windturbinepark te verhelpen zijn, dient de aanvrager deze maatregelen op last van het bevoegd gezag te nemen.

Maatregelen ter voorkomen en verhelpen van noodsituaties

Indien zich noodsituaties voordoen of zich dreigen voor te doen in of nabij het windturbinepark kan het nodig zijn om enkele of meerdere windturbines tijdelijk stil te zetten ten behoeve van SAR operaties met behulp van schepen en helikopters, dan wel ter vermindering van de effecten van een (dreigende) noodsituatie. In voorschrift 14 is opgenomen dat de aanvrager op last van de directeur van de Kustwacht de turbines direct stil zal zetten. Daarnaast dient de aanvrager in het kader van het Monitoring- en evaluatieprogramma een boekhouding bij te houden van alle incidenten en bijna-incidenten in het windturbinepark en bijbehorende veiligheidszone (zie bijlage 1 bij de voorschriften, punt 10).

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

3.3 Effecten op mijnbouw

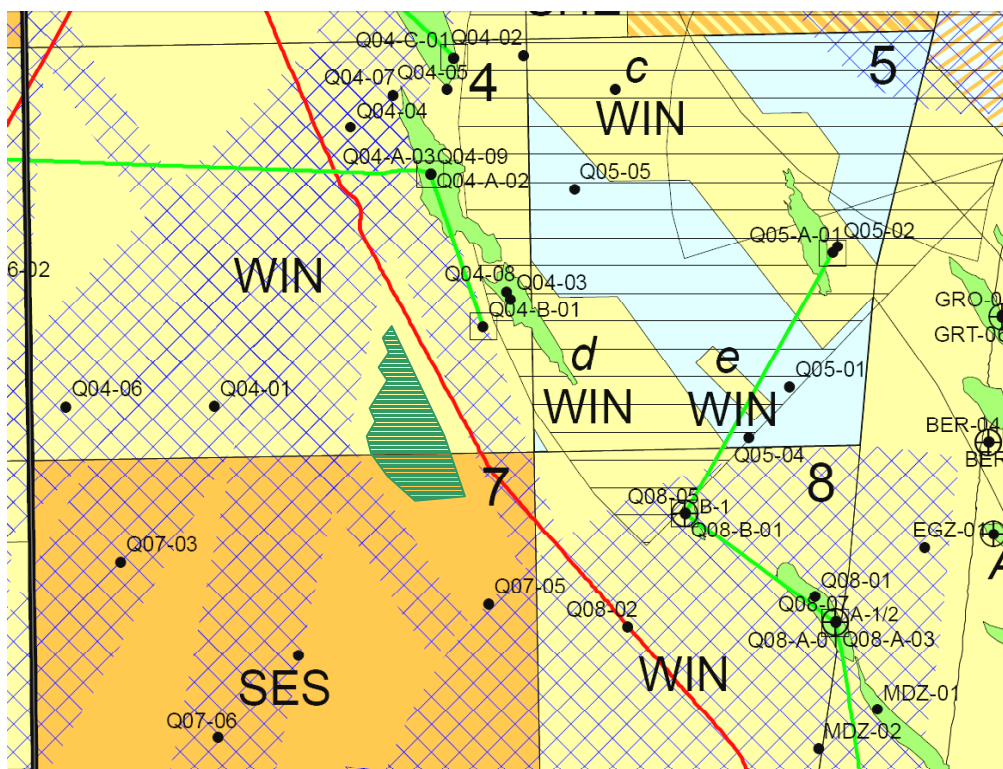
Datum
18 december 2009

3.3.1 Ligging Q4

Nummer
WSV/2009-1228

Het windturbinepark is gesitueerd in blok (indeling volgens Mijnbouwwet) Q4 en Q7. Vergunninghouders/uitvoerders in de nabijheid van het park zijn:

1. Wintershall Noordzee B.V.: winningsvergunning Q4 (tot 2019)
2. Smart Energy Solutions B.V.: opsporingsvergunning Q7 (tot 2012).

Figuur 11. Situering van windturbinepark Q4 t.o.v. platforms en boorgaten, prospects (groen: gas, rood: olie) en mijnbouwvergunningen (geel: winningsvergunning, oranje: opsporingsvergunning) [Bron: GIS bestanden RWS en kaart 'Oil and gas in the Netherlands' oktober 2009, TNO, www.nlog.nl]

3.3.2 Het MER

In het MER wordt aangegeven dat de gasproductie van 2005 ten opzichte van 2004 met 16% is afgenomen; de aardoliewinning op het Continentaal plat nam met 40% af. Gezien het voorgaande wordt in de toekomst geen uitbreiding van offshore olie- en gaswinning verwacht. Wel zullen naar verwachting meer kleine velden ontwikkeld worden en zal de exploitatie van grote velden afnemen.

Inspraak op het MER

Door Wintershall is verzocht om rekening te houden met het mogelijk aanboren van nieuwe prospects in de toekomst.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

3.3.3 Overwegingen en conclusie van het bevoegd gezag

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

In het gebied Q4 zijn momenteel activiteiten van de olie- en gasindustrie gaande welke de komende jaren nog zullen voortduren. De effecten die het windturbinepark heeft op deze bestaande activiteiten en de conclusies die het bevoegd gezag daarover trekt zijn opgenomen in de paragrafen van dit besluit over luchtvaartveiligheid. Het bevoegd gezag heeft onderzocht of mogelijke toekomstige opsporings- en winningsactiviteiten belemmeringen ondervinden vanwege het windturbinepark. Bij de belangenafweging op dit punt hanteert het bevoegd gezag de uitgangspunten van voorzorg en 'meervoudig ruimtegebruik' (IBN2015).

Het toetsingskader voor de vergunningverlening is opgenomen in artikel 3, lid 1, van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) en is nader uitgewerkt in de Beleidsregels inzake toepassing Wet beheer rijkswaterstaatswerken op installaties in de exclusieve economische zone (Beleidsregels). Ingevolge artikel 5, aanhef en onder a, van de Beleidsregels wordt bij de voorbereiding en de vaststelling van een beschikking inzake het verlenen, weigeren, wijzigen of intrekken van een Wbr-vergunning rekening gehouden met het behouden van mogelijkheden voor een doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee door anderen dan de Wbr-vergunninghouder. Om bij de besluitvorming rekening te kunnen houden met het bestaande rechtmatig gebruik van de Noordzee door derden, dienen ingevolge de Beleidsregels bij de vergunningaanvraag gegevens te worden overgelegd over de gevolgen van de oprichting en instandhouding van de installatie op de beoogde plaats voor rechtmatig gebruik van de zee door derden. In onderhavige aanvraag zijn gegevens onderzocht in het MER. Van deze gegevens is het bevoegd gezag uitgegaan. Het bevoegd gezag heeft van Wintershall een nadere reactie op het MER ontvangen.

Uit de beschikbare gegevens blijkt dat Wintershall een winningsvergunning heeft voor blok Q4 en dat Smart Energy Solutions B.V. een opsporingsvergunning heeft voor blok Q7. Op moment van schrijven van dit besluit kunnen de genoemde vergunninghouders onvoldoende concreet (tijd, plaats, omvang) aangeven wat de activiteiten zijn die zij mogelijk willen uitvoeren in het gebied en wanneer aangezien dit sterk afhankelijk is van de olieprijs. Daarnaast kan de aanvrager op dit moment nog niet met zekerheid aangeven wanneer de bouw van het park zal starten.

Het bevoegd gezag ziet, gelet op deze onzekerheden, in de verleende opsporings- en winningsvergunning en huidige onderzoeksactiviteiten onvoldoende aanleiding om de vergunning voor de bouw van het onderhavige windturbinepark te weigeren. Bij de belangenafweging op dit punt hanteert het bevoegd gezag de uitgangspunten van voorzorg en 'meervoudig ruimtegebruik' (IBN 2015). Voor zover bij de inrichting van het windturbinepark meer concrete gegevens bekend zijn of en over de wijze waarop gewonnen zal worden, zal de Wbr-vergunninghouder met deze bestaande rechten van de mijnbouw rekening dienen te houden. Concretere gegevens kunnen blijken uit een mogelijk toekomstige winningsvergunning respectievelijk een goedgekeurd winningsplan. Ten einde recht te doen aan bestaande rechten van mijnbouwvergunninghouders wordt dan ook aan de Wbr-vergunning het voorschrift verbonden dat de vergunninghouder verplicht is al het mogelijke te doen om te voorkomen dat mijnbouwvergunninghouders ten gevolge van het gebruik van de vergunning

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

schade lijden. De vergunninghouder dient hiertoe rekening te houden met verleende winningsvergunning(en), in het bijzonder met een goedgekeurd winningplan, in het inrichtingsplan van het windturbinepark.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Indien een voor de mijnbouw en windenergie acceptabele oplossing niet door concrete inrichtings- of uitvoeringsmaatregelen realiseerbaar blijkt en de bedrijven in de olie- en gasindustrie nadeel ondervinden van de Wbr-vergunning bestaat de mogelijkheid een verzoek tot schadevergoeding in te dienen op grond van de Regeling nadeelcompensatie Verkeer en Waterstaat 1999 (RNC). Een verzoek om nadeelcompensatie wordt behandeld volgens de bepalingen van de RNC.

Alles in overweging nemende komt het bevoegd gezag tot de conclusie dat het belang van de mijnbouw zich voorshands niet verzet tegen de vergunningverlening ten behoeve van wind.

3.3.4 Maatregelen en voorschriften

Op grond van bovenstaande overwegingen is in de voorschriften behorende bij vergunning onder voorschrift 9 opgenomen dat de vergunninghouder verplicht is al het mogelijke te doen om te voorkomen dat mijnbouwvergunninghouders ten gevolge van het gebruik van de vergunning schade lijden. De vergunninghouder dient hiertoe rekening te houden met verleende winningsvergunning(en), in het bijzonder met een goedgekeurd winningplan, bij het opstellen van het inrichtingsplan van het windturbinepark.

3.4 Effecten op ecologie

3.4.1 Ligging Q4-WP

De locatie van het windturbinepark onderscheidt zich ecologisch gezien niet van de nabije mariene omgeving. De planlocatie wordt in de huidige situatie benut door tal van organismen die beïnvloed kunnen worden door aanleg, exploitatie en ontmanteling van het windturbinepark.

De meest dichtbijgelegen Natura 2000 gebieden waarop het toekomstige park invloed kan uitoefenen zijn de Noordzeekustzone en Waddenzee. Echter ecologische relaties met Natura 2000 gebieden kunnen zich ook op zeer grote afstand manifesteren zodat bij de beoordeling van de effecten met deze relaties nadrukkelijk rekening gehouden moet worden.

3.4.2 Het MER

Uit het MER is het volgende af te leiden:²⁷

Vogels

Verstoring van habitat en barrièrewerking in vliegroutes zijn waarschijnlijk verwaarloosbaar klein voor de meeste trekvogels. De gevolgen van habitatverlies voor kustvogels worden als beperkt negatief aangemerkt. Ook het effect van

²⁷ Vanwege de omvang van het onderwerp ecologie in het MER worden hier slechts de voor de besluitvorming belangrijkste conclusies uit het MER samengevat.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

barrièrewerking is naar verwachting niet significant voor kustvogels die op zee foerageren.

Aanvaringen worden als grootste risico aangemerkt. De inschatting van het MER is dat de aanvaringsgetallen van het geplande windturbinepark Q4-WP geen significant effect heeft op de populaties van de aanwezige vogelsoorten, maar significante effecten kunnen ook niet geheel worden uitgesloten.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Onderwaterleven

Volgens het MER lijken vissen door de aanleg van windturbineparken weinig hinder te ondervinden. Zeezoogdieren zullen vooral tijdens de aanleg hinder ondervinden van geluid als gevolg van heiwerkzaamheden ten behoeve van de aanleg van fundaties. In het MER wordt aangegeven dat de verwachting is dat deze effecten niet significant zullen zijn, maar dat dit voor zeezoogdieren niet is uit te sluiten vanwege kennis leemtes op het gebied van onderwatergeluid.

Toetsing aan wet- en regelgeving

Tijdens de aanleg, het gebruik en de verwijdering van het windturbinepark Q4-WP en de kabels naar de kust, worden effecten verwacht op soorten of habitats die in het kader van de soort- en of gebiedsbescherming van de Vogel- en Habitatrictlijn (inclusief buitenlandse Natura 2000 gebieden) kenmerkend zijn voor de Speciale Beschermingszones op of rond het Nederlandse deel van de Noordzee.

De effecten van het windturbinepark beperken zich tot de lokaal aanwezige zeevogels, trekvogels, zeezoogdieren en vissen, die beschermd zijn in het kader van de directe werking van de soortenbescherming van de Vogel- en Habitatrictlijn

Effecten op grote zeezoogdieren als Bruinvis en Zeehond afkomstig uit de Natura 2000 gebieden en de significantie van deze effecten kunnen niet met zekerheid worden uitgesloten.

Cumulatie andere windturbineparken

Conform de richtlijnen zijn in het kader van het MER de cumulatieve effecten van een gebundeld en een versnipperd scenario onderzocht. Voor het gebundelde scenario zijn de effecten van in totaal maximaal 1208 MW geïnstalleerd vermogen onderzocht. In het geval van het versnipperd scenario bedroeg het geïnstalleerd vermogen waarvoor de effecten zijn onderzocht maximaal 1541 MW.

Met betrekking tot vogels blijft voor vrijwel alle soorten en soortgroepen in beide scenario's, alle additionele sterfte onder de 1%. Uitzondering hierop zijn de Kleine mantelmeeuw en de Jan van gent.

Voor zeezoogdieren wordt aangegeven dat de effecten niet goed kunnen worden ingeschat wegens gebrek aan kennis over de effecten van geluid.

Leemten in kennis

Met betrekking tot vogels ontbreekt kennis van verspreiding van vogels op zee, aanvaringskansen en vermijdingsgedrag. Er is onduidelijkheid over het aantal en de soorten die het plangebied en omgeving aandoen. Verder zijn er nog enkele leemten in kennis aan te wijzen over de barrièrewerking van offshore windturbineparken.

De belangrijkste leemten in kennis met betrekking tot onderwaterleven zijn gerelateerd aan onderwatergeluid. Daarnaast zijn er leemten in kennis met betrekking tot elektromagnetische velden, slagschaduw en het effect van beschermde gebieden op het onderwaterleven. Voorts zijn er nog kennisleemtes

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

ten aanzien van de effecten van cumulatie van windturbineparken en andere gebruiksfuncties, met name op vogeltrekrouten en onderwatergeluid.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Passende beoordeling

In het MER wordt geconcludeerd dat voor vogels en onderwaterleven niet op voorhand kan worden uitgesloten dat er significante effecten optreden op de instandhoudingsdoelstellingen binnen Natura 2000 gebieden. Hiervoor heeft een nadere analyse op significantie plaatsgevonden in de passende beoordeling.

De passende beoordeling is gebaseerd op het Deltares rapport "Handreiking Passende Beoordeling" (rapport nr. Z4513, juni 2008). Het rapport zal met deze beschikking ter inzage worden gelegd.

Uit het onderzoeksrapport 'Handreiking Passende Beoordeling' is gebleken dat het niet mogelijk is op voorhand significante negatieve effecten op Natura 2000 gebieden uit te sluiten. Bovendien blijkt uit het rapport dat het mogelijk is voor deze onderwerpen een inschatting te maken van de gevolgen voor de Natura 2000 gebieden.

In de door de aanvrager ingediende Passende Beoordeling windturbinepark Q4-WP zijn de hieronder volgende bevindingen opgenomen ten aanzien van de significantie van de effecten van de bouw, exploitatie en verwijdering van het windturbinepark.

Allereerst wordt geconcludeerd dat er geen zodanige effecten optreden ten aanzien van fytoplankton, bodemfauna, vleermuizen en vissen dat significante effecten op Natura 2000 gebieden mogelijk zijn.

Vervolgens worden voor de drie fases aanleg, exploitatie en ontmanteling, de effecten op vislarven, zeezoogdieren en vogels nader uitgewerkt.

Reductie vislarven

Uit de modelberekeningen blijkt dat er geen effect is op de aanvoer naar het Natura 2000 gebied de Voordelta. De effecten op de aanvoer naar de Noordzeekustzone en Waddenzee zijn min of meer vergelijkbaar, met een maximale afname in de larvenaankomst van 17% voor haring. Voor Tong zijn de effecten zeer klein, 0-4%. De omvang van het effect op de Scholaankomst toont beperkte verschillen tussen de gebieden, met een maximale afname van 6%.

Doorwerking juvenielen en kinderkamerfunctie

Op basis van het belang van de Waddenzee als kinderkamer voor de verschillende soorten, is de doorwerking van de larvenreductie op de juvenielen bepaald. Voor sommige soorten wordt dit 1 op 1 doorvertaald (bijvoorbeeld schol), voor andere soorten (bijvoorbeeld haring) is deze doorvertaling 2/3 en voor andere soorten is deze doorvertaling 1/3 (bijvoorbeeld zandspiering).

De kinderkamerfunctie bestaat uit drie verschillende onderdelen, de randvoorwaarden voor de kinderkamerfunctie, het functioneren van de kinderkamer (doorwerking juvenielen), de doorvertaling naar de effecten op het gehele visbestand. In alle gevallen kunnen significante effecten worden uitgesloten.

Doorwerking vislarvenreductie op vogels en zeezoogdieren

De doorvertaling van de reductie van juvenielen naar visetende vogels en zeezoogdieren vond plaats door te kijken naar de samenstelling van het voedsel van deze dieren, de reductie van juvenielen van andere prooivissoorten dan de gemodelleerde soorten in te schatten op basis van hun biologie, een doorvertaling

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

naar de reproductie van de vogels en zeezoogdieren en vervolgens een het effect op populatieniveau te bepalen. In alle gevallen blijft het effect van de vislarvenreductie op de vogels en zeezoogdieren ruimschoots onder de 1% (aanwas) op populatieniveau en kunnen significante effecten worden uitgesloten.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Aanvaringsrisico's vogels

Van kolonievogels zijn de Jan van gent en de Kleine mantelmeeuw de enige soorten die windturbinepark Q4-WP kunnen bereiken vanuit hun kolonies. Voor de Kleine mantelmeeuw kunnen de kolonies van Duinen en Lage Land Texel, Duinen Vlieland en de Waddenzee het windturbinepark bereiken. Het effect op de kolonie Duinen en Lage Land Texel bedraagt 1,06% additionele sterfte. Voor de Duinen van Vlieland bedraagt de additionele sterfte 0,36% en voor de Waddenzee 0,13%. Voor de Jan van gent gaat het om de kolonie uit Helgoland (D). Het effect bedraagt hier 0,04% additionele sterfte. In geen van de gevallen gaat het om significante effecten.

Habitatverlies i.c.m. verlies van foerageergebied voor kolonievogels is verwaarloosbaar klein omdat er geen effecten op populatieniveau kunnen optreden. Ook hierdoor zijn significante effecten uitgesloten.

De aanvaringssterfte van de trekvogels (vogelsoorten die seizoensgebonden heen en weer trekken tussen hun broedplaats en winterkwartier; bv. Kievit, Scholekster, Wulp) is in alle gevallen verwaarloosbaar klein, maximaal 0,01% van de achtergrondsterfte. Significante effecten zijn derhalve uitgesloten voor de trekvogels tussen het Verenigd Koninkrijk en Nederland

Zeezoogdieren

Voor de meest gevoelige zeezoogdierensoort, de Gewone zeehond, is voor het geluidsniveau waarop tijdens heiwerkzaamheden vermijding begint 80 kilometer aangehouden. Voor Bruinvissen is 12 kilometer aangehouden. Het habitatverlies dat hierdoor tijdens het heien optreedt op NCP schaal is voor de zeehonden ca. 24%, en voor de Bruinvis ca. 0,8%. Dit heeft een beperkte doorwerking naar de Natura 2000 gebieden waarin deze dieren beschermd zijn. Voor de Bruinvis wordt ingeschat dat er geen effecten optreden op het aantal Bruinvissen in de Noordzeekustzone. Voor de effecten op de migratie van zeehonden tussen de Voordelta en de Waddenzee wordt ingeschat dat dit kan leiden tot 1 à 2 minder geboortes van jongen. Op het niveau van de Nederlandse populatie betekent deze eenmalige geboortebeperving een reductie van 0,1 à 0,3%. Beïnvloeding van het foerageergebied van de zeehonden in de Noordzeekustzone is omvangrijk: ca.41% wordt in meer of mindere mate door het geluid beïnvloed (voor de Voordelta ca. 1,6%).

De tijdsduur van beïnvloeding is beperkt. Het gaat bij het voorgestelde heischema om maximaal 8,3%²⁸ van de totale tijd dat er geheid wordt dat het geluid ook aanwezig is in de Voordelta en Noordzeekustzone.

Omdat er ten aanzien van de Bruinvis geen concrete ecologische relatie bestaat tussen de locatie van het windturbinepark Q4-WP en de Natura 2000 gebieden waar de bruinvis wordt beschermd, en de Natura 2000 gebieden zelf niet beïnvloed worden tijdens de bouwperiode is dit effect gezien de kleine omvang van het effect niet significant.

²⁸ Tijdens de aanleg treedt per 72 uur maximaal gedurende 6 uur (2 x 3 uur) een toename van het geluidsniveau als gevolg van heien op (dit is 8,3 % van de tijd).

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Een vermindering van 1 à 2 geboortes per jaar voor de zeehondenpopulatie van het Deltagebied, zal de omvang van de totale, autonoom snel groeiende Nederlandse populatie niet negatief beïnvloeden. Daarnaast zal het bereiken van het in het aanwijzingsbesluit Voordelta opgenomen instandhoudingsdoel voor de zeehondenpopulatie in het Deltagebied niet verhinderd worden. De omvang van de Deltapopulatie wordt namelijk vooral bepaald door de immigratie en emigratie van en naar de Waddenzee.

Ook het effect betreffende de afname van de kwaliteit van het foerageergebied wordt als niet significant beoordeeld. Zeehonden hebben de mogelijkheid om tijdelijk naar andere, niet door heigeluid beïnvloede gebieden uit te wijken.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Interne accumulatie

De voorgenomen activiteit kan op verschillende manieren effect hebben op beschermde soorten en gebieden. In dat geval dienen er binnen deze PB de verschillende effecten bij elkaar opgeteld te worden. Het gaat hier *in concreto* om de effecten van de aanvaringen op de Kleine mantelmeeuw en de effecten van de vislarvenreductie op de Kleine mantelmeeuw. Voor Duinen en Lage Land Texel komt de verwachte additionele sterfte door aanvaringen op 1,06%, boven de effectgrens van 1%. Na accumulatie met het effect van voedselreductie, 0,5%, komt het totale maximale effect op 1,56%.

Voor het gebied Duinen Vlieland komt het geaccumuleerde effect op 0,86%. Voor de Waddenzee betreft de gecumuleerde additionele sterfte 0,63%.

Cumulatie

In de passende beoordeling is onderzocht of het project tezamen met andere plannen of projecten significante effecten heeft op de instandhouding van de beschermde gebieden.

Er worden geen cumulatieve effecten verwacht van toekomstige zandwinningen voor suppletie en ophoogzand, of van de aanleg van de Tweede Maasvlakte op migratiemogelijkheden en de kwaliteit van het leefgebied van de Gewone zeehond in de Voordelta.

Wel zijn er cumulatieve effecten mogelijk van de aanleg en aanwezigheid van andere windturbineparken met die van Q4-WP.

Conclusie passende beoordeling

De aanleg en aanwezigheid van windturbinepark Q4-WP leidt niet tot significante negatieve effecten op de relevante Natura 2000 gebieden in Nederland, Duitsland of het Verenigd Koninkrijk.

Inspraak op het MER

1. Het PWN Waterleidingbedrijf Noord Holland stelt dat de beschikbare ruimte voor de aanlandingslocatie van de kabel steeds kleiner wordt, aangezien het tracé grenst aan het aangewezen Natura 2000 gebied Noord Hollands Duinreservaat (NHD) en de kabels van de twee inmiddels operationele parken hier ook lopen. Ook verwijzingen naar ecologische effecten van de kabelstructuur op land zouden zij graag opgenomen zien in het MER (en passende beoordeling). Verder merkt PWN op dat het NHD steeds ongenoemd is gebleven in het MER (en passende beoordeling).
2. Stichting de Noordzee stelt dat in de berekening van cumulatieve effecten de 2 reeds bestaande windturbineparken OWEZ en Prinses Amalia windturbinepark ten onrechte niet zijn meegenomen. Om de huidige kennisleemten omtrent het heien op te vullen, adviseren zij een uitgebreid MEP op te zetten. Ook

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

wordt verzocht om alternatieve bouwmethodes in overweging te nemen bij de vergunningverlening.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Aanvulling Passende Beoordeling

Tijdens de toetsing hebben de initiatiefnemers een aanvulling op de passende beoordelingen aangeleverd²⁹. Deze aanvulling bevat aanvullende informatie over de gevolgen voor de zeehondenpopulaties uit Natura 2000 gebieden.

De Commissie heeft specifiek gevraagd naar een onderbouwing van de gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van de gewone en de Grijze zeehond in de Noordzeekustzone, Waddenzee en de Delta van de volgende twee vraagstukken:

- 1) Hoe beïnvloedt het heien de foerageermogelijkheden?
- 2) Hoe beïnvloedt het heien de dispersie van gewone en Grijze zeehonden naar de Delta (vanuit de Waddenzee maar ook elders)?

Foerageergedrag en verspreiding

Op basis van de rapporten die gebruikt zijn voor de MER-en en passende beoordelingen voor de windturbineparken op de Noordzee en recentere inzichten op grond van onderzoek dat in het kader van het windturbinepark OWEZ is verricht, is een model gemaakt dat een betrouwbaarder beeld van de verspreiding van de Gewone zeehond geeft. Uit dit model kan geconcludeerd worden dat de gradiënt van zeehondendichtheid erg steil is, met 0,1 tot meer dan 100 zeehonden per km² rondom de ligplaatsen en 0,0001 tot 0,00001 zeehond per km² op ca. 10 kilometer afstand.

Voor de Grijze zeehond geldt een vergelijkbaar verhaal, met twee voornaamste verschillen:

- de Grijze zeehond is minder gevoelig voor verstoring dan de gewone;
- de verstoringsafstand en het verlies aan foerageergebied zal derhalve dan ook minder zijn;
- de foerageertochten en de daarbij afgelegde afstanden zijn beduidend groter bij de Grijze zeehond dan bij de Gewone zeehond.

Effecten van heien op foeragerende zeehonden

Volgens de passende beoordelingen zouden voor de voorgenomen initiatieven voor de windturbineparken 30 à 40 % van de zeehonden van de gemiddelde populatie in de Waddenzee binnen deze afstand komen. Als de vermijdingsafstand van 80 km aangehouden wordt en de dichtheden van het eerder genoemde OWEZ-onderzoek als uitgangspunt worden genomen, dan gaat het echter om een enkel procent van de Nederlandse zeehondenpopulatie. Gelet op het feit dat uit de OWEZ gegevens blijkt dat het om een toename van de foerageerdruk van (veel) minder dan een procent gaat, kan dan ook een significant effect op de instandhoudingsdoelstellingen voor de Gewone zeehond in de Voordelta, de Noordzeekustzone en de Waddenzee redelijkerwijs worden uitgesloten, voor zover dit het punt betreft van verlies van foerageergebied.

Voor de Grijze zeehond geldt dat, gezien de langere en verdere foerageertochten dan de Gewone zeehond, lagere gevoeligheid voor onderwatergeluid, vanwege de specifieke levenswijze in staat is om uit te wijken naar een groter foerageergebied en er hoge interactie is tussen de Britse en Nederlandse kolonies, tijdelijke verplaatsing door onderwatergeluid geen effecten zal hebben op de populaties en

²⁹ De aanvulling is genaamd 'Nadere informatie effecten aanleg windparken op zeehonden NCP', 1 juni 2009.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor deze soort in de Nederlandse Natura 2000 gebieden daarom is uit te sluiten.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Verlies dispersiemogelijkheden en migratie naar de Deltawateren

Uit onderzoek blijkt dat, bij een worst-case scenario, kleine en tijdelijke beperking in de aanvoer van Gewone zeehonden niet tot een duurzame aantasting leidt van de mogelijkheid tot uitbreiding van de populatie in Deltawateren. Hierbij is het van groot belang op te merken dat de instandhoudingsdoelstelling voor de Deltawateren niet bereikt kan worden door een gebrek aan voldoende rust in het gebied. Verstoring door recreatie wordt daar als hoofdoorzaak gezien van de achterblijvende aantallen geboortes en grote sterfte van de pups aldaar. Met de inwerkingtreding van het beheerplan van de Voordelta is bovendien de autonome groei van de populatie Gewone zeehond mogelijk geworden. De verwachting is dat daarmee de afhankelijkheid van de migratie vanuit de Waddenzee zal verdwijnen.

Gezien het migratiegedrag van de Grijze zeehond, de sterke groei van de (meta)populatie, de grote foerageerstanden en de lagere gevoeligheid van de soort voor onderwatergeluid is het niet aannemelijk dat deze soort beperkt zal worden in zijn behoud en ontwikkeling in de Voordelta, mede vanwege de goede uitwisselingsmogelijkheden met groeiende populaties in binnen- en buitenland.

3.4.3 Adviezen

Advies Commissie m.e.r.

De Commissie toetst begin 2009 gelijktijdig 17 afzonderlijke initiatieven voor offshore windenergie op de Noordzee. Deze toetsingen bestaan uit een MER en een passende beoordeling. Voor een aantal van deze projecten heeft de Commissie eerder al een toetsingsadvies uitgebracht over het MER. Daarom toetst zij in die gevallen nu alleen de passende beoordeling. Hierbij wordt wel relevante informatie uit het MER betrokken. Tijdens de toetsing heeft E-Connection een aanvulling op de passende beoordelingen aangeleverd³⁰. De Commissie heeft deze aanvulling betrokken bij de toetsing.

Het MER en de passende beoordeling voor het windturbinepark Q4-WP bevatten niet alle essentiële informatie om het milieu een volwaardige rol te geven bij het te nemen besluit. Echter wanneer dit MER, de passende beoordeling en 'de aanvulling' hierop samen met de informatie van de 17 initiatieven in de totale context bekeken worden en aangevuld worden met de in dit advies door de Commissie opgenomen informatie, is er naar het oordeel van de Commissie voldoende informatie aanwezig om het milieu een volwaardige rol te geven bij het te nemen besluit.

Zeezoogdieren en vislarven

Vanwege de complexiteit van de effectvoorspelling van onderwatergeluid en belangrijke kennisleemtes sluit de Commissie niet uit dat er wel belangrijke gevolgen op Grijze en Gewone zeehonden kunnen optreden. Gezien de tijdelijkheid van het effect (éénmalig en gedurende de minst gevoelige periode van de Grijze zeehond) meent de Commissie dat deze gevolgen niet leiden tot

³⁰ De aanvulling is genaamd 'Nadere informatie effecten aanleg windturbineparken op zeehonden NCP', 1 juni 2009.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

wezenlijke "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000 gebieden door de effecten van heien.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

De Commissie concludeert op basis van de beschikbare informatie dat voor de Gewone en de Grijze zeehond "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000 gebieden wel uit te sluiten is, mits de heiwerkzaamheden beperkt blijven tot maximaal één heiseizoen (waarin het onderhavige windturbinepark en mogelijk ook andere parken gebouwd kunnen worden) en in ieder geval de gevoelige periode van de Grijze zeehond gemeden wordt.

De Commissie concludeert het volgende:

- Gewone zeehond: op basis van de huidige populatiegrootte, de instandhoudings-doelstellingen en de informatie uit de aanvulling is "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000 gebieden Noordzeekustzone en Waddenzee voorsnog uit te sluiten. De Commissie verwacht op basis van de beschikbare informatie, dat een tijdelijke vermindering (gedurende maximaal één heiseizoen) van het aantal zeehonden dat de Natura 2000 gebieden in de Voordelta bereikt, geen "aantasting van de natuurlijke kenmerken" tot gevolg heeft;
- Grijze zeehond: mogelijk treden tijdelijke effecten op de instandhoudingsdoelstellingen in Natura 2000 gebieden, maar die hebben geen "aantasting van de natuurlijke kenmerken" tot gevolg (uitgaande van maximaal één heiseizoen en heien buiten de periode december tot en met maart);
- Bruinvis: ondanks belangrijke onzekerheden, is wel de zekerheid verkregen dat er geen "aantasting van de natuurlijke kenmerken" in het Natura 2000 gebied Noordzeekustzone optreedt als gevolg van het heien op de Bruinvis. Het voornemen kan negatieve gevolgen hebben voor de zeer ongunstige staat van instandhouding van de Bruinvis op het Nederlands Continentaal Plat (de Bruinvis staat vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn);
- Vislarven: ondanks de onzekerheden in het model is het navolgbaar dat de passende beoordeling concludeert dat mortaliteit van vislarven niet leidt tot "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000 gebieden.

Om te voorkomen dat door cumulatie met de gevolgen van een volgend heiseizoen alsnog "aantasting van natuurlijke kenmerken" kan optreden is het belangrijk te monitoren en de resultaten hiervan te toetsen alvorens met een volgende heiperiode te starten.

Uit de beschikbare informatie blijkt verder dat met de maximale inzet van mitigerende maatregelen negatieve effecten van onderwatergeluid waarschijnlijk aanzienlijk te beperken zijn (voor al het onderwaterleven). Het gaat hierbij om:

- een combinatie van (innovatieve) technische maatregelen die de geluidsproductie tijdens het heien verminderen en
- het in gevoelige periodes uitsluiten van heiwerkzaamheden. De passende beoordeling geeft deze periode weer voor vislarven (december – juni).

De Commissie adviseert bovengenoemde mitigerende maatregelen bij de besluitvorming te betrekken.

Ten aanzien van het voorkomen van zeezoogdieren en de onzekerheden in de modellering van de verstoringafstanden adviseert de Commissie bij de

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

besluitvorming uit te gaan van de in het toetsingsadvies genoemde hogere dichtheden en een 'worst-case'-scenario bij de modellering.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Daarnaast wil de Commissie de aandacht vestigen op een niet in het MER beschreven alternatieve funderingstechniek waarbij niet geheid hoeft te worden. Dit is de zogenaamde 'gravity base' fundering. Het toepassen van deze fundering geeft de zekerheid dat de natuurlijke kenmerken van Natura 2000 gebieden niet zullen worden aangetast, omdat de effecten veroorzaakt door heien niet optreden. Dit is voor de besluitvorming ook een relevant gegeven.

Vogels

De Commissie constateert dat de effecten op vogels in het MER en de passende beoordeling goed beschreven zijn. De Commissie concludeert op basis van de informatie in de passende beoordeling dat extra sterfte van Kleine mantelmeeuwen en verminderde aanwas kan leiden tot "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van het Natura 2000 gebied Duinen en Lage Land Texel. Het risico van aantasting is in cumulatie nog groter. De Commissie adviseert hier bij de besluitvorming rekening mee te houden.

Ten aanzien van "landvogels", de Kleine mantelmeeuw en de Drieteenmeeuw constateert de Commissie onzekerheden. De Commissie adviseert om bij de besluitvorming de in het toetsingsadvies genoemde onzekerheden over de Drieteenmeeuw en de "landvogels" mee te wegen.

Vanuit het wettelijk kader dient getoetst te worden aan bestaande windturbineparken en aan reeds vergunde andere parken. In hoeverre verdere "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000 gebieden langs de Nederlandse kust kan optreden, is afhankelijk van hoeveel en welke parken vergund zullen worden. Dit vormt daarmee een belangrijk aandachtspunt bij de besluitvorming over de te vergunnen parken. De Commissie adviseert bij de besluitvorming de cumulatieve effecten met de 16 andere initiatieven voor windmolenparken en de effecten door bestaand gebruik te betrekken bij de beoordeling.

Monitoring

De Commissie adviseert om bij het monitoring- en evaluatieprogramma de vastgestelde / geschatte aanvaringsslachtoffers te toetsen aan de fluxen die gebruik maken van de Zuidelijke Noordzee in plaats van de totale Europese populaties. De Commissie adviseert om bij het onderdeel vogels expliciet aandacht te besteden aan de Kleine mantelmeeuw, de Drieteenmeeuw en de gevolgen voor vogelsoorten, waarvan een substantieel deel van de 'Flywaypopulatie' het windturbinepark kan passeren.

Gezien de aanwezige kennisleemtes en onzekerheden in de effectbepaling, adviseert de Commissie het onderwatergeluid en de aanwezigheid en het gedrag van zeezoogdieren nauwgezet te monitoren zowel in de jaren voorafgaand aan de bouw (T0), tijdens de bouw vanaf het moment dat begonnen wordt met heien en na afloop van de bouw. Om te voorkomen dat in cumulatie "aantasting van natuurlijke kenmerken" optreedt, is het belangrijk te monitoren en de monitoringsresultaten te toetsen.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

De Commissie adviseert de kennisontwikkeling ten aanzien van de mogelijke effecten van geluidemissies als gevolg van bodemonderzoek nauwlettend te volgen en als daar aanleiding toe is mitigerende maatregelen in de vergunningvoorschriften op te nemen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Behalve voor offshore windturbinepark Q4-WP lopen er procedures voor diverse andere offshore windturbineparken op het Nederlandse deel van de Noordzee, ook van andere initiatiefnemers. De Commissie is van mening dat het meerwaarde heeft de monitoringprogramma's van de diverse parken op elkaar af te stemmen, of liever nog in een gezamenlijke monitoring uit te voeren.

3.4.4 Aanpassingen op het eerste ontwerpbesluit

Ambtshalve aanpassingen

Zwanewater en Pettemerduinen

Uit de brief³¹ omtrent 'Tenderregeling windenergie op zee' van het Ministerie van Economische Zaken aan de Tweede Kamer van 1 oktober 2009, blijkt dat de minister van LNV voornemens is in het definitieve aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied Zwanewater en Pettemerduinen geen instandhoudingsdoelstelling voor de Kleine mantelmeeuw (als broedvogel) op te nemen.

Het is gebleken dat deze soort zich niet kwalificeert te worden opgenomen in het aanwijzingsbesluit, aangezien van de Kleine mantelmeeuw niet minimaal 1% van de landelijke broedpopulatie in het desbetreffende gebied voorkomt.

De afwijzingsgrond voor Q4-WP op basis van ecologie is hiermee komen te vervallen. Derhalve heeft het bevoegd gezag haar conclusie bijgesteld en een nieuw ontwerp besluit afgegeven.

Naar aanleiding van de zienswijze van Airtricity op windturbinepark Den Helder 1 is in par 3.4.2 onder kopje 'Aanvaringsrisico's vogels' het fragment '...i.c.m. het verlies van foerageergebied...' toegevoegd.

Bij par. 3.4.2 onder het kopje 'Doorwerking juvenielen en kinderkamerfunctie' en 'Doorwerking vislarvenreductie op vogels en zeezoogdieren' is de tekst vervangen teneinde dit deel begrijpelijker te maken.

Bij par. 3.4.2 onder het kopje 'Zeezoogdieren' is 'leefgebied' vervangen door 'foerageergebied'.

Bij par. 3.4.5 is de tekst onder het kopje 'Overwegingen omtrent de Passende Beoordeling' aangepast.

Bij par. 3.4.5 onder het kopje 'Overwegingen omtrent cumulatie' zijn 4 alinea's toegevoegd die de redeneerlijn omtrent de cumulatievolvergorderde duidelijker uitleggen.

Bij par. 3.4.5 onder het kopje 'Cumulatie vogels' is het windturbinepark Scheveningen Buiten toegevoegd aan de cumulatievolvergorderde, aangezien dit park aanvankelijk afgewezen is en nu, na het vervallen van de afwijzingsgronden, toegekend is. Samen met het feit dat het aantal vergunde windturbines bij windpark Beaufort gecorrigeerd is, heeft dit tot effect gehad dat de cumulatieve

³¹ Brief met kenmerk ET/ED / 9152959. (TK 2009-2010, 31239 nr.71).

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

percentages voor ecologische effecten veranderd zijn. Deze percentages zijn waar van toepassing tevens aangepast in de tekst.

Datum
18 december 2009

Naar aanleiding van de zienswijze van Norton Rose op windturbinepark Tromp Binnen is in par. 3.4.5 onder het kopje 'Conclusie bevoegd gezag omtrent ecologie' de passage '...en ziet daarom geen reden om de door de aanvrager ingediende Passende Beoordeling in twijfel te trekken' verwijderd.

Nummer
WSV/2009-1228

Door het veranderen van het ontwerpbesluit van een afwijzing in een vergunning zijn par. 3.4.6 'Maatregelen en voorschriften' en par. 3.5 'Meest Milieuvriendelijk Alternatief' toegevoegd en is onder par 3.4.5 'Conclusie bevoegd gezag omtrent ecologie' de tekst aangepast.

3.4.4.a Aanpassingen op het herziene ontwerpbesluit

Er zijn op het onderdeel ecologie geen aanpassingen doorgevoerd naar aanleiding van zienswijzen op het herziene ontwerpbesluit.

3.4.5 Overwegingen en conclusie bevoegd gezag

Algemeen

Door aan vergunningen het voorschrift met de heibeperking van 1 januari tot 1 juli te verbinden worden negatieve effecten van het heien zoveel mogelijk voorkomen. Hiertoe heeft het bevoegd gezag een voorschrift in dit besluit opgenomen

Door het opnemen van dit voorschrift worden voedselketeneffecten door de bouw van windturbinepark Q4-WP, op de van juveniele vis afhankelijke vogelsoorten van Natura 2000 gebieden uitgesloten. Immers, door de vislarvensterfte die optreedt op de locatie Q4-WP ten gevolge van heideactiviteiten in juli en later in het jaar zal dit pas tot een reductie in juveniele vis leiden nadat de jongen van de betreffende vogelsoorten de kolonie al hebben verlaten. Dat wil zeggen dat het broedsucces van deze vogelsoorten niet afhankelijk is van vislarvensterfte die op de locatie Q4-WP optreedt ten gevolge van heideactiviteiten in juli of later. Concreet gaat het om de soorten Kleine mantelmeeuw, Grote stern, Visdief, Noordse stern in de Natura 2000 gebieden Noordzeekustzone en Waddenzee. Effecten op vogelsoorten van Natura 2000 gebieden, op zichzelf staand of in cumulatie, kunnen derhalve alleen nog optreden op basis van het aantal aanvaringslachtoffers.

Overwegingen omtrent passende beoordeling

Met betrekking tot de onderwerpen besproken in de passende beoordeling is de conclusie van het bevoegd gezag dat de effecten van het windturbinepark Q4-WP, gegeven de consequente manier waarop het zogenaamde 'worst case scenario' wordt toegepast, op zichzelf staand niet significant zijn.

Overwegingen omtrent cumulatie

Voor de bepaling van de cumulatieve effecten als gevolg van de voorgenomen realisering van meerdere windturbineparken op zee heeft het bevoegd gezag aansluiting gezocht bij de volgorde waarop het bevoegd gezag voor de wet op grond van artikel 7.18 Wm, in samenhang met 7.28 Wm over reële vergunningaanvragen beschikt. Vergunningaanvragen zónder tijdig volledig en juist verklaard MER kunnen niet leiden tot vergunningverlening en zouden daarmee voor de bepaling van de cumulatieve gevolgen niet van belang zijn.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Slechts vergunningaanvragen voorzien van een volledig en juist verklaard MER kunnen, mede gelet op artikel 7.28 Wm, leiden tot inhoudelijke besluitvorming door het bevoegd gezag. Artikel 7.28 Wm bevat in dit verband een dwingend kader voor het buiten behandeling stellen van een aanvraag waarvoor een MER- of m.e.r.beoordelingsplicht geldt (aanvaardbaarheidsoordeel).

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Van 2006 tot juli 2008 is voor een aantal aanvragen voor windturbineparken op zee een MER overgelegd. Het betreft op chronologische volgorde de parken West Rijn, Beaufort (voorheen Katwijk), Scheveningen Buiten, Breeveertien II, Rijnveld Noord en Rijnveld Oost. Na beoordeling van de inhoud van de afzonderlijke MER's heeft het bevoegd gezag bij afzonderlijke besluiten het MER, gelet op de daarvoor afgegeven richtlijnen en adviezen, aanvaardbaar en de aanvraag volledig verklaard en de procedure overeenkomstig hoofdstuk 7 Wm vervolgd. Onderdeel van deze procedure is de verplichte advisering door de Commissie. De Commissie constateerde dat het MER onvoldoende informatie inhield om uit te sluiten dat de windturbineparken in cumulatie significante effecten op de Natura 2000 gebieden zouden hebben. Dit betekende dat in aanvulling op het MER een locatiespecifieke passende beoordeling diende te worden opgesteld. Op 8 juli 2008 is aan de windsector de handreiking passende beoordeling uitgereikt welke informatie bevatte voor het opstellen van een locatiespecifieke passende beoordeling. Voor de aanvragen waarbij het MER reeds volledig en juist was verklaard, had dit tot gevolg dat het MER op basis van dit advies van de Commissie alsnog parallel aan de behandeling van de vergunningaanvraag met een passende beoordeling diende te worden aangevuld.

Voor initiatieven zonder volledig en juist verklaard MER, diende de passende beoordeling onderdeel uit te maken van het (nog in te dienen) MER. Het bevoegd gezag heeft hierbij gebruik gemaakt van haar bevoegdheid om deze initiatiefnemers te wijzen op de onvolledigheid van het MER overeenkomstig artikel 7.18 Wm. Voor de beoordeling van de gezamenlijke, cumulatieve gevolgen van windturbineparken op de Noordzee is voor deze initiatieven de volgorde van indiening van volledige aanvragen, met inbegrip van een volledig en juist verklaard MER, doorslaggevend. Voor de aanvragen Q4-WP, Brown Ridge Oost, Rijnveld West, Den Helder I, Callantsoog Noord, Q10, Helmveld, BARD Offshore NL1, EP Offshore NL1, GWS Offshore NL1, Tromp Binnen en Rotterdam Noord-West is daarvoor de (tijdige) datum van ontvangst van de passende beoordeling als onderdeel van het MER het bepalende gegeven.

Het voorgaande leidt tot de volgende cumulatievolvergorderde:

1. West Rijn, 2. Beaufort (voorheen Katwijk), 3. Scheveningen Buiten, 4. Breeveertien II, 5. Rijnveld Noord, 6. Rijnveld Oost, 7. Q4-WP, 8. Brown Ridge Oost, 9. Rijnveld West, 10. Den Helder I, 11. Callantsoog Noord, 12. Q10, 13. Helmveld, 14. BARD Offshore NL1, 15. EP Offshore NL1, 16. GWS Offshore NL1, 17. Tromp Binnen en 18. Rotterdam Noord-West.

Reeds bestaande windmolenparken zijn bij de berekening van de cumulatieve effecten niet meegenomen. Effecten die deze bestaande windmolenparken afzonderlijk of tezamen met overige storende factoren op de te beschermen gebieden hebben, zijn reeds meegenomen in het MER, respectievelijk in de passende beoordeling, als huidige situatie.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Cumulatieve effecten zijn mogelijk op zowel zeezoogdieren (onderwatergeluid, voedselsituatie) als vogels (aanvaringen) en zijn in deze gevallen additief of minder dan additief; dat wil zeggen dat het cumulatieve effect de som van de afzonderlijke effecten of minder zal zijn.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Cumulatie zeezoogdieren

Verstoringseffecten op zeezoogdieren ten gevolge van heideactiviteiten kunnen cumuleren in zowel tijd als ruimte. De precieze gevolgen van de gecumuleerde effecten zijn niet bekend. In een *worst case* benadering is er van uitgegaan dat het verloren gebied niet alleen ontoegankelijk is tijdens het daadwerkelijke heien, maar dat bruinvissen en zeehonden gedurende de gehele heiperiode geen gebruik maken van het gebied.

Bij zeehonden wordt er vanuit gegaan dat de afstand vanaf de heiplaats waarbinnen een gedragsreactie plaatsvindt maximaal 80 km kan bedragen. Ook deze verstoringafstand betreft een *worst case* aanname. Bij een cumulatief scenario waarbij meerdere parken per jaar worden gebouwd, en er niet of nauwelijks overlap in de ruimtelijke verstoring is, kan vrijwel het hele NCP verstoord worden. In het geval er binnen één kalenderjaar 2 parken worden gebouwd waarvan de verstoringcontouren niet of nauwelijks overlappen wordt ca 60% van het NCP verstoord voor zeehonden. Het voorgaande houdt in dat bij de aanleg van meerdere parken per jaar een groot deel van het NCP, gedurende de gehele heiperiode niet meer toegankelijk is voor zeehonden om te foerageren of voor andere activiteiten.

Gelet op de kennisleemtes die bestaan omtrent de verstoringseffecten door heideactiviteiten, het advies van de Commissie m.e.r. inzake de (cumulatieve) effecten van onderwatergeluid op zeezoogdieren en het belang van de in het kader van de Wbr te betrachten voorzorg, is het bevoegd gezag van mening dat een dergelijke grootschalige verstoring van het leef- en foerageergebied van zeehonden zoveel mogelijk voorkomen dient te worden. Hiertoe heeft het Bevoegd Gezag in de voorschriften bij de vergunningen opgenomen dat in het Nederlands deel van de Noordzee gedurende één bouwseizoen steeds één windturbinepark geheid mag worden. Hierdoor zal de genoemde 60% verstoring niet voorkomen.

Vanwege het voorkomen van effecten op de migratie van zwangere vrouwtjes van de Gewone zeehond in de periode januari – juni is het bevoegd gezag van mening dat in dit verband slechts voor één windturbinepark per kalenderjaar enkel in de periode juli - december geheid mag worden. Hiertoe neemt het bevoegd gezag voorschriften in vergunningen op. Als gevolg van de genoemde voorschriften worden grootschalige ruimtelijke verstoringen voor zeehonden binnen een kalenderjaar zoveel mogelijk beperkt.

Door het opnemen van de voorschriften in de vergunningen wordt cumulatie van effecten door het heien van windturbineparken grotendeels voorkomen. Er kan echter niet uitgesloten worden dat over meerdere jaren cumulatie plaatsvindt.

Wanneer meerdere jaren achter elkaar windturbineparken gebouwd worden, kan de aanwas afkomstig van zeehonden uit andere gebieden over een langere periode verder afnemen, waardoor "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000 gebieden kan optreden.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Om het effect van heien op de aanwas door immigratie van zeehonden uit andere gebieden inzichtelijk te maken, zal in de vergunningen een uitbreiding van al bestaand zenderonderzoek worden voorgeschreven. Ook zullen resultaten worden betrokken uit de overige lopende monitoringsprogramma's naar zeehonden op het NCP.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Cumulatie vogels

Cumulatie kan optreden door de cumulatie van het aantal aanvaringslachtoffers. Met betrekking tot aanvaringslachtoffers kunnen alleen de effecten op de Kleine mantelmeeuw en de Jan van gent cumuleren. Ook gecumuleerd is het effect op de Jan van gent niet significant (maximaal 0,28% additionele sterfte voor Helgoland). Het cumulatieve effect op de Kleine mantelmeeuw voor wat betreft het aanvaringsrisico bedraagt voor Duinen en Lage Land Texel 1,82%, voor Vlieland 0,36% en voor de Waddenzee 0,13%. Voor de andere Natura 2000 gebieden is er geen sprake van cumulatie.

In de passende beoordeling wordt beargumenteerd dat de bij iedere kolonie voorkomende *floaters*, de vrijgekomen plekken van gestorven dieren innemen, waardoor het effect van additionele sterfte geen effect heeft op populatieniveau. Bij een, volgens de passende beoordeling, zeer laag percentage van 10% floaters, kan de populatie 5,82% additionele sterfte aan. De 5,82% additionele sterfte is in dat geval te beschouwen als een soortspecifieke uitwerking van de 1% additionele sterfte van het ORNIS-criterium³². Bij een dergelijk effect wordt het herstellend vermogen van de populatie immers niet aangetast.

Uit de passende beoordeling blijkt dat de kolonie Kleine mantelmeeuwen op Texel zich momenteel op het instandhoudingsdoel bevindt. Uitgaande van het zeer lage percentage van 10% floaters die de vrijgekomen plekken van gestorven dieren innemen, heeft het effect van 1,82% additionele sterfte voor Texel geen effect op populatieniveau. Het instandhoudingsdoel rondom de kolonie op Texel komt dus niet in gevaar.

De kolonie Kleine mantelmeeuwen op Vlieland bevindt zich met 2500 broedparen op het instandhoudingsdoel. Het effect van 0,36% additionele sterfte voor Vlieland heeft tevens geen effect op populatieniveau. Op grond van het voorgaande wordt geconcludeerd dat er in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000-gebieden Duinen en Lage Land Texel en Duinen van Vlieland geen significante effecten zullen optreden.

De kolonie Waddenzee zit met het huidige aantal broedparen van 19000 fors boven het instandhoudingsdoel van 15000 broedparen. Het instandhoudingsdoel van de kolonie Waddenzee komt niet in gevaar met een cumulatieve additionele sterfte van 0,13%.

Overwegingen omtrent nieuw aangemelde Natura 2000 gebieden

Onder de Habitatrictlijn zijn op 22 december 2008 de Kustzee ten Noorden van Bergen, de Vlakte van Raan, de Doggersbank en de Klaverbank aangemeld. Deze gebieden zijn aangemeld om redenen van het voorkomen van een aantal

³² Volgens dit criterium, opgesteld door het ORNIS comité, moet iedere additionele sterfte van minder dan één procent van de totale jaarlijkse sterfte aan de betrokken populatie (gemiddelde waarde) als niet significant worden beschouwd. Het Hof van Justitie gebruikt dit criterium als maatstaf om te beoordelen of sprake is van significantie (o.a. zaak C-79/03 (Commissie/Spanje)).

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

habitattypen (riffen zandbanken), zeezoogdieren (Bruinvis, zeehonden) en diadrome vissen (prikken, elft en fint). Bovenstaande gebieden staan nog niet op de communautaire lijst.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Ten overvloede: uit de passende beoordeling blijkt dat op basis van de analyses die zijn uitgevoerd voor de andere dan bovengenoemde, voor dit gebied relevante Natura 2000 gebieden, significante effecten voor zeezoogdieren kunnen worden uitgesloten. De Doggersbank en de Klaverbank bevinden zich buiten de 80 km contour van het windturbinepark; voor de twee andere gebieden geldt dat de effecten van onderwatergeluid door heien van tijdelijke aard zijn terwijl onderwatergeluid tijdens de exploitatiefase van zeer beperkte aard is. De aantallen van de aangewezen vissoorten in de gebieden zijn laag. Significante effecten op de populatie kunnen worden uitgesloten.

Overwegingen omtrent advies Commissie m.e.r.

Het bevoegd gezag heeft kennis genomen van het advies van de Commissie met betrekking tot het MER en de Passende Beoordeling van Q4-WP. Bevoegd gezag neemt het advies van de Commissie grotendeels over, maar verschilt van inzicht met betrekking tot de volgende punten:

- Het MER gaat voor de bruinvis uit van dichtheden en een verstoringsafstand die te laag zijn voor een situatie tijdens de bouw. Mede gezien de zeer ongunstige staat van instandhouding van de bruinvis binnen het NCP is deze onderschatting een belangrijk aandachtspunt bij de besluitvorming.

Het bevoegd gezag deelt de conclusie van de Commissie dat de landelijke staat van instandhouding voor bruinvissen zeer ongunstig is. Bij de Passende beoordeling is gebruik gemaakt van de gegevens uit SCANS II, deze gegevens daterend uit 2005, worden aangemerkt als meest representatief voor de huidige situatie. Bevoegd gezag kent de opvatting over hotspots en seizoensmigratie, maar er is onvoldoende feitelijke onderbouwing om hier andere dichtheidscijfers op te baseren.

De theoretische vermijdingsafstand waarvan in de Passende Beoordeling wordt uitgegaan wordt ondersteund door empirische waarnemingen in het veld.

Bevoegd gezag ziet dan ook geen aanleiding om van een andere verstoringsafstand en dichtheidspercentages uit te gaan.

Het deel van de Noordzee dat tijdens de bouwphase van het windturbinepark Q4-WP tot een reactie bij Bruinvissen zou kunnen leiden, vormt normaliter het leefgebied voor ongeveer 180 Bruinvissen (uitgaande van een dichtheid van 0,4 per km²). Dit betreft ongeveer 0,12% van het maximale aantal, in het Zuidelijk deel van de Noordzee voorkomende Bruinvissen en 0,04 tot 0,06 % van het aantal in de hele Noordzee. Dit is op populatieniveau een dermate klein effect dat effecten op het aantal, op het NCP voorkomende Bruinvissen kunnen worden uitgesloten.

- De Commissie stelt dat de toetsing aan de bestaande parken Prinses Amalia en OWEZ een belangrijk aandachtspunt vormt voor de besluitvorming. De Commissie adviseert bij de besluitvorming de effecten door bestaand gebruik te betrekken bij de beoordeling.

In het MER is bij de cumulatie rekening gehouden met de realisatie van andere windturbineparken met een gezamenlijk vermogen van tenminste 1000 MW, inclusief de reeds vergunde windturbineparken Prinses Amalia en OWEZ.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Conclusies uit het MER zijn door het bevoegd gezag betrokken bij de besluitvorming. In de Passende Beoordeling zijn deze parken niet beschouwd als plannen of projecten in de zin van de Habitatrictlijn, maar als bestaand gebruik meegenomen. Bevoegd gezag is samenvattend van mening dat toetsing aan de bestaande windturbineparken ruimschoots onderdeel uitmaakt van de besluitvorming.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

- De Commissie signaleert dat de aanwezigheid van windmolenparken voor bepaalde windturbineparken en Natura 2000 gebieden tot significante effecten op de in deze Natura 2000 gebieden aanwezige en beschermde broedkolonies van de Kleine mantelmeeuw kunnen leiden.

De Commissie acht de rederatie in de Passende Beoordeling niet correct omdat:

- sterfte van een Kleine mantelmeeuw in het broedseizoen leidt tot predatie/sterfte van het legsel of de kuikens die de vogel achterlaat. Hier is in de passende beoordeling niet op ingegaan. Eventuele vestiging van 'floaters op de opengevallen plek zal in het betreffende broedseizoen zelden resulteren in vliegvlugge jongen';
- de gegevens die zijn gebruikt voor het vaststellen van de instandhoudingsdoelen zijn vooral gebaseerd op tellingen van individuen in de kolonie. Dat betekent dat de floaters al (deels) in het instandhoudingsdoel verdisconteerd zijn, en dus niet als buffer beschouwd kunnen worden;
- het nestsucces van de Kleine mantelmeeuw is de laatste jaren sterk afgenomen door autonome ontwikkelingen, waardoor de soort aan de vooravond van een sterke populatieafname lijkt te staan. Additionele sterfte door aanvaringen met turbines kan het realiseren van het instandhoudingsdoel verder bemoeilijken.

Bevoegd gezag is het niet eens met hetgeen door de Commissie gesteld wordt.

Ten aanzien van de opmerking van de Commissie dat de gegevens die gebruikt zijn voor het vaststellen van de instandhoudingsdoelen ook de floaters zouden bevatten, stelt het bevoegd gezag vast dat vanuit de gekozen systematiek voor het vaststellen van het aantal broedparen, door het ministerie van LNV op basis van de door SOVON gerapporteerde gegevens een instandhoudingsdoel is opgesteld. Indien dit instandhoudingsdoel te hoog is, omdat de floaters reeds in de tellingen zouden zijn opgenomen, dan had het instandhoudingsdoel voor hetaantal broedparen dus lager moeten liggen. Voor de analyse verandert er niets omdat alle effecten relatief zijn ten opzichte van de broedpopulatieomvang.

Met betrekking tot het punt dat sterfte van een Kleine mantelmeeuw in het broedseizoen leidt tot predatie/sterfte van het legsel of de kuikens die de vogel achterlaat is het bevoegd gezag van mening dat de kwantitatieve consequenties van dit effect verwaarloosbaar zijn. Bevoegd gezag baseert zich hierbij op de volgende argumenten:

1. De recruitment van een broedkolonie wordt niet alleen bepaald door de kuikensterfte, maar ook door overleving van de kuikens tot geslachtsrijpe vogel. Het verlies van een kuiken betekent dus niet het verlies van een adulte vogel.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

2. De toegenomen kuikensterfte tengevolge van het overlijden van een adulte vogel, wordt gecompenseerd door een verhoogde kans op overleving van de overgebleven kuikens.
3. De achtergebleven oudervogel blijft nog steeds deel uitmaken van de potentiële broedpopulatie en kan in opvolgende jaren opnieuw bijdragen aan de reproductie.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Wat betreft het derde punt, dat het nestsucces van de Kleine mantelmeeuw de laatste jaren sterk is afgenomen door autonome ontwikkelingen is bevoegd gezag van mening dat er inderdaad sprake is van voedselbeperking voor de kolonie Texel, maar dat een historisch overzicht ontbreekt om vast te kunnen stellen dat het nestsucces hierdoor is veranderd.

Al met al is het bevoegd gezag van mening dat de in de passende beoordeling toegepaste methode ruimschoots onderbouwd wordt en dat de behandeling in de Passende Beoordeling concrete aanwijzingen geeft voor een goed afgewogen besluit. Gelet op de worst case benadering die gevolgd is bij de sterfteberekeningen en de onderschatting van de grootte van de *floaters* populatie 10% i.p.v. 30%, is er naar het oordeel van het bevoegd gezag geen reden om de conclusies van de Passende Beoordelingen op dit punt te herzien.

In verband met de genoemde onzekerheden met betrekking tot de Drieteenmeeuw zijn in het monitorings- en evaluatieprogramma de onderdelen "Monitoring zeevogels in relatie tot het windturbinepark", "Fluxmetingen zeevogels en koloniebroeders" en "Ontwijkgedrag van zeevogels en koloniebroeders of metingen van slachtoffers" opgenomen. In deze onderdelen zal onder andere de soortspecifieke flux worden bepaald, dus ook die van de Drieteenmeeuw. De initiatiefnemer dient conform de Voorschriften een gedetailleerd monitorings- en evaluatieprogramma op te stellen. Bij de toetsing van dit programma zal het bevoegd gezag de overwegingen van de Commissie ten aanzien van de Drieteenmeeuw meenemen.

Conclusie bevoegd gezag omtrent ecologie

Met betrekking tot de onderwerpen besproken in de Passende Beoordeling is de conclusie van het bevoegd gezag dat de effecten van het windturbinepark Q4-WP, gegeven de consequente manier waarop de zogenaamde 'worst case' wordt toegepast, op zichzelf staand niet significant zijn.

Tijdens de effectbeschrijving van het MER zijn leemtes in kennis geconstateerd met betrekking tot de milieu-effecten van de aanleg, aanwezigheid en verwijdering van het windmolenpark Q4-WP.

Bevoegd gezag heeft op basis van de passende beoordeling en de stukken die ter aanvulling hierop zijn binnengekomen, voldoende inzicht in de aard en omvang van deze effecten verkregen om tot een besluit te komen. In navolging van het advies van de Commissie is er daarnaast een pakket aan monitoring- en evaluatievoorschriften opgesteld.

Onderzocht is of het project tezamen met andere plannen of projecten significante effecten heeft op de instandhouding van de beschermde gebieden.

De effecten van Q4-WP die cumuleren met de effecten van andere vergunde windmolenparken zijn in het kader van dit besluit overwogen. Hierbij is rekening gehouden met de uitkomsten van de passende beoordeling voor deze parken,

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

inclusief de beperkingen die aan de vergunningen worden verbonden. Hieruit volgt dat significante effecten uitgesloten kunnen worden.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Uit artikel 3 lid 2 van de Wbr volgt dat rekening dient te worden gehouden met de bescherming van belangen van andere dan waterstaatskundige aard, voor zover daarin niet reeds is voorzien bij of krachtens andere wet. Hier wordt met name bedoeld op belangen ten aanzien van natuur en milieu (ecologie). Bij de beoordeling van de aanvraag is derhalve bekeken of de activiteit niet leidt tot onaanvaardbare gevolgen voor het milieu. Uit artikel 1 lid 2 van de beleidsregels volgt dat onder milieu ook natuur wordt verstaan.

Het bevoegd gezag houdt bij de onderhavige besluitvorming rekening met de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Het bevoegd gezag is géén onderzoeksresultaten of andere gegevens bekend waaruit het tegendeel blijkt. Op grond daarvan staan op dit moment de bepalingen van de Habitat- en Vogelrichtlijnen een positief besluit ten aanzien van de effecten van het windturbinepark Q4-WP op Natura 2000 gebieden niet in de weg.

3.4.6 Maatregelen en voorschriften

Voorschriften

Gelet op het belang van de vislarven voor de voedselketens op de Noordzee en de in het kader van de Wbr te betrachten voorzorg, is het bevoegd gezag van mening dat de negatieve effecten van het heien zoveel mogelijk voorkomen dienen te worden.

Het bevoegd gezag is van mening dat in dit verband in de onderzochte periode, te weten 1 januari tot 1 juli, geen heiwerkzaamheden mogen plaatsvinden. Het bevoegd gezag verbindt aan deze vergunning een voorschrift op grond waarvan niet geheid mag worden in de periode van 1 januari tot 1 juli teneinde de effecten van het heien op het transport van vislarven naar de Waddenzee en de Voordelta zoveel mogelijk te beperken. (Zie voorschrift 6 lid 5.)

Met het voorschrift worden significante voedselketeneffecten als gevolg van de bouw van windturbinepark Q4-WP, voor juveniele vislarven afhankelijke vogelsoorten van Natura 2000 gebieden, uitgesloten. Concreet gaat het hier om de soorten Kleine mantelmeeuw, Grote stern, Visdief, Noordse stern in de Natura 2000 gebieden Noordzeekustzone en Waddenzee, en de Natura 2000 gebieden in het Deltagebied (voor zover deze gebieden voor deze soorten zijn aangewezen). Doordat dit voorschrift is opgenomen wordt tevens een effect van de bouw van het windturbinepark Q4-WP, op de aanwas van de populatie van de Gewone zeehond nagenoeg uitgesloten.

Gelet op de gehanteerde norm voor aanvaardbaar effect in termen van verstoring van zeezoogdieren in Natura 2000 gebieden is het bevoegd gezag van mening dat effecten boven deze norm voorkomen dienen te worden. Het bevoegd gezag verbindt aan deze vergunning het voorschrift dat op de Noordzee gedurende één bouwseizoen één windturbinepark geheid mag worden. (Zie voorschrift 6 lid 6 en verder.)

Met het voorschrift worden verstoringseffecten op zeezoogdieren in Natura 2000 gebieden binnen aanvaardbare normen gehouden.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Monitoring- en evaluatieprogramma

In het MER worden kennisleemtes aan de orde gesteld. Door in het kader van het MER en de passende beoordeling consequent 'worst case' analyses toe te passen is voor deze vergunning de zekerheid verkregen dat er geen significante effecten op zullen treden.

Gelet op de in het MER beschreven kennisleemtes, de overwegingen ten aanzien van de ecologie en de inschatting van effecten van toekomstige ontwikkelingen van windturbineparken op zee, is het bevoegd gezag tot de conclusie gekomen dat een monitoring- en evaluatieprogramma voorgeschreven dient te worden. Hiertoe is een voorschrift met bijlagen in deze vergunning opgenomen.

Het bevoegd gezag behoudt het recht om, na overleg met de initiatiefnemer, op grond van voortschrijdend inzicht, wijzigingen in de voorschriften aan te brengen evenals wijzingen in de (bestuurlijke) organisatie, financieringsstructuur en opzet van het Monitoring- en Evaluatieprogramma.

Als resultaten van Monitoring- en Evaluatieprogramma's van derden c.q. onderzoeken van kennisinstituten hiertoe aanleiding geven kan het bevoegd gezag besluiten de voorschriften ten aanzien van de desbetreffende aspecten aan te passen.

Het bevoegd gezag behoudt het recht om het Werkplan/Uitvoeringsplan te toetsen aan de meest recente inzichten, dus inclusief voortschrijdend inzicht, en, indien daartoe aanleiding is, aanvullende voorschriften en mitigerende maatregelen te eisen.

Ook de vergunninghouder kan verzoeken om op basis van voortschrijdend inzicht, aanpassingen te doen in het Monitorings- en Evaluatieprogramma.

3.5 Meest Milieuvriendelijk Alternatief

Het bevoegd gezag constateert dat de aanvrager als voorkeursalternatief niet heeft gekozen voor het Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA).

Het bevoegd gezag komt op basis van de afweging in paragrafen 3.1-3.4 van dit besluit tot de conclusie dat het aangevraagde voorkeursalternatief geen wezenlijk negatieve gevolgen heeft voor het milieu. Het voorkeursalternatief is daarom een aanvaardbaar alternatief.

3.6 Eindconclusie bevoegd gezag

Het bevoegd gezag komt op basis van de overwegingen met betrekking tot de effecten op scheepvaartveiligheid, luchtvaartveiligheid, mijnbouw en ecologie tot de conclusie dat voor het windturbinepark Q4-WP een vergunning onder voorwaarden kan worden verleend aan de aanvrager.

De voorwaarden ten behoeve van de scheepvaartveiligheid zijn beschreven onder paragraaf 3.1.6 en bijbehorende voorschriften en bijlagen. De voorwaarden ten behoeve van de luchtvaartveiligheid zijn beschreven onder paragraaf 3.2.6 en bijbehorende voorschriften en bijlagen. De voorwaarden ten behoeve van mijnbouw zijn beschreven onder paragraaf 3.3.4 en bijbehorende voorschriften en bijlagen. De voorwaarden ten behoeve van ecologie zijn beschreven in paragraaf 3.4.6 en bijbehorende voorschriften en bijlagen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Hetgeen in het inrichtingsplan, verlichtingsplan, onderhoudsplan, veiligheids- en calamiteitenplan, verwijderingsplan en in het monitoring- en evaluatieplan is gesteld als werkwijze c.q. onderzoek dient daadwerkelijk conform de door de hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat dienst Noordzee of andere bevoegde instanties verleende goedkeuring te worden uitgevoerd. Indien de vergunninghouder geen gevolg geeft aan de verplichting om de plannen na te komen, handelt zij daarmee in strijd met de vergunning(-voorschriften). Indien uit de rapportage dan wel uit toezicht blijkt dat geen of onvoldoende onderzoek heeft plaatsgevonden naar de effecten van de vergunde activiteiten, bestaat aanleiding om bestuursrechtelijke dan wel strafrechtelijke instrumenten in te zetten. In de Wet beheer rijkswaterstaatswerken in samenhang gezien met hoofdstuk 5 van de Algemene wet bestuursrecht, is de grondslag voor bestuursrechtelijk optreden vastgelegd.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

4) BESLUIT

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

De Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat besluit op grond van de opgenomen overwegingen aan Q4-WP B.V. i.o., Regulierenring 12f, Bunnik, verder te noemen 'de vergunninghouder', vergunning te verlenen op grond van artikel 2 van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken. De vergunning betreft de aanleg, het in stand houden en verwijderen van het windturbinepark 'Q4-WP' op het Nederlands Continentaal Plat en de aanleg, het in stand houden en het verwijderen van kabelleidingen ten behoeve van voornoemd windturbinepark op het Nederlands Continentaal Plat, in de territoriale wateren en op het land tot aan de duinvoet.

Als beperking op de aanvraag wordt aan de westzijde een schuine strook van het aangevraagde windturbinepark niet vergund.

De vergunning geldt vanaf publicatie van het definitieve besluit tot 20 jaar na de aanvang van de bouwperiode plus de tijd die nodig is voor de verwijdering van het werk en de bekabeling naar land, met daaraan verbonden de hierna volgende voorschriften. De voorschriften maken integraal deel uit van de vergunning.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
namens deze,
het Hoofd van de Afdeling Vergunningverlening
Rijkswaterstaat dienst Noordzee

Dhr. ir. A.J.M. Geurts van Kessel

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

MEDEDELING

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Beroep

Belanghebbenden die hun zienswijze tegen het ontwerpbesluit naar voren hebben gebracht, of die redelijkerwijs niet verweten kan worden tegen het ontwerpbesluit geen zienswijze naar voren te hebben gebracht, kunnen op grond van de Algemene wet bestuursrecht gedurende zes weken tegen dit besluit beroep instellen.

De beroepstermijn vangt aan met ingang van de dag na de dag waarop het besluit ter inzage is gelegd. Om in beroep te gaan tegen het besluit dient het beroepsschrift te worden gericht aan de rechtbank in het rechtsgebied waarin belanghebbende woonplaats houdt dan wel gevestigd is.

Het definitief besluit en bijbehorende stukken liggen gedurende reguliere openingstijden op de volgende locaties ter inzage:

- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Noordzee in Rijswijk,
- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Noord-Nederland in Leeuwarden,
- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Noord-Holland in Haarlem,
- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Zuid-Holland in Rotterdam,
- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Zeeland in Middelburg,
- het Ministerie van Verkeer en Waterstaat in Den Haag.

Het ondertekende beroepsschrift dient ten minste te bevatten:

- uw naam en adres;
- de dagtekening;
- een omschrijving van het besluit waartegen het beroep is gericht;
- de gronden van het beroep.

Voorlopige voorziening

Voorts bestaat de mogelijkheid om - gelijktijdig met of na de indiening van het beroepsschrift - een verzoek te doen tot het treffen van een voorlopige voorziening. Een zodanig verzoek dient te worden gericht tot de voorzieningenrechter van de rechtbank waarbij het beroep wordt ingesteld.

Zowel in verband met de behandeling van het beroep als in verband met het verzoek om voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Omtrent de hoogte daarvan, de wijze waarop en de termijn waarbinnen u dient te betalen, krijgt u na indiening van het beroep c.q. het verzoek om voorlopige voorziening bericht van de griffie.

Voor inlichtingen over de beroepsprocedure kunt u zich wenden tot het Centrum Publieksparticipatie, telefoon 070 - 456 96 04. Het besluit en de daarop betrekking hebbende stukken kunt u downloaden of opvragen via www.centrumpp.nl.

Meer achtergronden over windturbineparken op de Noordzee zijn te vinden op www.noordzeeloket.nl.

Voor nadere informatie over de inhoud van het besluit, kunt u contact opnemen met Rijkswaterstaat Noordzee, secretariaat Water en Scheepvaart, telefoon 070 - 33 66 843.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

VOORSCHRIFTEN

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Voorschrift 1. Begripsbepalingen

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a) 'het bevoegd gezag', de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat (voor het gedeelte zeewaarts vanaf 1 km uit de laag-laag-waterlijn (LLWS), vertegenwoordigd door de hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat Noordzee (adres: Lange Kleiweg 34, Postbus 5807, 2280 HV Rijswijk (Z-H), voor het gedeelte landwaarts vanaf die 1 km uit de laag-laag-waterlijn en tot aan de duinvoet, vertegenwoordigt door de hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat Noord-Holland (adres: Toekanweg 7, Postbus 3119, 2001 DC Haarlem).
- b) 'de aanvraag', de aanvraag van 10 februari 2005 van een vergunning voor het oprichten, het in stand houden en het verwijderen van het windturbinepark 'Q4-WP'. De vergunningsaanvraag bestaat uit:
 - Aanvraag vergunning (kenmerk P96 \Wbr-verg02.brk) d.d. 10 februari 2005;
 - Brief d.d. 12 mei 2005 (kenmerk P96 \Wbr-verg06.brk) inzake MER en aanvraag Offshore Windturbinepark Q4-WP;
 - Brief d.d. 18 april 2006 (kenmerk P96 \Wbr-verg07.brk) inzake aanvraag Wbr vergunning Q4-WP;
 - Brief d.d. 20 juli 2006 (kenmerk P96 \Wbr-verg11.brk) met diverse toelichting (8 pg.'s) inzake aanvraag Wbr vergunning Q4-WP;
 - Brief d.d. 12 oktober 2006 (kenmerk P96 \Wbr-verg12.brk) met diverse toelichting (4 pg.'s) inzake aanvraag Wbr vergunning Q4-WP;
 - Brief d.d. 6 september 2007 (kenmerk P96 \Wbr-verg13.brk) inzake aanvulling aanvraag Wbr-vergunning Offshore Windturbinepark Q4-WP;
 - Brief d.d. 21 oktober 2008 (kenmerk P96 \Wbr-verg15.brh) inzake aanvulling aanvraag Wbr-vergunning Offshore Windturbinepark Q4-WP;
 - Brief d.d. 12 januari 2009 (kenmerk P96\Wbr-verg19.brh) inzake aanvraag Wbr-vergunning Offshore Windturbinepark Q4-WP – passende beoordeling;
 - Coördinaten buitengrens offshore windturbinepark Q4-WP;
 - Coördinaten van de windturbines en offshore HV station;
 - Coördinaten kabeltracé transportkabel;
 - Oprichtings- en constructieplan;
 - Onderhoudsplan Offshore windturbinepark Q4-WP, december 2004;
 - Onderhoudsplan Offshore windturbinepark Q4-WP P96 – maart 2006.
 - Expert opinie van CMS Derks Star Busman en Paardekooper Advies, 6 oktober 2006, kenmerk 40601273/MS/th/35538_1.
 - Calamity Plan Offshore Windturbinepark Q4-WP – oktober 2008;
 - Verlichtingsplan Offshore Windturbinepark Q4-WP – oktober 2008;
 - Verwijderingsplan;
 - Certificaat van het ontwerp van de Vestas V90 – 3.0 MW;
 - Aanvulling Ontwerpdocumenten Offshore windturbinepark Q4-WP, augustus 2007;
 - MER Offshore Windturbinepark Q7-WP;
 - Samenvatting MER Offshore Windturbinepark Q7-WP;
 - Beschrijving van de gevolgen voor het milieu van het Offshore Windturbinepark Q4-WP;
 - Windenergie op zee: Basisdocument vogels en zeezoogdieren;
 - Effecten Offshore windturbinepark Q4-WP op vogels en zeezoogdieren;

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

- Cumulatieve effecten van offshore windturbineparken op het Nederlandse Continentale Plat op vogels en zeezoogdieren;
- Vogels en zeezoogdieren in zoekgebieden van vier Nederlandse offshore windturbineparken (Q4-WP, P12-WP, Q10-WP en P15-WP);
- Offshore Windturbinepark Q4-WP, Deelrapport Cumulatieve Effecten, augustus 2007;
- Milieueffectrapport Offshore Windturbinepark Q4-WP, oktober 2008;
- Samenvatting Milieueffectrapport Offshore Windturbinepark Q4-WP, oktober 2008;
- Veiligheidsstudie Offshore Windturbinepark Q4, MARIN rapport nr. 22510.622/B1, 3 september 2008;
- Passende Beoordeling Windturbinepark Q4-WP, 6 januari 2009.
- Document: Nadere informatie effecten aanleg windparken op zeehonden NCP, A.R. Boon, F. Heinis (HWE), 1 juni 2009;
- Notitie Q4-WP – Kleine mantelmeeuw, 11 september 2009, Mardik F. Leopold (Imares) en Allix Brenninkmeijer (Altenburg & Wymenga bv), C096/09.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

En de door vergunninghouder als vertrouwelijk ingediende documenten:

- Vertrouwelijk: Aanvullingaanvraag Wbr-vergunning voor Offshore Windturbinepark Q4-WP' (uw ref. P96\Wbr-verg07.brk), inclusief de volgende bijlagen:
 - DNV Plausibility statement ref. Nr. 643015-LET-11 MOSA/THDA van 8 december 2004;
 - DNV Statement of Compliance nr. 643067-SOC01-Rev1 Vestas V90 – 3.0 MW for Kentish Flats Offshore Wind Farm;
 - DNV Statement of Compliance nr. 643029-SOC01-Rev1 Vestas V90 – 3.0 MW for Barrow Offshore Wind Farm;
 - Vertrouwelijke bijlage bij Aanvulling Ontwerpdocumenten Offshore windturbinepark Q4-WP, augustus 2007;
 - Vertrouwelijk: Ontwerpdocumenten Conceptueel Funderingsontwerp Offshore Windturbineparken E-Connection, oktober 2008, inclusief DNV certificaat.
- c) 'het werk', een windturbinepark, genaamd 'Q4-WP, bestaande uit maximaal 26 windturbines, één transformatorstation en de kabels tussen de windturbines onderling en tussen het transformatorstation. De windturbines zijn van het type Vestas V90 met een geïnstalleerd vermogen van 3 MW per turbine. Elke windturbine is geplaatst op een fundering bestaande uit een monopaal. Eén en ander is nader beschreven in de aanvraag;
- d) 'de bekabeling naar land', twee hoogspanningskabels vanaf het transformatorstation naar land tot aan de duinvoet, Beverwijk/Velsen. Eén en ander is nader beschreven in de bij deze vergunning behorende aanvraag;
- e) 'de bouwperiode', de periode vanaf het eerste moment dat de bodem in beroering gebracht wordt door plaatsing van het werk dan wel de bekabeling naar land tot aan het begin van de operationele periode;
- f) 'de operationele periode', de periode vanaf het eerste moment dat elektriciteit van het werk door de bekabeling naar land gaat tot aan het begin van de verwijderperiode;
- g) 'de verwijderperiode', de periode vanaf het begin van demontage van het werk tot de totale verwijdering van het werk;
- h) De combinatie van de bouw- en operationele periode als genoemd onder e en f, mag op grond van dit besluit niet langer dan 20 jaar duren, tenzij het bevoegd gezag na een gemotiveerd verzoek hiertoe anders beslist;

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

- i) 'de contactambtenaar', de voor deze vergunning aangewezen ambtenaar werkzaam bij de afdeling Vergunningverlening van Rijkswaterstaat dienst Noordzee en voor het eerst in de aanbiedingsbrief bij deze vergunning gespecificeerd, te bereiken via het algemene nummer telefoon 070-33 66 600. Buiten kantooruren is Rijkswaterstaat dienst Noordzee bereikbaar via het Hydro Meteo Centrum Nederland (HMCN) 070-33 66 800 en/of faxnummer 070-39 51 724.
- j) 'de handhavingsambtenaar', de voor deze vergunning aangewezen ambtenaar werkzaam bij de afdeling Handhaving van Rijkswaterstaat dienst Noordzee en voor het eerst in de aanbiedingsbrief bij deze vergunning gespecificeerd, te bereiken via de hierboven onder i genoemde contactgegevens;
- k) 'de Kustwacht', het Kustwachtcentrum, Postbus 10000, 1780 CA Den Helder, telefoon: 0900 - 0111 (alarmnummer) of 0223 - 542300 / 542603 (Duty Officer), fax 0223 - 658358, marifoon VHF 16, verdere informatie te vinden op website: www.kustwacht.nl;
- l) 'schriftelijk', per brief, per fax of per e-mail.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Voorschrift 2. Aanvraag

1. Alle activiteiten dienen conform de aanvraag te worden uitgevoerd, tenzij de aan deze vergunning verbonden voorschriften anders bepalen.
2. Wijzigingen in de in lid 1 genoemde documenten dienen schriftelijk te worden gemeld aan het bevoegd gezag, welke vervolgens zal beoordelen of aanleiding bestaat de vergunning te wijzigen.

Voorschrift 3. Plaatsbepaling en vormgeving

1. Het werk, exclusief de kabels in de territoriale zee en van de territoriale zee tot aan de LLWS, is gelegen op het Nederlands deel van het continentaal plat, bevindt zich binnen de hoekpunten op de volgende posities (in UTM op basis van het stelsel ED50):

Tabel 1: Coördinaten windturbinepark Q4-WP

ED50	
X	Y
584948	5834046
583830	5834998
583651	5835247
584145	5836155
583915	5841700
585930	5837508
587095	5834284

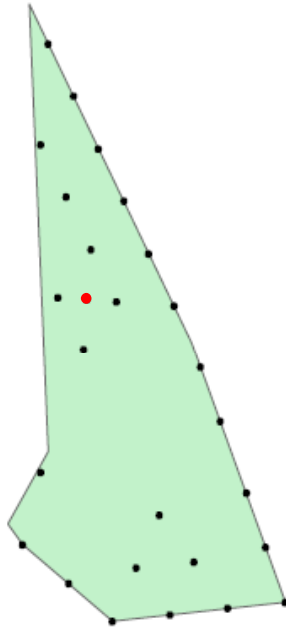
2. De windturbines en het transformatorstation zijn gesitueerd zoals aangegeven in figuur 12.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Figuur 12. Contouren van Q4. 'Het werk' zoals bedoeld in lid 1 van dit voorschrift betreft het groen gearceerde gebied, met daarin in zwart de posities van de turbines en in rood het transformatorstation.

3. Het tracé van de bekabeling naar land dient te lopen vanaf het windturbinepark Q4 naar Beverwijk/Velsen, zoals aangegeven op de bij deze vergunning behorende tekening (zie bijlage 2).
4. Rondom het park wordt een veiligheidszone ingesteld van 500 meter conform de Beleidsregels 'Toepassing van de Wbr op installaties in de EEZ' (Staatscourant 29 december 2004, nr. 252).
5. In het windturbinepark is een open ruimte aanwezig die is vrijgehouden voor het kabeltracé. Deze ruimte dient te worden afgesloten voor scheepvaartverkeer.
6. Indien vergunninghouder, ter invulling van het in lid 5 bepaalde, windturbines wenst te plaatsen in de open ruimte, zal hiertoe een schriftelijk verzoek worden ingediend bij het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag kan aan dit verzoek goedkeuring verlenen, voor zover:
 - a) in afwijking van de richtlijnen voor het ontwikkelen van een kabelroute, het onderhoud en beheer van de in de open ruimte gelegen kabels en leidingen door derden redelijkerwijs mogelijk blijft;
 - b) er geen sprake is van verslechtering van de ecologische effecten ten gevolge van de effecten van de bouw, exploitatie en verwijdering van windturbines in de corridor in vergelijking tot die ecologische effecten zoals beschreven in het MER en de Passende beoordeling;
 - c) het plaatsen van de windturbines de veiligheidssituatie voor het scheepvaartverkeer bevordert;
7. Een verzoek van de vergunninghouder als bedoeld in lid 6 wordt schriftelijk ingediend bij het bevoegd gezag en gaat vergezeld van:

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

- een inrichtingsplan voorzien van aantal en plaats van de windturbines in de open ruimte met daarin opgenomen de aanduiding van de ligging van de kabels en leidingen.
 - een certificaat van het ontwerp van de windturbines volgens het inrichtingsplan, afgegeven door een bij de Raad van Accreditatie aangesloten certificeringsbureau.
 - een onderhoudsplan.
 - een veiligheidsplan.
 - een verlichtingsplan.
 - een calamiteitenplan.
 - de beoogde gebruiksduur.
 - een verwijderingsplan.
 - een onderbouwing van de ecologische effecten.
 - een verklaring van geen bezwaar van de beheerders van de liggende kabels en leidingen, inclusief een weergave van gemaakte afspraken ten aanzien van onderhoud door de beheerder aan die kabels en leidingen.
8. Vergunninghouder dient een verzoek als bedoeld in lid 6 zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk 9 maanden voor indiening van het definitieve inrichtingsplan als bedoeld in voorschrift 9, ter goedkeuring te hebben voorgelegd aan het bevoegd gezag.
9. Het besluit tot goedkeuring is een besluit als bedoeld in artikel 1:3 Algemene wet bestuursrecht, waarop de bepalingen van bezwaar en beroep van toepassing zijn.
10. Ter uitvoering van het bepaalde in lid 5 of lid 6 wordt overeenkomstig aansluiting gezocht bij voorschrift 6.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Voorschrift 4. Onderwateropname van de zeebodem voorafgaand aan de bouw

1. Tenminste 9 maanden voorafgaand aan de bouwperiode maakt de vergunninghouder een onderwateropname ('site survey') van de zeebodem op de locatie van het werk om te bepalen of de bodem vrij is van obstakels.
2. Uiterlijk 3 maanden voordat het in het eerste lid bedoelde onderzoek wordt uitgevoerd, dient de vergunninghouder bij het bevoegd gezag een schriftelijk voorstel hiertoe in. Dit voorstel dient te voldoen aan de uitgangspunten voor hydrografisch meetwerk conform de richtlijn van de International Hydrographic Organization (IHO) order 1 S44.
3. Het in het voorgaande lid beschreven onderzoeksvoorstel dient ter goedkeuring voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag.
4. Alleen wanneer de onderwateropname is uitgevoerd conform het goedgekeurde voorstel, is er sprake van een geldige onderwateropname.
5. Binnen 3 maanden na beëindiging van de onderwateropname, doch uiterlijk 6 maanden voor aanvang van de bouwperiode, stuurt de vergunninghouder het bevoegd gezag een volledige schriftelijke eindrapportage van de onderwateropname.

Voorschrift 5. Onderzoek bodemgesteldheid

1. Tenminste 9 maanden voorafgaand aan de bouwperiode voert de vergunninghouder een gedetailleerd onderzoek uit naar de bodemgesteldheid en bodemvormen ter plaatse van alle voorgenomen windturbinefundaties en het transformatorstation waaruit blijkt dat de inrichting conform het inrichtingsplan kan geschieden.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

2. Uiterlijk 3 maanden voordat het in het eerste lid bedoelde onderzoek wordt uitgevoerd, dient de vergunninghouder bij het bevoegd gezag een schriftelijk voorstel hiertoe in.
3. Het in het voorgaande lid beschreven onderzoeksvoorstel dient ter goedkeuring voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag.
4. Alleen wanneer het bodemonderzoek is uitgevoerd conform het goedgekeurde voorstel, is er sprake van een geldig bodemonderzoek.
5. Binnen 3 maanden na beëindiging van het bodemonderzoek, doch uiterlijk 6 maanden voorafgaand aan de bouwperiode, dient de vergunninghouder bij het bevoegd gezag een schriftelijke eindrapportage met betrekking tot het voornoemde bodemonderzoek in. In de eindrapportage wordt aangegeven of, en zo ja welke, wijzigingen in het ontwerp zullen worden voorgesteld. Voorschrift 2 lid 2 is hierop onvoorwaardelijk van toepassing.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Voorschrift 6. Plaatsing en constructie van de windturbines en het transformatorstation

1. Tenminste 2 maanden voorafgaand aan de bouwperiode stelt de vergunninghouder zich door middel van een bankgarantie aan de Staat, of een ander door de Staat goedgekeurde zekerheidsstelling, garant voor voldoende middelen ten bate van de verwijdering, gedurende de gehele bouw-, operationele en verwijderperiode.
2. Tenminste 1 maand voorafgaand aan de bouwperiode worden in een door de vergunninghouder te initiëren overleg afspraken gemaakt tussen de vergunninghouder, het bevoegd gezag en de Kustwacht over de te nemen maatregelen tijdens de bouwperiode. Partijen moeten het eens zijn over de afspraken voordat daadwerkelijk aan de bouw wordt begonnen.
3. Tenminste 1 maand voorafgaand aan de bouwperiode meldt de vergunninghouder, met verwijzing naar het nummer van deze vergunning, schriftelijk aan de handhavingsambtenaar en de Kustwacht:
 - a) de naam van alle in te zetten werkvaartuigen/ platforms, inclusief 'call sign' en contact details;
 - b) de dag waarop de werkzaamheden zullen beginnen en de verwachte duur daarvan;
 - c) de voor de vergunninghouder werkzame, 24 uur per dag bereikbare, contactpersoon (zie ook voorschrift 18, aanwijzing contactpersoon);
 - d) de door de vergunninghouder getroffen veiligheidsmaatregelen voor de scheepvaart.
4. Tenminste 3 maanden voorafgaand aan de start van de bouwperiode wordt door de vergunninghouder in een werkplan beschreven hoe en wanneer de heiwerkzaamheden plaatsvinden. Dit werkplan dient ter beoordeling en goedkeuring voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag. Zonder goedgekeurd werkplan mag de bouwperiode niet aanvangen.
5. Heiwerkzaamheden mogen niet plaatsvinden in de periode van 1 januari tot 1 juli.
6. In het Nederlands deel van de Noordzee mag gedurende één bouwseizoen steeds één windturbinepark geheid worden.
7. De heiwerkzaamheden vinden plaats na goedkeuring van het bevoegd gezag en nadat gebleken is dat aan de voorschriften in deze vergunning als genoemd onder voorschrift 9 is voldaan.
8. Het bevoegd gezag kan toestemming geven om af te wijken van het bepaalde onder lid 5 en 6. Het bevoegd gezag betreft hierbij:

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

- a) De afstand tot andere windturbineparken en de vermijdingsafstand van zeehonden tengevolge van heigeluid. Indien de vermijdingzone in voldoende mate samenvalt met die van het windturbinepark waarvoor al heiwerkzaamheden plaatsvinden, zulks ter beoordeling van het bevoegd gezag, dan kan het bevoegd gezag toestemming verlenen voor de heiwerkzaamheden in hetzelfde bouwseizoen als bedoeld onder 6.
 - b) De in het inrichtingsplan opgenomen funderingswijze of voorstellen voor mitigatie van het heigeluid in relatie tot het terugbrengen van de vermijdingsafstand voor de Gewone en Grijs zeehond.
9. Gedurende de bouwperiode rapporteert de vergunninghouder wekelijks, of vaker indien de vergunninghouder of het bevoegd gezag dat noodzakelijk acht, schriftelijk over de voortgang van de werkzaamheden aan de Kustwacht en de handhavingsambtenaar, onder vermelding van:
- a) de werkzaamheden van de afgelopen week;
 - b) de voorgenomen werkzaamheden van de komende week;
 - c) afwijkingen van de in lid 3 van dit voorschrift genoemde aspecten.
10. Tijdens de bouw van het park is een begeleidingsschip met VTS-operator aan boord aanwezig welke de omliggende scheepvaart volgt. Over de exacte werkzaamheden van dit schip en de eisen waaraan dit schip dient te voldoen worden voorafgaand aan de bouw afspraken met de Kustwacht gemaakt.
11. De Kustwacht kan tijdens de bouwperiode aanvullende veiligheidsvoorwaarden stellen ten behoeve van de veiligheid van het park zelf, alsmede het omringende scheepvaartverkeer.
12. Binnen 24 uur na afronding van alle werkzaamheden in de bouwperiode, meldt de vergunninghouder dit schriftelijk aan de handhavingsambtenaar en de Kustwacht.
13. De vergunninghouder doet na de plaatsing van de funderingen voor zowel de turbines als het transformatorstation zo spoedig mogelijk doch uiterlijk binnen 6 maanden na voltooiing van de heiwerkzaamheden opgave aan de contactambtenaar over de exacte positie van de monopalen ('as build').
14. In het belang van de scheepvaart en de luchtvaart draagt de vergunninghouder zorg, dat de in lid 13 bedoelde gegevens na instemming van de contactambtenaar ter kennis worden gebracht van de Dienst der Hydrografie – Bureau inwinning (te bereiken via info@hydro.nl) en Inspectie Verkeer en Waterstaat Toezichteenheid luchtvaart en luchtruim opdat de windturbines en het transformatorstation door genoemde diensten op luchtvaart- en zeekaarten kunnen worden aangegeven.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Voorschrift 7. Aanleg van de bekabeling naar land

1. Het scheepvaartverkeer dient tijdens de bouwperiode en bij eventuele reparatie van de kabels en de bekabeling naar land in de operationele periode zoveel mogelijk ongehinderd doorgang te kunnen vinden.
2. De vergunninghouder vraagt ten behoeve van eventuele maatregelen zoals omleiding van het verkeer ten minste vier weken voor de aanleg en reparatie van de bekabeling schriftelijk toestemming bij de Kustwacht en meldt het voornemen aan de Dienst der Hydrografie – Bureau inwinning (te bereiken via info@hydro.nl) met een afschrift aan de handhavingsambtenaar onder vermelding van:
 - a) een duidelijke omschrijving van de plaats der werkzaamheden;
 - b) de aard, de tijdsduur en omvang der werkzaamheden door middel van een werkplan en tijdschema;
 - c) de te gebruiken vaartuigen;

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

- d) een beschrijving van de in het belang van de scheepvaart te nemen maatregelen;
 - e) de dag waarop de werkzaamheden zullen beginnen;
 - f) de voor de vergunninghouder werkzame, 24 uur per dag bereikbare, contactpersoon;
 - g) afwijkingen van het onder b genoemde werkplan en tijdschema. Indien bijzondere omstandigheden hiertoe aanleiding geven, kan de Kustwacht een kortere termijn toestaan.
3. Wanneer de aanvang van de werkzaamheden niet op het aangegeven tijdstip kan plaats hebben, maakt de vergunninghouder daar zo spoedig mogelijk tevoren schriftelijk melding van aan de Kustwacht en de handhavingsambtenaar.
 4. Tijdens het leggen van de bekabeling naar land en bij de uitvoering van grootschalig onderhoud aan de kabel(s) dient een daartoe opgeleide en gecertificeerde Noordzeeloods als 'VTS-operator' aan boord te zijn.
 5. De vergunninghouder rapporteert wekelijks schriftelijk over de voortgang van de werkzaamheden aan de Kustwacht en de handhavingsambtenaar, onder vermelding van:
 - a) de werkzaamheden van de afgelopen week;
 - b) de voorgenomen werkzaamheden van de komende week;
 - c) de positie van de diverse vaartuigen;
 - d) eventuele afwijkingen van het in lid 2.b genoemde werkplan en tijdschema.
 6. Binnen 24 uur nadat de werkzaamheden zijn beëindigd, meldt de vergunninghouder dit schriftelijk aan het Kustwachtcentrum en de handhavingsambtenaar.
 7. De vergunninghouder doet over het tracé van de bekabeling naar land z.s.m. doch uiterlijk binnen 6 maanden na voltooiing van de werkzaamheden opgave aan de contactambtenaar over de exacte ligging van de bekabeling naar land in horizontale en verticale posities t.o.v. de zeebodem ('as laid').
 8. In het belang van de scheepvaart draagt de vergunninghouder zorg, dat de in lid 7 bedoelde gegevens na instemming van de contactambtenaar ter kennis worden gebracht van de Dienst der Hydrografie – Bureau inwinning (te bereiken via info@hydro.nl) opdat de bekabeling naar land door genoemde dienst op de zee kaarten van Nederland kan worden aangegeven.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Voorschrift 8. Diepteligging en gronddekking kabels

1. Indien nodig naar het oordeel van de vergunninghouder wordt de bodem voorafgaand aan de aanleg door baggeren geëgaliseerd.
2. De bij het baggeren en egaliseren van de bodem vrijkomende specie zal in overleg met de contactambtenaar worden verspreid op een door hem aan te wijzen locatie nabij de ontgravinglocatie.
3. De vergunninghouder legt de bekabeling naar land aan op een diepte van tenminste 3 meter in de zeebodem voor dat deel van de kabels gelegen binnen 3 kilometer uit de kust (LLWS) en tenminste 1 meter in de zeebodem voor dat deel van de kabels verder zeewaarts tot het transformatorstation, waarbij de natuurlijke bodemopbouw en gronddekking zoveel als mogelijk in stand zal worden gehouden.
4. De vergunninghouder onderzoekt de horizontale ligging van de kabel (positie) en de verticale ligging van de kabel ten opzichte van de omringende zeebodem (dekking) jaarlijks door middel van een geldige onderwateropname waarbij de

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

ligging van de kabel in het zeebed bepaald kan worden (bijvoorbeeld middels subbottom profiling).

5. Uiterlijk 3 maanden voordat de in lid 4 van dit voorschrift bedoelde survey wordt uitgevoerd, dient de vergunninghouder bij het bevoegd gezag een schriftelijk voorstel hiertoe in. Dit voorstel wordt beoordeeld door het bevoegd gezag. Zonder goedkeuring van het voorstel is de onderwateropname niet geldig.
6. Indien uit een in lid 4 van dit voorschrift bedoeld survey, of op enigerlei andere wijze, geconstateerd wordt dat op de kabel(s) minder dekking aanwezig is dan gespecificeerd in lid 3, meldt de vergunninghouder dit binnen 1 week aan de contactambtenaar. De contactambtenaar stemt vervolgens met de vergunninghouder af op welke wijze en binnen welke termijn overgegaan wordt tot het herstel van de vereiste dekking.
7. Binnen 3 maanden na beëindiging van de in het lid 4 bedoelde survey dient de vergunninghouder bij het bevoegd gezag een schriftelijke eindrapportage in.
8. Wanneer na achtereenvolgende surveys blijkt dat de ligging van de kabel(s) stabiel is en de dekking op de kabel(s) ten minste in overeenstemming met lid 3 van dit voorschrift blijft, kan de contactambtenaar goedkeuren dat de frequentie van de controle op de kabel(s) wordt verminderd. Hiertoe dient de vergunninghouder schriftelijk te verzoeken.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Voorschrift 9. Inrichting en Certificering

1. Tenminste 6 maanden voor aanvang van de bouwfase dient de vergunninghouder een herzien inrichtingsplan ter goedkeuring in bij het bevoegd gezag.
2. Alleen na schriftelijke goedkeuring door het bevoegd gezag is er sprake van een geldig inrichtingsplan.
3. Het is de vergunninghouder alleen toegestaan aan te vangen met de bouwperiode wanneer een geldig inrichtingsplan aan de contactambtenaar overlegd is.
4. Vergunninghouder is verplicht al het mogelijke te doen om te voorkomen dat mijnbouwvergunninghouders ten gevolge van het gebruik van de vergunning schade lijden. De vergunninghouder dient hiertoe rekening te houden met verleende winningsvergunning(en), in het bijzonder met een goedgekeurd winningsplan, in het herziene inrichtingsplan.
5. Voor het definitieve ontwerp van het werk dient, specifiek voor elke windturbine en transformatorstation, inclusief mastconstructie en fundering, een certificaat afgegeven te zijn door een bij de Raad van Accreditatie aangesloten certificeringsbureau.
6. De vergunninghouder dient elk certificaat, zoals beschreven in lid 5 van dit voorschrift, minimaal een maand voorafgaand aan de bouwperiode schriftelijk aan de contactambtenaar te overleggen.
7. Het is de vergunninghouder alleen toegestaan bouwwerkzaamheden uit te voeren aan constructies waarvoor een geldig certificaat, zoals beschreven in lid 5 van dit voorschrift, afgegeven is.
8. Voor eventuele wijzigingen in de constructie dient een certificaat te worden verkregen, zoals beschreven in lid 5 van dit voorschrift, en aan de contactambtenaar voorgelegd te worden, zoals beschreven in lid 1 en 2 van dit voorschrift.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Voorschrift 10. Aanvang van de operationele periode

1. Uiterlijk twee weken voor aanvang van de operationele periode meldt de vergunninghouder schriftelijk aan de directeur Kustwacht en het bevoegd gezag dat het werk en de bekabeling naar land gereed zijn en wanneer de operationele periode aan zal vangen.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1228

Voorschrift 11. Veiligheid

1. De vergunninghouder voorziet het werk en de bekabeling naar land van controle-, waarschuwings- en besturingssystemen, inclusief de noodvoorziening voor het zowel ter plaatse als vanaf de wal kunnen bedienen en bewaken van het werk.
2. De vergunninghouder draagt er zorg voor dat de elektrische installaties van het werk en de bekabeling naar land voldoen aan de norm NEN 1010 (Veiligheidseisen laagspanning) of een gelijkwaardige norm overeenkomstig de laatst geldende normen op dit terrein. De vergunninghouder draagt er zorg voor dat de bekabeling voldoet aan de norm NEN 1041 (Safety regulations for high voltage installations) of een gelijkwaardige norm overeenkomstig de laatst geldende normen op dit terrein.
3. De vergunninghouder draagt er zorg voor dat het werk beveiligd is tegen blikseminslag volgens NEN 1014 (Bliksembeveiliging) of een gelijkwaardige norm overeenkomstig de laatst geldende normen op dit terrein.
4. Tenminste 1 maand voorafgaand aan de bouwperiode worden in een door de vergunninghouder te initiëren overleg afspraken gemaakt tussen de vergunninghouder, het bevoegd gezag en de Kustwacht over de te nemen maatregelen bij calamiteiten.
5. De vergunninghouder overlegt tenminste 1 maand voorafgaand aan de bouwperiode schriftelijk een gedetailleerde uitwerking van het tot de aanvraag behorende calamiteitenplan waarin de onder lid 4 bedoelde afspraken terugkomen ter beoordeling voor aan de Kustwacht en de handhavingsambtenaar.
6. Het calamiteitenplan dient jaarlijks te worden herzien en zowel het eerste plan als de daaropvolgende herzieningen dienen schriftelijk goedgekeurd te worden door de Kustwacht en het bevoegd gezag.

Voorschrift 12. Onderhoud

1. Onderhoud en reparatie vindt plaats volgens het door de vergunninghouder bij de vergunningaanvraag ingediende Onderhoudsplan.
2. Onderhoud en inspecties worden uitgevoerd volgens de normen NEN EN 50110, (Bedrijfsvoering van elektrische installaties, Algemene bepalingen), NEN 3140 (Bedrijfsvoering van elektrische installaties, Aanvullende Nederlandse bepalingen voor laagspanningsinstallaties) en NEN 3840 (Bedrijfsvoering van elektrische installaties, Aanvullende Nederlandse bepalingen voor hoogspanningsinstallaties) of gelijkwaardige normen en overeenkomstig de laatst geldende normen op dit terrein.
3. Onderhoud en reparatie in afwijking van het onderhoudsplan als in het eerste lid bedoeld, meldt de vergunninghouder uiterlijk 1 maand van tevoren schriftelijk aan het bevoegde gezag, tenzij sprake is van spoedeisende omstandigheden.
4. Bij (groot) onderhoud waarbij (kraan)schepen nodig zijn, geldt het gestelde in voorschrift 6.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

5. De vergunninghouder overhandigt de contactambtenaar vanaf aanvang van de operationele periode jaarlijks een inspectierapport van het gepleegde onderhoud aan het werk en de bekabeling.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Voorschrift 13. Verlichting, geluidsignalen en markering

1. De vergunninghouder overlegt tenminste 1 maand voorafgaand aan de bouwperiode schriftelijk een gedetailleerde uitwerking van het tot de aanvraag behorende verlichtingsplan aan de contactambtenaar.
2. Alleen na schriftelijke goedkeuring door het bevoegd gezag is sprake van een geldig verlichtingsplan.
3. Het in lid 1 beschreven plan dient tenminste gedetailleerd in te gaan op de plaatsing van AIS-markering, radar-reflectoren, misthoorns en verlichting op de (buitenste) turbines.
4. Het is de vergunninghouder alleen toegestaan bouwwerkzaamheden uit te voeren wanneer deze in het bezit is van een geldig verlichtingsplan.
5. Het plan als bedoeld in lid 1 dient jaarlijks te worden herzien en voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag.
6. De vergunninghouder overhandigt de contactambtenaar vanaf aanvang van de bouwperiode jaarlijks een inspectierapport aangaande het naleven van het verlichtingsplan.

Voorschrift 14. In werking en buiten werking stellen van de windturbines

1. Indien een windturbine als gevolg van het optreden van een beveiliging buiten werking is gesteld, wordt de installatie pas weer in werking gesteld nadat de oorzaak (oorzaken) van het buiten werking stellen is (zijn) opgehouden te bestaan, dan wel doelmatig is (zijn) opgeheven.
2. De vergunninghouder beschrijft elk geval van het buiten werking stellen van een windturbine in het logboek, beschreven in voorschrift 15, waarbij de oorzaak en de oplossing van de oorzaak beschreven worden.
3. Tenminste 6 maanden voor aanvang van de operationele periode dient de vergunninghouder een schriftelijke procedure in, die geldt voor het stopzetten en weer opstarten van windturbines. In die procedurebeschrijving dient ook te worden omschreven onder welke omstandigheden de procedure in werking treedt (zoals bijvoorbeeld door de vergunninghouder in het geval van technische defecten, zware storm of tijdens grote vogeltrek met verhoogde kans op vogelsterfte). Deze procedure moet in ieder geval worden gevolgd als de windturbines worden stopgezet of gestart bij de volgende gebeurtenissen:
 - a) op last van het bevoegd gezag;
 - b) ten gevolge van een bevel van de directeur Kustwacht, bijvoorbeeld bij SAR-operaties of ten gevolge van een verzoek van de managers van nabije mijnbouwplatforms ten behoeve van de veiligheid van het platform en/of het vliegverkeer.
4. De in het vorige lid bedoelde procedure behoeft de schriftelijke goedkeuring van het bevoegd gezag en dient in overleg met deze te worden opgesteld.

Voorschrift 15. Logboek

1. Vanaf het van kracht worden van de vergunning houdt de vergunninghouder een logboek bij, waarin tenminste de volgende zaken opgenomen worden:
 - Deze vergunning, alsmede overige relevante (publiekrechtelijke) besluiten;
 - De resultaten van de in deze vergunning voorgeschreven keuringen en/of metingen en registraties;

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

- De (tussentijdse) resultaten van de in deze vergunning voorgeschreven onderzoeken;
 - De bevindingen van alle inspecties (milieu, onderhoud, veiligheid, etc.);
 - Datum, tijdstip en alle van belang zijnde gegevens (zoals tijdstip, tijdsduur, aard, hoeveelheid, oorzaak, plaats en windrichting) van voorgevallen incidenten met vermelding van de genomen maatregelen;
2. Het logboek zoals beschreven in lid 1 dient te allen tijde beschikbaar te zijn voor inzage door het bevoegd gezag.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Voorschrift 16. Monitoring- en evaluatieprogramma

1. De vergunninghouder dient een gedetailleerde uitwerking van een monitoring- en evaluatieprogramma op te stellen en uit te voeren conform het gestelde in bijlage 1 bij deze voorschriften.
2. De vergunninghouder overlegt het in lid 1 beoogde monitoring- en evaluatieplan schriftelijk voor aan de contactambtenaar ter beoordeling.
3. Alleen na schriftelijke goedkeuring door het bevoegd gezag is sprake van een geldig monitoring- en evaluatieplan.
4. Het is de vergunninghouder alleen toegestaan bouwwerkzaamheden uit te voeren en het park operationeel te hebben wanneer deze in het bezit is van een geldig monitoring- en evaluatieplan.
5. Daar waar het geldige monitoring- en evaluatieplan vraagt om onderzoeken die plaats dienen te vinden voorafgaand aan de bouw (T_0) dienen deze onderzoeken voltooid en gerapporteerd te zijn voor aanvang van de bouwperiode.
6. Eventuele wijzigingen in het monitoring- en evaluatieplan dienen schriftelijk ter goedkeuring aan de contactambtenaar voorgelegd te worden.
7. Tussen- en eindrapportages, alsmede de met het onderzoek verzamelde basisgegevens, conform bijlage 1 van deze vergunning overlegt de vergunninghouder schriftelijk aan de contactambtenaar ter beoordeling.
8. Alleen na schriftelijke goedkeuring door het bevoegd gezag is sprake van een geldig tussen- of eindrapport.
9. Het bevoegd gezag kan naar aanleiding van (tussen)resultaten van het monitoring- en evaluatieplan aanvullende eisen gericht op het mitigeren van de voorkomende effecten stellen.

Voorschrift 17. Verwijdering

1. Tenminste 2 maanden voorafgaand aan de verwijderperiode worden in een door de vergunninghouder te initiëren overleg afspraken gemaakt tussen de vergunninghouder, het bevoegd gezag en de Kustwacht over de te nemen maatregelen tijdens de verwijderperiode.
2. De vergunninghouder overlegt minimaal 1 maand voorafgaand aan de verwijderperiode schriftelijk een gedetailleerde uitwerking van het tot de aanvraag behorende verwijderingsplan aan de contactambtenaar ter goedkeuring.
3. Alleen na schriftelijke goedkeuring door het bevoegd gezag is sprake van een geldig verwijderingsplan.
4. Het is de vergunninghouder alleen toegestaan verwijderwerkzaamheden uit te voeren wanneer deze in het bezit is van een geldig verwijderingsplan.
5. Eventuele wijzigingen in het verwijderingsplan dienen de contactambtenaar ter goedkeuring voorgelegd te worden.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

6. De vergunninghouder verwijdert het werk binnen 24 maanden na beëindiging van de operationele periode conform het bij deze vergunning behorende verwijderingsplan en de nadere uitwerking daarvan, zoals beschreven in lid 2.
7. De vergunninghouder verricht binnen 3 maanden na beëindiging van de verwijderperiode een onderwateropname conform de richtlijn van de International Hydrographic Organization (IHO) order 1 S44 om aan te tonen dat de zeebodem redelijkerwijs in oorspronkelijke toestand is en er geen resten op de zeebodem zijn achtergebleven als gevolg van de uitgevoerde activiteiten. De gegevens van de onderwateropname worden door de vergunninghouder overhandigd aan het bevoegd gezag.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Voorschrift 18. Aanwijzing contactpersoon

1. De vergunninghouder wijst één of meerdere personen aan die in het bijzonder belast is (zijn) met het toezicht op de naleving van het bij dit besluit bepaalde of bevolen. De vergunninghouder deelt binnen 14 dagen nadat dit besluit in werking is getreden het bevoegd gezag de naam, het adres, het telefoonnummer en het e-mail adres van degene(n) die door hem of vanwege hem is (zijn) aangewezen mee.
2. De vergunninghouder meldt eventuele wijzigingen van de in lid 1 bedoelde personen onmiddellijk aan de contactambtenaar.

Voorschrift 19. Handhaving

1. Een exemplaar van deze vergunning met bijbehorende tekening(en) moet steeds op het werk of aan boord van het vaartuig dat het werk begeleidt aanwezig zijn en aan de bevoegde Rijksambtenaren op hun verzoek worden getoond.
2. De vergunninghouder geeft gevolg aan een vordering van het bevoegd gezag tot onmiddellijke stopzetting van windturbines of werkzaamheden, welke vordering uitsluitend kan worden gedaan in het kader van toezicht en handhaving van deze vergunning.

Voorschrift 20. Wijziging werk door de vergunninghouder

1. De vergunninghouder meldt elke wijziging aan het werk vooraf aan het bevoegd gezag, tenzij sprake is van een calamiteit en een voorafgaande melding redelijkerwijs niet van de vergunninghouder verlangd kan worden.
2. De vergunninghouder dient een wijzigingsvergunning aan te vragen in geval van een, naar oordeel van het bevoegd gezag wezenlijke wijziging van het werk.
3. Indien het bevoegd gezag niet binnen 2 maanden na datum van ontvangst van de melding als bedoeld in lid 1 van dit voorschrift schriftelijk heeft gereageerd, mag de vergunninghouder tot de gemelde wijziging overgaan.

Voorschrift 21. Historisch belangrijke, archeologische vondsten

1. Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden voorwerpen, sporen of overblijfselen worden aangetroffen welke, naar redelijkerwijs kan worden vermoed, van historisch, oudheidkundig of wetenschappelijk belang zijn, markeert de vergunninghouder de vindplaats en maakt onverwijld melding aan de handhavingsambtenaar en de directeur van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, Afdeling Beleid Maritiem Internationaal, t.a.v. drs. P. Stassen of drs. M.R. Manders, Postbus 1600, 3800 BP Amersfoort, telefoon 033-4217799 of 06-53712836, e-mail

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

p.stassen@cultureelerfgoed.nl. Meldingen kunnen tevens aan het Kustwachtcentrum worden doorgegeven (zie contactgegevens in voorschrift 1).

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Voorschrift 22. Overdracht vergunning

1. De vergunninghouder mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bevoegd gezag de vergunning niet aan derden overdragen.

Voorschrift 23. Overige bepalingen

1. Eventuele kosten, direct en/of indirect, investeringen of door te voeren wijzigingen in het werk of in onderliggende activiteiten voortvloeiende uit of in relatie tot de voorschriften in dit besluit zijn voor rekening en risico van de betrokken vergunninghouder. De vergunninghouder heeft geen recht op compensatie en/of schadevergoeding of anderszins, voortvloeiende uit aanwijzingen gegeven door het bevoegd gezag of door organisaties betrokken bij de uitvoering van hun wettelijke taak of taken.
2. Indien de vergunninghouder geen gevolg geeft aan de verplichtingen in deze voorschriften, handelt zij daarmee in strijd met de vergunning. Indien uit rapportage dan wel uit toezicht blijkt dat geen of onvoldoende uitvoering is gegeven aan de voorschriften, bestaat aanleiding om bestuursrechtelijke dan wel strafrechtelijke instrumenten in te zetten.

Voorschrift 24. Geldigheid vergunning

1. Deze vergunning vervalt van rechtswege indien uiterlijk 3 jaar na afgifte van definitieve vergunning de operationele periode niet aangevangen is.
2. Vóór het in lid 1 beschreven vervallen van de vergunning kan de vergunninghouder een gemotiveerde schriftelijke aanvraag tot verlenging van de periode als bedoeld in lid 1 indienen bij het bevoegd gezag.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

BIJLAGE 1 bij vergunningvoorschriften: Monitoring van de effecten van het windturbinepark

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Algemene eisen

In het monitoring- en evaluatieplan dient door de vergunninghouder in beeld gebracht te worden welk bestaand onderzoek er aan ieder onderzoeksonderwerp plaatsvindt. Voor ieder onderwerp dient hierbij aangegeven te worden of er in het kader van het monitoringsprogramma bij dit bestaande onderzoek aangesloten kan worden.

Uit het monitoring- en evaluatieplan moet blijken dat er per onderwerp, vanaf het kalenderjaar van de aanvang van het eerste onderzoek jaarlijks d.w.z. per kalenderjaar, een zelfstandig leesbaar, wetenschappelijke voortgangrapportage opgeleverd wordt. Tevens moet blijken dat er aansluitend aan het eind van de monitoringsperiode een Engelstalige eindrapportage met Nederlandse samenvatting wordt opgeleverd dat van voldoende wetenschappelijke kwaliteit is. Dit onderdeel is ter goedkeuring door het Bevoegd Gezag.

In het monitoring- en evaluatieplan dient opgenomen te worden, dat voordat de definitieve voortgangsrapportage, dan wel eindrapportage wordt ingediend, het Bevoegd Gezag gedurende tenminste 6 weken de gelegenheid krijgt om inhoudelijk commentaar op een concept-rapportage te geven. De vergunninghouder wordt geacht dit inhoudelijk commentaar in de definitieve rapportage te verwerken. De concept-rapportages dienen net als de definitieve rapportages voldoen aan de eis van zelfstandige leesbaarheid. Dit onderdeel is ter goedkeuring door het bevoegd gezag.

In het monitoring- en evaluatieplan moet een jaarlijkse (per kalenderjaar) presentatie van de onderzoeksresultaten worden opgenomen. Deze presentatie dient plaats te vinden voordat de concept voortgangsrapportage, dan wel de concept eindrapportage van het onderzoek, wordt ingediend. Op verzoek van het bevoegd gezag wordt vergunninghouder verzocht aan het bevoegde gezag (al dan niet bijgestaan door onafhankelijke deskundige) een mondelinge toelichting op de onderzoeksresultaten te geven.

Uit het monitoring- en evaluatieplan moet blijken dat jaarlijks (per kalenderjaar) de basisgegevens worden opgeleverd. Tevens moet blijken in welk format de basisgegevens worden aangeleverd. Dit laatste is ter goedkeuring door het Bevoegd Gezag.

In het monitoring- en evaluatieplan dient opgenomen te worden dat uiterlijk 6 maanden na afloop van het kalenderjaar waarover gerapporteerd dient te worden, de definitieve voortgangsrapportagerapportage, dan wel de eindrapportage alsmede de verzamelde basisgegevens worden opgeleverd.

Het monitoring- en evaluatieplan dient tenminste de volgende onderwerpen te bevatten, en te voldoen aan de bij de onderwerpen gestelde eisen en criteria, tenzij vergunninghouder aantoont reeds op een ander wijze (bijvoorbeeld door verkrijging van de gegevens van andere reeds uitgevoerde onderzoeken) over de in de onderwerpen genoemde gegevens te beschikken. Dit dient ter goedkeuring te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

1. Onderwatergeluid ten gevolge van heien

Beoogd resultaat

Doel van de metingen is om gegevens te verzamelen over het voortplantingsgedrag van heigeluid in de Noordzee

Om het voortplantingsgedrag van geluid onder water over de lange en middenlange afstand te kunnen voorspellen, wordt gebruik gemaakt van een "ray-tracing" model. Voor de kalibratie en validatie van zo'n model zijn in situ meetgegevens nodig.

Te gebruiken methodes

De vergunninghouder dient gebruik te maken van een permanente meetopstelling. Aanvullend hierop moeten transecten worden gevaren met een aantal hydrofoons die op verschillende dieptes geïnstalleerd worden, zodat een goed ruimtelijk beeld kan worden verkregen van de propagatie van het heigeluid. De hierbij te meten waardes zijn de Lp, SEL en Leq, zoals beschreven in de passende beoordeling. De metingen dienen betrekking te hebben op een voor zeezoogdieren en vissen relevant frequentiebereik.

Tijdsaspecten en begrenzing meetgebied

De metingen vinden plaats tijdens de heiactiviteiten. Daarnaast moeten er ook metingen aan het "ambient noise" tussen de heiactiviteiten door worden uitgevoerd.

Bij de te varen transecten moet extra aandacht worden besteed aan het gebied vanaf de geluidsbron richting kustzone.

De lengte van de transecten wordt bepaald tot de afstand waarop het geluidsniveau door heien niet langer te onderscheiden is van de "ambient noise".

Gewenste nauwkeurigheid

Het aantal te varen transecten en het aantal te gebruiken hydrofoons en meetopstellingen moet zo gekozen worden dat een voor de modellering voldoende gedetailleerd ruimtelijk beeld van de propagatie van het heigeluid kan worden verkregen. Dit is ter beoordeling aan het bevoegd gezag.

Overige punten

Naast de gegevens die opgeleverd moeten worden, dienen de resultaten van de metingen ook in een wetenschappelijke rapportage samengevat en beschreven te worden.

2. Geluidsmeting operationeel windturbinepark

Beoogd resultaat

Doel van dit meetonderdeel is het vaststellen van de (langdurig-gemiddelde) Leq-niveaus, alsmede van de Lp-niveaus van eventueel (kortdurend) optredende 'transients', van het geluid dat door een operationeel windmolenpark wordt geproduceerd.

Te gebruiken methodes

Er dient gebruik gemaakt te worden van een permanente meetopstelling. De metingen dienen betrekking te hebben op een voor zeezoogdieren en vissen relevant frequentiebereik.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Tijdsaspecten en begrenzing meetgebied

De metingen vinden plaats vanaf het begin van de operationele periode. De metingen moeten een jaar lang continu worden uitgevoerd. De metingen moeten worden uitgevoerd in het windturbinepark en in een gebied rond het windturbinepark, tot op een afstand waarop de geluidsniveau niet langer fysisch te onderscheiden is van de "ambient noise".

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1228

Gewenste nauwkeurigheid

De metingen moeten informatie opleveren over de geluidsproductie onder alle weersomstandigheden.

3. Effecten van heien op vis

Beoogd resultaat

Het doel van dit monitoringsonderdeel is tweeledig.

Doel is het vaststellen van het voorkomen van vis in het plangebied in relatie tot heiaactiviteit. Daarnaast dient de vissterfte in relatie tot de afstand van de heilocatie te bepaald te worden.

Te gebruiken methodes

Voor het eerste meetdoel dienen er vissurveys voor het plangebied en in een referentiegebied te worden uitgevoerd.

Voor het vaststellen van de vissterfte moet er gewerkt worden met een meetopstelling waarbij op diverse afstanden van de heilocatie vissen gevangen worden gezet.

Bij de proefopstelling moet met diverse vissoorten, met een verschillende gevoeligheid voor onderwatergeluid worden gewerkt.

Tijdsaspecten en begrenzing meetgebied

De fish surveys moeten voor aanvang van de heiwerkzaamheden, tijdens de heiwerkzaamheden en enkele uren later worden uitgevoerd in het plangebied en in een representatief referentiegebied.

De vissterfte moet worden vastgesteld vlak voor het heien, tijdens de heiwerkzaamheden en enkele uren later nog eens. Bij de vissterftemeting, moet er ook een blancoproef in een gebied zonder heiaactiviteit worden uitgevoerd om de vissterfte door overige oorzaken, ten gevolge van de proefopzet uit te kunnen sluiten.

Gewenste nauwkeurigheid

De survey moet met een zodanige ruimtelijke resolutie en frequentie worden opgezet, dat een statistisch voldoende betrouwbaar resultaat wordt verkregen. Dit is ter beoordeling aan het bevoegd gezag. Eenzelfde eis geldt voor de opzet van de vissterftemeting.

Bij de monitoring moeten zoveel mogelijk de methodes worden aangehouden die bij de jaarlijkse "fish surveys" door IMARES worden gebruikt.

Overige punten

De meetopstelling dient indien mogelijk gecombineerd te worden met overige monitoringsonderdelen op het gebied van onderwatergeluid.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

4. Monitoring bruinvissen in relatie tot het windturbinepark

Beoogd resultaat

Doel van het onderzoek is het vermijdingsgedrag van bruinvissen ten gevolge van heien te bepalen.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1228

Te gebruiken methodes

De te volgen methode is het aanleggen van een c-pod netwerk in combinatie met het uitvoeren van visuele waarnemingen met bootsurveys. De boot dient hierbij tevens te worden uitgerust met gevoelige hydrofoons waarmee het geluid van aanwezige bruinvissen kan worden geregistreerd.

Tijdsaspecten en begrenzing meetgebied.

Het C-pod netwerk moet binnen en rond het windturbinepark worden aangelegd. Het netwerk moet continu meten vanaf één jaar voor aanvang van de bouwperiode tot 3 jaar na aanvang van de operationele periode. De vaartochten moeten worden uitgevoerd vanaf één jaar voor aanvang van de bouwperiode tot 3 jaar na aanvang van de operationele periode. De tellingen dienen tenminste maandelijks uitgevoerd te worden.

De tellingen dienen binnen en buiten het windturbinepark tot tenminste 15 km uit het windturbinepark, gemeten vanaf de randen van het windturbinepark, plaats te vinden.

De configuratie van het c-pod netwerk dient zodanig ontworpen te worden dat inzicht kan worden verkregen in de effecten van het heien op het eventuele vermijdingsgedrag.

De vaartochten moeten met een dusdanige resolutie in tijd en ruimte worden opgezet dat eventuele vermijdinggedrag gedetecteerd kan worden.

Het gehele onderzoek moet zodanig worden opgezet, dat een statisch voldoende betrouwbaar resultaat wordt verkregen.

Dit laatste is ter beoordeling aan het bevoegd gezag.

Overige punten

De monitoring van de bruinvissen kan gecombineerd worden met de vaartochten voor de vogeltellingen.

5. Monitoring zeehonden in relatie tot het windturbinepark

Beoogd resultaat

Doel van de meting is om gegevens over de migratieroutes van de Gewone zeehond en de Grijze zeehond te verzamelen.

Te gebruiken methodes

Voor dit onderzoek moet er worden aangesloten bij het zenderonderzoek dat door IMARES wordt uitgevoerd.

Tijdsaspecten begrenzing meetgebied

Het zenderonderzoek dient zodanig te worden uitgebreid zodat inzicht kan worden verkregen in de migratieroutes van beide soorten op het NCP ter hoogte van de Voordelta en Hollandse kustzone. Dit is ter beoordeling aan het bevoegd gezag. Er wordt continu gemeten vanaf één jaar voor aanvang van de bouwperiode tot 3 jaar na aanvang van de operationele periode.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Gewenste nauwkeurigheid

Het onderzoek dient voor wat betreft de nauwkeurigheid, 'state of the art' uitgevoerd te worden. Dit is ter beoordeling aan het bevoegd gezag.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Overige punten

Er dient aangesloten te worden bij bestaand onderzoek aan gezenderde zeehonden

6. Monitoring zeevogels in relatie tot het windturbinepark

Beoogd resultaat:

Met voldoende statistische zekerheid is vermindering van zeevogels ten gevolge van het windturbinepark in kaart gebracht. Dit dient als toetsing van de aannames in het MER met betrekking tot verminderingseffecten van zeevogels ten gevolge van het windturbinepark Q4-WP.

Te gebruiken methodes

Hiervoor moeten er op de planlocatie en het omliggende gebied vogeltellingen volgens de ESAS standaard worden uitgevoerd. De tellingen dienen uitgevoerd te worden door waarnemers die deze standaard kunnen toepassen.

Tijdsaspecten en begrenzing gebied

De tellingen dienen plaats te vinden binnen en buiten het windturbinepark (tot tenminste 15 km uit het windturbinepark gemeten vanaf de randen van het windturbinepark) plaats te vinden.

De vaartochten moeten worden uitgevoerd vanaf één jaar voor aanvang van de bouwperiode tot 3 jaar na aanvang van de operationele periode. De tellingen dienen tenminste maandelijks uitgevoerd te worden.

De tellingen dienen binnen en buiten het windturbinepark tot tenminste 15 km uit het windturbinepark, gemeten vanaf de randen van het windturbinepark, plaats te vinden.

Gewenste nauwkeurigheid

In het MEP dient inzichtelijk te worden gemaakt met welke statische betrouwbaarheid effecten kunnen worden gedetecteerd. De vaartochten moeten met een dusdanige resolutie in tijd en ruimte worden opgezet dat eventuele verminderinggedrag gedetecteerd kan worden. Het bevoegd gezag beoordeelt of de te verwachten betrouwbaarheid voldoende is.

Overige punten

Dit onderwerp kan tegelijkertijd met monitoring ten aanzien van bruinvissen uitgevoerd worden.

7. Fluxmetingen zeevogels en koloniebroeders

Beoogd resultaat:

Doel van de meting is om gegevens te verzamelen van soortspecifieke fluxen van zeevogels en koloniebroeders, zoals omschreven in de Passende Beoordeling, in en om het windturbinepark Q4-WP.

Te gebruiken methodes

Radarmetingen, visuele waarnemingen en zo mogelijk observaties met behulp van restlichtversterkers of vergelijkbare methodes. De visuele waarnemingen en

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

waarnemingen met restlichtversterkers zijn ter ondersteuning van de radarbeelden en noodzakelijk om soortspecifieke fluxen te bepalen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Tijdsaspecten en begrenzing gebied

Met de radar dient een permanente fluxmetingen uitgevoerd te worden bij het windturbinepark Q4-WP. De radarmetingen, visuele waarnemingen en zo mogelijk waarnemingen met restlichtversterkers worden uitgevoerd tot ten minste 5 jaar na aanvang van de operationele periode van het park.

Gewenste nauwkeurigheid

De visuele waarnemingen dienen met een zodanige frequentie plaats te vinden dat wat betreft soortspecificiteit van de fluxen een voldoende betrouwbaar resultaat kan worden verkregen. Het laatste is ter beoordeling aan het bevoegd gezag. Bij de nachttellingen voldoet determinatie op genusniveau.

Overige punten

Dit onderwerp dient tegelijkertijd met overige monitoring met gebruikmaking van radar uitgevoerd te worden.

8. Ontwijkgedrag van zeevogels en koloniebroeders of metingen van slachtoffers

Beoogd resultaat:

Het kwantitatief en soortspecifiek bepalen van zowel macro- als micro-avoidance om derhalve het aanvaringsrisico te kunnen bepalen.

Te gebruiken methodes

Macro-avoidance: Radarmetingen, visuele waarnemingen zo mogelijk gebruik makend van restlichtversterkers of vergelijkbare methodes. De visuele waarnemingen en waarnemingen met restlichtversterkers zijn ter ondersteuning van de radarbeelden en noodzakelijk om soortspecifieke uitwijking kwantitatief te bepalen.

Micro-avoidance: In het MEP dient te worden uitgewerkt welke methoden gebruikt zullen worden om de micro-avoidance vast te stellen.

Indien het niet mogelijk blijkt micro-avoidance te meten is het noodzakelijk dat aanvaringsslachtoffers worden gemeten. Dit is ter beoordeling aan het Bevoegd Gezag.

Tijdsaspecten en begrenzing gebied

Het onderzoek met betrekking tot ontwijkgedrag vindt voor wat betreft het radaronderzoek continu plaats tot tenminste 5 jaar na aanvang van de operationele periode. De visuele waarnemingen worden ook tot tenminste 5 jaar na aanvang van de operationele periode uitgevoerd.

Gewenste nauwkeurigheid

In het MEP dient duidelijk te worden gemaakt met welke statistische betrouwbaarheid macro-avoidance, micro-avoidance en/of aanvaringsslachtoffers kunnen worden gedetecteerd.

De visuele waarnemingen dienen met een zodanige frequentie plaats te vinden dat wat betreft soortspecificiteit van het ontwijkgedrag een voldoende betrouwbaar resultaat kan worden verkregen.

Het bevoegd gezag beoordeelt of de te bereiken betrouwbaarheid voldoende is.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Overige punten

Dit onderwerp dient tegelijkertijd met overig onderzoek ten aanzien van koloniebroeders uitgevoerd te worden.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1228

9. Ruimtelijke verspreiding van koloniebroeders

Beoogd resultaat:

Het beoogde doel met betrekking tot de ruimtelijke verspreiding van koloniebroeders heeft betrekking op de kleine mantelmeeuw. Voor de kleine mantelmeeuw is het beoogde doel de onderbouwing van de aannames met betrekking tot het verspreidingsmodel van de kleine mantelmeeuw uit de passende beoordeling Q4-WP. Het beoogde resultaat hierbij zijn kwantitatieve verspreidingsgegevens van kleine mantelmeeuwen vanuit broedkolonies.

Te gebruiken methodes

Vanaf schepen transecttellingen uit voeren vanaf de broedkolonie richting zee tot een afstand van 120 km. Via deze tellingen de dichtheidsvariatie van de kleine mantelmeeuw vaststellen. Dit onderzoek dient volgens de ESAS standaard te worden uitgevoerd.

Het uitrusten van kleine mantelmeeuwen met satellietzenders zodat inzicht wordt verkregen in het foerageerhabitat en foerageerafstand van deze soort in het broedseizoen.

Tijdsaspecten en begrenzing gebied

Voor de kleine mantelmeeuw dient met name de kolonie Duinen en Lage Land van Texel onderzocht te worden. De transecttellingen dienen jaarlijks te worden herhaald tot minimaal 5 jaren na aanvang van de operationele periode. Het eerste jaar begint met het eerstvolgende broedseizoen na aanvang van de operationele periode. De transecten moeten binnen het broedseizoen gevaren worden. Het telemetrieonderzoek vindt eveneens continu plaats gedurende 5 jaren te beginnen bij het eerste broedseizoen na aanvang van de operationele periode,

Gewenste nauwkeurigheid

De transecttellingen dienen met een zodanige frequentie en resolutie te worden opgezet dat een statistisch betrouwbaar resultaat wordt verkregen. Het aantal met satellietzenders uit te rusten vogels dient zodanig te zijn dat een statistisch betrouwbaar resultaat kan worden verkregen. Dit dient in het MEP te worden uitgewerkt. Het bevoegd gezag beoordeelt of de te bereiken nauwkeurigheid voldoende is.

Overige punten

In het MEP dient onderzocht te worden of er voor het telemetrieonderzoek van kleine mantelmeeuwen kan worden aangesloten bij het onderzoek van SOVON. SOVON voert op beperkte schaal onderzoek uit naar de vliegbewegingen van de kleine mantelmeeuw vanaf de broedkolonie naar foerageerplekken.

10. Effecten op de luchtvaart, inclusief radio- en radardekking

Beoogd resultaat:

Het doel van dit monitoringsonderdeel is drieledig:

- Het bepalen van de aard en omvang van incidenten en bijna-incidenten in relatie tot aard en omvang van het luchtverkeer.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

- Aan de hand van deze incidentenboekhouding inzichtelijk maken wat de milieu-effecten van de incidenten zijn.
- Effecten van het windturbinepark op de radio- en radardekking voor laagvliegend verkeer.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Te gebruiken methodes

De methode is vrij te kiezen, in zoverre het beoogde resultaat bereikt wordt en het voorstel voldoet aan de hierna volgende punten.

Tijdsaspecten en begrenzing gebied

Het onderzoek moet onder alle weersomstandigheden uitgevoerd worden in en bij het operationele windturbinepark. Tevens moet bepaald worden tot op welke afstand van het windturbinepark effecten op de radio- en radardekking, met de gangbare apparatuur, waarneembaar zijn.

Gewenste nauwkeurigheid:

In het MEP dient een zodanige methode worden gekozen dat statistisch betrouwbare resultaten worden verkregen. Dit ter beoordeling aan het bevoegd gezag.

Overige punten:

Het monitoring en evaluatieprogramma voor dit onderdeel zal in het kader van de goedkeuring van bovengenoemd programma door het bevoegd gezag, voor advies aan het LVNL worden voorgelegd.

11. De effecten op de scheepvaart, inclusief radarverstoring

Beoogd resultaat:

Het doel van dit monitoringsonderdeel is drieledig:

- Het bepalen van de aard en omvang van incidenten en bijna-incidenten in relatie tot aard en omvang van het scheepvaartverkeer.
- Aan de hand van deze incidenten-boekhouding inzichtelijk maken wat de milieu-effecten hiervan zijn.
- De optredende radarverstoringen op de radarinstallaties van schepen in de verkeersstromen om het windturbinepark en de invloed daarvan op het gedrag van schepen zijn bekend.

Te gebruiken methodes

De methode is vrij te kiezen, in zoverre het beoogde resultaat bereikt wordt en het voorstel voldoet aan de hierna volgende punten.

Tijdsaspecten en begrenzing gebied

- Het onderzoek moet onder alle weersomstandigheden uitgevoerd worden bij het operationele windturbinepark.
- Er moet bepaald worden tot op welke afstand van het windturbinepark effecten op de radarinstallaties, met de gangbare apparatuur, waarneembaar zijn en welke effecten dit heeft op het gedrag van de scheepvaart rondom het windpark.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Gewenste nauwkeurigheid

In het MEP dient een zodanige methode te worden gekozen dat statistisch betrouwbare resultaten worden verkregen. Dit ter beoordeling aan het bevoegd gezag.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1228

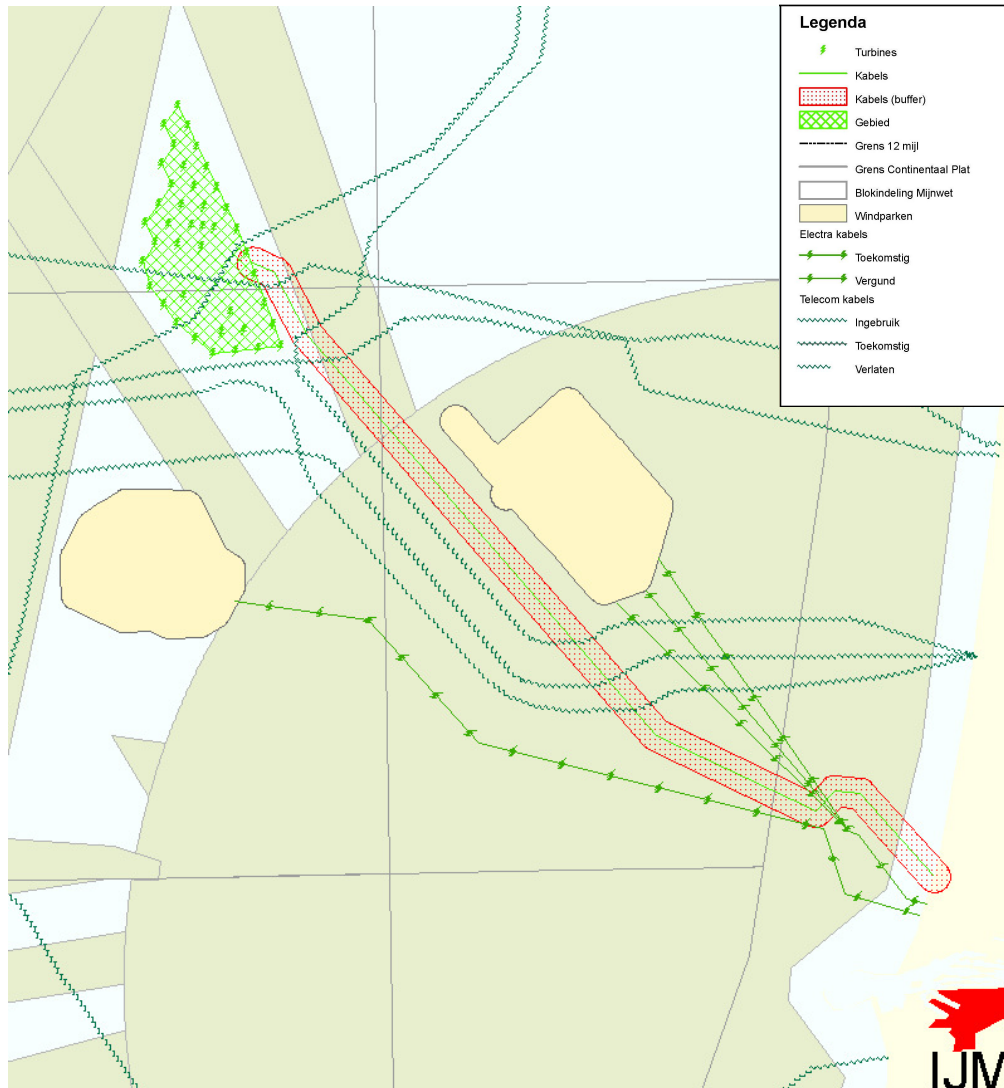

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

BIJLAGE 2 bij de vergunningsvoorschriften: Kabeltracé

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Bijlage A bij besluit: Inspraakreacties op het MER Q4-WP

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Toelichting: Het MER als onderdeel van de Wbr-aanvraag heeft van 18 februari 2009 tot en met 31 maart 2009 ter inzage gelegen. Van de terinzagelegging is kennis gegeven door plaatsing in de Staatscourant van 17 februari 2009, nr. 32. In totaal zijn er 6 inspraakreacties ontvangen. Hieronder worden deze (samengevat) weergegeven, incl. reactie van het bevoegd gezag. Indien de inspraak naar oordeel van het bevoegd gezag geen betrekking heeft op de volledigheid en juistheid van het MER wordt hier in dit stadium geen inhoudelijke reactie op gegeven.

Volgnummer: 1	Afzender: PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland Ir. P.W. Veel Postbus 2113 1990 AC VELSERBROEK
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd gezag:
1 Inspreker stelt vast dat de kabels aanlanden rond de grens van het Natura 2000 gebied 'Noord-Hollands Duinreservaat en het duingebied dat deel uitmaakt van de Ecologische Hoofdstructuur'. Inspreker wijst op de beperkte ruimte en bijzonderheid van het gebied.	1 Naar oordeel van het bevoegd gezag zijn deze specifieke eigenschappen van het gebied ten volle meegewogen in het MER. Bij de besluitvorming houdt het bevoegd gezag rekening met mogelijke effecten van de aanlanding van de kabel.
2 De inspreker vraagt ter aanvulling op het MER om een beoordeling van de te verwachten natuureffecten van de kabelinfrastructuur op de duingebieden.	2 In het MER is aandacht besteed aan de mogelijke effecten van een duindoorkruising. De effecten op de natuur (waaronder broedvogels, kleine zoogdieren en reptielen) als gevolg van de aanleg en verwijdering van de kabel worden als beperkt negatief aangeduid en worden in de Passende Beoordeling als niet-significant beoordeeld. In de vastgestelde richtlijnen voor het MER is bij de keuze van alternatieven voor tracés en aanlandingsplaatsen aandacht gevraagd voor gebieden die een speciale status in het beleid krijgen. Het Noordhollands Duinreservaat (NHD) is in ontwerp aangewezen. Het bevoegd gezag is van mening dat met de beschrijving van de effecten voldoende aan de richtlijnen is voldaan.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

<p>3 Volgens een TNO-rapport heeft de aanwezigheid van windturbineparken voor de kust op grote schaal significante effecten op het windregime op de kust. De inspreker vraagt ter aanvulling op het MER om een beoordeling van de te verwachten natuureffecten van een onderbroken windregime op de duingebieden.</p>	<p>3 Het bevoegd gezag is niet bekend met het door Inspreker bedoelde TNO-onderzoek. Wel is het bekend met de ECN publicatie Modelling the effect of wind farming on mesoscale flow - Part 2: Modification of the velocity profile van Arno J. Brand. Hieruit blijkt dat stroomafwaarts gelegen parken minder windenergie ontvangen en dat het windregime zich binnen een afstand van 15 km herstelt. Aangezien de geplande windturbineparken meer dan 12 mijl (ruim 22 km) uit de kust liggen, mag aangenomen worden dat het windregime niet door de parken verandert. Het bevoegd gezag acht een aanvulling van het MER op dit punt dan ook niet noodzakelijk.</p>
---	--

Datum
18 december 2009
Nummer
WSV/2009-1228

Volgnummer: 2	Afzender: Stichting de Noordzee Dhr. A. Ouwehand Drieharingstraat 25 3511 BH Utrecht
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd gezag:
1 Stichting de Noordzee is verheugd dat er vaart gemaakt wordt met de vergunningverlening en is voorstander van windturbineparken op zee.	1 Deze inspraakreactie wordt ter kennisgeving aangenomen.
2 De cumulatietoets is juist bedoeld voor de beoordeling van de verschillende activiteiten die afzonderlijk geen significant effect hebben, maar waarvan gezamenlijk niet kan worden uitgesloten of cumulatieve effecten bestaan. De twee bestaande windturbineparken moeten om deze reden meegenomen worden in de Passende Beoordeling.	2 In het MER is bij de cumulatie rekening gehouden met de realisatie van andere windturbineparken met een gezamenlijk vermogen van tenminste 1000 MW, inclusief de reeds vergunde windturbineparken Prinses Amalia en OWEZ. Conclusies uit het MER zijn door het bevoegd gezag betrokken bij de besluitvorming. Bevoegd gezag is derhalve van mening dat toetsing aan bestaande windturbineparken onderdeel uitmaakt van de besluitvorming. Conform habitatrichtlijn artikel 6 lid 3 zijn nieuwe plannen en projecten betrokken in de cumulatietoets.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

<p>3 Geconstateerd wordt dat cumulatie door effecten van activiteiten als visserij en scheepvaart niet wordt beoordeeld. Hierdoor is niet inzichtelijk welke effecten het windturbinepark heeft.</p>	<p>3 De effecten van scheepvaart en visserij zijn wel degelijk meegewogen in het MER. In de vaststelde richtlijnen voor het MER is dit expliciet meegenomen. Daarnaast heeft in het MER een beoordeling plaatsgevonden van cumulatie met overige gebruiksfuncties, waaronder offshore mijnbouw. Uit het MER blijkt dat er op dit onderdeel geen significante effecten zijn te verwachten die een nadere analyse behoeft in een passende beoordeling. Ook het advies van Commissie m.e.r. geeft geen aanleiding tot een andere conclusie.</p>
<p>4 De conclusie dat er geen significant effecten op de populatie zeehonden en bruinvissen te verwachten is, is te voorbarig. Het heien heeft een potentieel negatief effect op het gedrag en welbevinden van zeehonden en bruinvissen. Dit effect zal groter worden naarmate er meer vergunningen uitgegeven worden waar monopiles geheid worden.</p>	<p>4 In aanvulling op het MER en de PB is door initiatiefnemers aanvullende informatie opgesteld. Deze informatie betreft de effecten van de aanleg van windturbineparken op de zeehonden. De informatie is overgelegd aan de Commissie voor de MER. Met deze informatie meent het bevoegd gezag over voldoende informatie te beschikken om de effecten op de zeehonden en bruinvissen te beoordelen. Daarnaast neemt het bevoegd gezag maatregelen in de vorm van aan de vergunning verbonden voorwaarden om negatieve effecten bij voorbaat te voorkomen en om meer gegevens over de effecten te verkrijgen. Tot de maatregelen behoort het inperken van de heiperiode en het voorschrijven van een monitorings- en evaluatieplan.</p>
<p>5 Verzocht wordt om een uitgebreid monitoringsprogramma op te zetten. Bij de geplande opschaling naar 6.000 MW wind op zee voor 2020 voorzien wij problemen met de vergunningverlening als de huidige kennisleemten niet adequaat ingevuld worden.</p>	<p>5 Aan het opstellen van een monitoringsprogramma wordt thans invulling gegeven. Het bevoegd gezag gebruikt de resultaten van de monitoring- en evaluatieprogramma's die in de vergunningen worden voorgeschreven om invulling te geven aan de huidige kennisleemte.</p>
<p>6 Het bevoegd gezag legt alle monitoringsverplichtingen bij de initiatiefnemer. Dit is niet de juiste weg. Verzocht wordt om niet zondermeer alle verplichtingen tot monitoring bij de initiatiefnemer te leggen, maar in samenspraak met de initiatiefnemers en direct belanghebbende een programma op te stellen om de kennisleemten in te vullen.</p>	<p>6 Het bevoegd gezag vindt het van belang dat monitoring en evaluatie plaatsvindt. In de praktijk kan blijken dat het bevoegd gezag hierin een voortrekkersrol kan vervullen. De meet- en monitoringsverplichtingen van de verschillende parken kunnen overlap vertonen. Het bevoegd gezag oriënteert zich op dit punt nog nader.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

7 Verzocht wordt om zorg te dragen voor een goede openbaarheid van de rapporten wat betreft het MEP.	7 Van de rapporten zal naar verwachting na goedkeuring door het bevoegd gezag, kennis worden gegeven op het Noordzeeloket. Op de website www.noordzeeloket.nl wordt informatie verstrekt over de voortgang van windturbineparken op zee.
8 Inspreker verzoekt alternatieve bouwmethodes nader te onderzoeken i.v.m. hoge geluidsniveaus veroorzaakt door heien.	8 Voor de windturbineparken worden maatregelen genomen om nadelige gevolgen vanwege het heien bij voorbaat te voorkomen (beperking heiperiode en het voorkomen van cumulatie van heiwerkzaamheden). Voor zover door initiatiefnemer een alternatieve funderingsmethode is aangevraagd, baseert het bevoegd gezag het besluit op deze alternatieve funderingsmethode.
9 Inspreker pleit voor een gestage ontwikkeling van windturbineparken zodat nieuwe inzichten leiden tot verdere minimalisering van negatieve effecten op het ecosysteem.	9 Het monitoring- en evaluatieprogramma heeft als doel om de overwegingen ten aanzien van de ecologie en de inschatting van effecten van toekomstige ontwikkelingen van windturbineparken op zee, zoals deze in het MER en de PB beschreven worden, in de praktijk te toetsen. De gegevens die hieruit komen worden gebruikt voor toekomstige initiatieven.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Volgnummer: 3	Afzender: Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied A. Kee Postbus 19406 1000 GK AMSTERDAM
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd gezag:
1 De locatie Q4-WP botst met het ruimtelijk beleid van het Nationaal Waterplan.	1 Het toetsingskader voor de huidige vergunningverlening is neergelegd in de Wbr en de daarop gebaseerde Beleidsregels. De toekomstige initiatieven zullen worden getoetst aan het toekomstige, nieuw gevormde beleid. Dit is tevens verwoord in de brief aan de Tweede Kamer van 30 juni 2008 en het daarbij behorende draaiboek committering van 450 MW windenergie op de Noordzee (TK 2007-2008, 31209 en 31239, nr. 35).

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

<p>2 De ontwikkeling van het windmolenpark Q4-WP leidt tot verhoogde risico's t.a.v. de nautische veiligheid op de Noordzee.</p>	<p>2 Veiligheid is een onderdeel van het MER. Aan de hand van het SAMSON model is een risicoanalyse uitgevoerd. De uitkomsten hiervan zijn opgenomen in het MER. Hieruit kan worden afgeleid dat de kans op significante ongevallen beperkt is. Scheepvaartveiligheid vormt daarnaast volgens de Wbr het toetsingskader voor het bevoegd gezag voor vergunningverlening. Het toetsingskader is omschreven in hoofdstuk 2 van het besluit en de overwegingen omtrent scheepvaartveiligheid zijn omschreven in hoofdstuk 3 van het besluit. Ik verwijs u daarnaar.</p>
<p>3 Door de ontwikkeling van het windmolenpark Q4-WP ontstaat samen met de bestaande windturbineparken een ernstige barrière voor schepen van en naar het havenaanloopgebied van het Amsterdam Noordzeekanaalgebied. Met als neveneffect verhoogde concentratie op bestaande zeevaartroutes.</p>	<p>3 Het toetsingskader voor de huidige vergunningverlening is neergelegd in de Wbr en de daarop gebaseerde Beleidsregels inzake toepassing Wbr op installaties in exclusieve economische zone (21 december 2004). Bij de vergunningverlening wordt de locatiekeuze overgelaten aan de aanvrager, met als beperking de uitsluitingsgebieden, zoals verwoord in de Beleidsregels. Q4-WP ligt niet in een voor scheepvaart aangemerkt uitsluitingsgebied, zoals vastgelegd in de Beleidsregels.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Volgnummer: 4		Afzender: Vertrouwelijk ingediend	
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd gezag:	
<p>1 Het uitwijken naar de Noordzee is te snel uitgezet en mogelijkheden op het land verder te weinig onderzocht. Er ontbreekt een fase van bevordering en ontwikkeling van 'onzichtbare' windturbines op het land en dat vooral in Nederland met zijn cultuurschappen. Er moet onderzoek plaatsvinden over welke locaties er in Nederland of omgeving geschikt zijn, of geschikt te maken zijn voor plaatsing van 'onzichtbare turbines'.</p>		<p>1. Het onderzoeken van alternatieve bronnen van duurzame energie maakt geen onderdeel uit van het MER en de daarvoor vastgestelde richtlijnen voor het windturbinepark Q4-WP. Het belang van windenergie op zee is gegeven in het Integraal Beheer plan 2015. Hierin is opgenomen dat, omdat de bouw van windturbineparken op de Noordzee expliciet in rijksbeleid wordt gestimuleerd, nut en noodzaak in deze niet hoeven te worden onderbouwd. De aanvraag is getoetst aan het beleid zoals is opgenomen in het toetsingskader. Het toetsingskader voor de huidige vergunningverlening is neergelegd in de Wbr en de daarop gebaseerde Beleidsregels.</p>	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Volgnummer: 5		Afzender: Winstershall Noordzee B.V. G.W. van den Brink Bogaardplein 47 2284 DP RIJSWIJK ZH
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd gezag:	
1 Inspreker stelt dat het windturbinepark Q4-WP deels binnen de obstakelvrije zone valt van onbemand platform Q4-B, waardoor de helikopter veiligheid in het geding komt.	1 Het bevoegd gezag heeft na kennisname van het advies van de IVW en de inspraak een nadere analyse gemaakt van het effect van het windturbinepark op helikopteroperaties van en naar het platform in het ontwerpbesluit. Op basis van deze analyse wordt een afweging omtrent de beperking van de bereikbaarheid van de platforms gemaakt.	
2 Inspreker verzoekt rekening te houden met het mogelijk aanboren van nieuwe prospects in de toekomst.	2 Inspraakreactie heeft geen betrekking op de juistheid en volledigheid van het MER.	

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Volgnummer: 6		Afzender: Dr. P.J.M. Salemink De Kruigang 11 6581 CS MALDEN
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd gezag:	
1 Inspreker stelt dat visserij rond windturbineparken verboden moet worden zodat de vis en bodemfauna in de Noordzee zich herstellen.	1 Deze inspraakreactie ziet niet op de inhoud van het MER in relatie tot de vastgelegde richtlijnen. Rondom de windturbineparken komt een 500 meter veiligheidszone. Binnen deze veiligheidszone mag niet gevist worden.	
2 Inspreker stelt dat desoriëntatie van vogels door de kleurbepaling en verlichtingskeuze van de windturbines moet worden voorkomen.	2 Bij de aanvraag is een verlichtingsplan gevoegd, welke is getoetst aan de IALA richtlijnen (International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities (IALA)). De verlichting die wordt gebruikt heeft als doel om scheepvaart en luchtvaart te dienen in veiligheid. De intensiteit van de verlichting is beperkt en daarmee verwacht het bevoegd gezag dat de effecten op de vogels beperkt zijn.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

BIJLAGE B bij besluit, Overzicht zienswijzen terinzagelegging ontwerpbesluit

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Toelichting: Het ontwerpbesluit Q4-WP heeft overeenkomstig artikel 3:15 van de Algemene wet bestuursrecht met ingang van 1 juli 2009 voor de duur van zes weken ter visie gelegen. Van de tervisielegging is kennis gegeven in de Staatscourant van 30 juni 2009, nr. 118. Daarnaast heeft kennisgeving langs elektronische weg plaatsgevonden (www.centrumpp.nl). In totaal zijn er 11 zienswijzen ontvangen.

Volgnummer: 1	Afzender: E-Connection Offshore BV Dhr. M.A.J. Kortenoever Postbus 101 3980 CC BUNNIK
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. Belanghebbende stelt dat windpark Q4-WP tot de additionele sterfte van één broedpaar Kleine mantelmeeuwen van de kolonie Zwanenwater en Pettemerduinen zal leiden. Gezien de 18.700 broedparen Kleine mantelmeeuwen op de Maasvlakte en het feit dat de overheid het effect van vossen op de populatie Zwanenwater en Pettemerduinen niet compenseert lijkt het effect van Q4-WP op het voortbestaan van de Kleine mantelmeeuw als soort verwaarloosbaar.	1. Inmiddels is gebleken dat de instandhoudingsdoelstelling voor de kolonie Kleine mantelmeeuwen in Zwanenwater en Pettemerduinen is komen te vervallen en derhalve voor de beoordeling van het besluit niet meer van belang is. Deze wijziging zal worden doorgevoerd in het besluit. De conclusies van het besluit zijn echter niet gewijzigd.
2. Belanghebbende maakt bezwaar tegen het feit dat bij de beoordeling van de cumulatieve effecten op de additionele sterfte van de Kleine mantelmeeuw in het Zwanenwater en Pettemerduinen als gevolg van de bouw en exploitatie van meerdere windparken in het ontwerpbesluit van Q4-WP rekening wordt gehouden met de aanvraag van Beaufort, nu de Passende Beoordeling van Beaufort ontvangen is nadat de aanvraag van Q4-WP volledig was verklaard. Belanghebbende stelt dat de volgende cumulatiefolgorde aangehouden had moeten worden: West Rijn, Breeveertien II, Rijnveld Oost, Rijnveld Noord, Brown Ridge Oost, Q4-WP, Rijnveld West, Beaufort. Het gecumuleerde effect van Q4-WP komt dan op 5,72%; de bepalingen van de Vogel- en Habitatrichtlijn staan een positief besluit over Q4-WP niet in de weg.	2. Bevoegd gezag heeft de chronologische volgorde van volledigheid van de aanvraag aangehouden voor de cumulatiefolgorde en komt hierbij tot een andere volgorde dan de inspreker. In het definitief besluit onder paragraaf 3.4.5 is nader toegelicht hoe en waarom de volgorde van afhandeling van vergunningaanvragen heeft plaatsgevonden. Inmiddels is gebleken dat de instandhoudingsdoelstelling voor de kolonie Kleine mantelmeeuwen in Zwanenwater en Pettemerduinen is komen te vervallen en derhalve voor de beoordeling van het besluit niet meer van belang is. Deze wijziging zal worden doorgevoerd in het besluit. De conclusies van het besluit zijn echter niet gewijzigd.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>3. Belanghebbende stelt dat de overweging van de Staatssecretaris dat in verkeersstroom 2 en 3 meerdere schepen met een lengte van 400 m elkaar zouden kunnen oplopen niet juist is, omdat:</p>	<p>3. Algemeen: Bij het bepalen van de benodigde vaarwegbreedtes om veilige en doelmatige scheepvaart te kunnen waarborgen is het bevoegd gezag uitgegaan van een 'maatgevend schip' voor de Noordzee met een lengte van 400 meter. Voor het bepalen van benodigde vaarwegbreedtes op open zee in relatie tot windparken bestaan geen algemeen geaccepteerde modellen of methodes, omdat de noodzaak hiertoe tot voor kort niet bestond. Daarnaast kunnen we pas vanaf 2008 de werkelijke scheepsaantallen op de Noordzee meten op basis van het Automatic Identification System. Langjarige gegevens over scheepsaantallen zijn in het verleden verzameld door gedurende langere tijd (1-2 jaar) over de Noordzee te vliegen en visueel schepen te tellen. Sinds 2008 worden scheepsaantallen op de Noordzee gemeten op basis van het Automatic Identification System. Een deel van de schepen vaart nog zonder AIS (<300BRT, vissersschepen, pleziervaart ed). Daarom heeft het bevoegd gezag over de te hanteren scheepslengte, scheepsaantallen, manoeuvreereigenschappen en vaargedrag een aantal aannames moeten doen welke zijn gebaseerd op beschikbare feiten en daarop gebaseerde verwachtingen voor de komende 20 jaar (levensduur van het windpark). Hierbij is uitgegaan van 'worst case' aannames omdat het bevoegd gezag zich conformeert aan het scheepvaartbeleid.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>3a. De kans vrijwel verwaarloosbaar is dat twee grote schepen van 300 m lengte elkaar oplopen gezien de scheepvaartintensiteit, specifieke kenmerken van in het gebied aanwezige schepen, en aanwezigheid van alternatieve vaarroutes;</p>	<p>3a. Het bevoegd gezag is het met E-Connection eens dat uit de gemaakte analyse van de huidige scheepvaart in het gebied kan worden geconcludeerd dat er weinig grote schepen in het gebied varen. Bij het bepalen van het maatgevend schip kan echter niet worden volstaan met een analyse van de huidige scheepvaart op de Noordzee; er zal rekening moeten worden gehouden met de ontwikkeling van de scheepvaart in de komende 20 jaar. Om het uitgangspunt van het bevoegd gezag van schepen van 400 meter nogmaals te verifiëren is op 24 september 2009 advies ingewonnen bij een onafhankelijk expert op gebied van scheepvaartontwikkelingen, prof.dr.ir. Niko Wijnolst. Hieruit blijkt dat ook ter hoogte van IJmuiden wel degelijk schepen van 400 meter lengte te verwachten zijn. Het uitgangspunt van het bevoegd gezag blijft dan ook ongewijzigd. Aanvullend wil het bevoegd gezag opmerken dat de ontwikkeling van de scheepvaart zowel in grootte als in aantallen autonoom is. Dat laatste wil zeggen dat het bevoegd gezag hier weinig directe invloed op kan uitoefenen; de ontwikkeling wordt grotendeels bepaald door externe omstandigheden zoals de wereldeconomie, vraag en aanbod in de Noordzee havens, door internationale afspraken in IMO over criteria voor scheepsontwerpen, verkeersveiligheidsmaatregelen en verkeersgedrag en door de ontwikkeling in de fysieke vaaromgeving (waterdiepte, obstakels).</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
3b. De sluisen van IJmuiden niet voldoende groot zijn om schepen van 400 m te schutten vanwege beperkte breedte, beperkte diepgang en windgevoeligheid van de sluisen;	3b. Voor de sluisen van IJmuiden geldt dat momenteel verkend wordt of deze moeten worden vergroot en/of er een sluis bij moet komen ten behoeve van de economische ontwikkeling van het Noordzeekanaalgebied [MIRT-verkenning zeetoegang IJmond, Rijkswaterstaat d.d. 1 oktober 2008]. De huidige sluisen kunnen dus niet zonder meer als redelijk uitgangspunt worden genomen; er zijn plannen in ontwikkeling die het faciliteren van schepen van 400 meter lengte mogelijk maken. Daarnaast merkt het bevoegd gezag op dat ook vòòr de sluisen in de haven van IJmuiden (hoogovens) schepen van grote lengte en tot een diepgang van 16 meter terecht kunnen.
3c. Schepen van 400 m lengte veelal een diepgang hebben van meer dan 12 m en om die reden dit deel van het zeegebied zullen mijden.	3c. De waterdiepte tussen de twee bestaande windparken bedraagt minimaal 15,5 meter. Ten zuiden van het windpark OWEZ bevinden zich een aantal wrakken waarvan de meest ondiepe op 12 meter ligt; deze kunnen door de scheepvaart die tussen de windparken door wil varen echter aan de westzijde worden gepasseerd. Ter hoogte van Q4 bedraagt de waterdiepte meer dan 19 meter. Deze diepgangsbependingen zijn niet zodanig dat schepen van 400 meter hier niet zouden kunnen varen.
4a. Belanghebbende stelt dat voldoende ruimte aanwezig is in verkeersstroom 3 voor het geval twee schepen elkaar oplopen en een uitwijk(crash)manoeuvre moet worden uitgevoerd, omdat; de beschikbare vaarwegbreedte voor verkeersstroom 3 breder is dan de door het bevoegd gezag berekende benodigde breedte, indien daarbij van de huidige scheepvaart zou worden uitgegaan;	4a. De huidige scheepvaart in het gebied als uitgangspunt is niet maatgevend voor de levensduur van het windpark en daarom wordt daar niet mee gerekend door het bevoegd gezag. (Zie tevens de reactie onder 3.)
4b. indien nodig meer ruimte beschikbaar is op elke positie tussen de windparken Prinses Amalia, OWEZ en Q4-WP.	4b. Er is inderdaad meer ruimte beschikbaar dan de 1,7 NM, met uitzondering van het gebied ter hoogte van het platform Q4-B. Het besluit is hierop aangepast.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
5a. Belanghebbende stelt dat voldoende ruimte aanwezig is in verkeersstroom 2 voor het geval twee schepen elkaar oplopen en een uitwijk(crash)manoeuvre moet worden uitgevoerd, omdat; de beschikbare vaarwegbreedte voor verkeersstroom 2 breder is dan de breedte van de vaarweg die in een worst case scenario maximaal berekend kan worden, uitgaande van de huidige scheepvaart in het gebied;	5a. De huidige scheepvaart in het gebied als uitgangspunt is niet maatgevend voor de levensduur van het windpark en daarom wordt daar niet mee gerekend door het bevoegd gezag. (Zie tevens de reactie onder 3.)
5b. de kans verwaarloosbaar is dat twee schepen in beide richtingen zouden oplopen precies ter hoogte van de windparken Prinses Amalia en Q4-WP én de langste schepen in beide richtingen een uitwijk(crash)manoeuvre uitvoeren;	5b. het bevoegd gezag gaat in haar berekeningen uit van het 'worst case scenario' (4 schepen naast elkaar) en het maatgevend schip van 400 meter lengte, wat in de voorgaande reacties gemotiveerd is. In toevoeging daarop heeft het bevoegd gezag naar aanleiding van deze zienswijze echter ook bekeken hoe de situatie zou zijn als met kleinere scheepslengtes en minder schepen zou worden gerekend.
5c. indien nodig meer ruimte beschikbaar is op elke positie tussen de windparken Prinses Amalia, OWEZ en Q4-WP.	5c. De minimale vaarwegbreedte tussen respectievelijk het Prinses Amaliapark en Q4 en OWEZ en Q4 bedraagt 1,8 NM en 1,2 NM; dit vormt de beperking waarmee de scheepvaart te maken krijgt.
6. Belanghebbende maakt bezwaar tegen het feit dat de Staatssecretaris in haar ontwerpbesluit voor Q4-WP stelt dat uitgaande van vier schepen van 400 m lengte per dag meer ruimte nodig is dan op grond van haar ontwerpbesluit voor Tromp Binnen bij tien schepen van 400 m lengte per dag nodig zou zijn.	6. In het ontwerpbesluit voor het windpark Tromp binnen is op pagina 13 is een rekenfout gemaakt; indien de berekening zoals die ter toelichting staat aangegeven wordt nagerekend volgt hieruit ook een afstand van 4,3 NM (8 maal de scheepslengte (2x4L) plus 12 scheepslengtes (2x6L)). Dit zal worden gecorrigeerd in het besluit Tromp Binnen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>7a. Belanghebbende stelt dat de onderbouwing van de minimaal noodzakelijke breedte kennelijk niet is gebaseerd op een vastgestelde en erkende richtlijn of norm en/of vastgesteld beleid, omdat het PIANC-IAPH rapport geen aanbeveling of richtlijn bevat voor de bepaling van de minimaal benodigde breedte van de vaarweg als functie van de lengte van een schip.</p>	<p>7a. Zoals ook gesteld in het antwoord op zienswijze 3 bestaan er geen algemeen geaccepteerde normen voor het bepalen van vaarwegbreedtes op open zee. In het gebruikte PIANC-IAPH rapport hoofdstuk 5 wordt echter gedetailleerd berekend welke vaarwegbreedte nodig is voor het ontwerp van een aanlooproute naar een haven op basis van scheepssnelheid, wind, stroom, golfhoogtes- en lengtes, navigatiehulpmiddelen, bodemgesteldheid, diepte en scheeplading. Zie volgnummer B1 voor een toelichting op de door het bevoegd gezag gemaakte berekeningen. Zowel PIANC als IAPH zijn wereldwijd erkende organisaties waarin technische expertise op het gebied van havens en aanloopgebieden wordt gebundeld; er is hier dan ook sprake van een 'industrienorm' die betrouwbaar is. Het bevoegd gezag is van mening dat het gebruik van deze industrienorm terecht is omdat deze de situatie op open zee benadert. Omdat 'open zee' qua weer- en zeeomstandigheden, qua scheepssnelheden en qua vaargedrag verschilt van aanlooproutes naar havens heeft het bevoegd gezag een extra veiligheidsfactor ter grootte van de minimale draaicirkel van een schip in haar berekeningen toegevoegd welke waarborgt dat schepen in geval van een uitwijkmanoeuvre of een crashmanoeuvre voldoende ruimte hebben voor het maken van een rondtorn.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
7b. Belanghebbende stelt dat op grond van het Verdrag inzake Internationale Voorschriften ter voorkoming van aanvaringen op zee (1972) het niet toegestaan is dat schepen elkaar oplopen als dat niet veilig kan, en elk schip verplicht is altijd een veilige vaarsnelheid te kiezen.	7b. Het verdrag stelt de gedragsregels voor schepen op zee vast met als doel aanvaringen te voorkomen. Daartoe bevat het onder meer in afdeling BII (Gedrag van vaartuigen die in zicht van elkaar zijn) voorschrift 13 waarin duidelijke regels worden gesteld aan het oplopen, welke dagelijks op zee worden gehanteerd. Dit is dan ook het uitgangspunt van het bevoegd gezag. In afdeling BI (Gedrag van vaartuigen bij elk soort zicht) voorschrift 6 wordt vervolgens het algemene uitgangspunt gesteld dat 'veilige vaart' moet worden gehouden. Dit is een algemene regel die bedoeld is zeevarenden ertoe te bewegen om de vaarsnelheid op de omgeving en de omstandigheden af te stemmen. Het gebruiken van deze algemene regel om daarmee oplopen te 'verbieden' om vervolgens een windpark toe te kunnen staan, terwijl in de eerste plaats het naleven van de normale gedragsregels bij oplopen uit het verdrag wordt belemmerd door het windpark, beschouwt het bevoegd gezag als oneigenlijk gebruik van voorschrift 6.
8. Belanghebbende maakt bezwaar tegen de conclusie van de Staatssecretaris dat de hinder als gevolg van het omvaren onacceptabel zou zijn voor de scheepvaartveiligheid, omdat het hierbij gaat om zes extra schepen per dag die op een andere positie invoegen bij of kruisen met de verkeersstroom 1; schepen in verkeersstroom 1 duidelijk en tijdig kunnen waarnemen of een schip uit de IJ-geul wil invoegen of kruisen; scheepvaart in verkeersstroom 1 voldoende uitwijkmogelijkheid heeft aan de westzijde; meer schepen, die richting Engeland varen en omvaren via de IJ-geul verkeersstroom 1 loodrecht zullen kruisen, wat leidt tot een verbetering van de scheepvaartveiligheid; verhoogde kans op aanvaringen slechts 0,09% bedraagt als alle schepen zouden omvaren via de IJ-geul, en een toename van 0,13% aanvaarbaar beoordeeld is in het ontwerpbesluit inzake West Rijn.	8. De door het Marin aangeleverde aanvullende veiligheidsstudie is overtuigend; het besluit is daarom aangepast (het argument 'onacceptabele hinder en daardoor vermindering van veiligheid als gevolg van groter aantal schepen via IJ-Geul' vervalt).

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
9a Belanghebbende stelt dat de bereikbaarheid van IJmuiden en het Noordzeekanaal niet in het geding komt, omdat; de beperkte omvaartijd verwaarloosbaar is;	9a. Zie ook reactie op zienswijze 8; het besluit is hierop aangepast.
9b een gelijke omvaar afstand bij de Tweede Maasvlakte door de Staatssecretaris en het Havenbedrijf Rotterdam als verwaarloosbaar wordt beoordeeld.	9b. Een vergelijking met de Tweede Maasvlakte vindt het bevoegd gezag niet gepast omdat dit een project is dat niet vergelijkbaar is met een windpark. De afweging van effecten kan in verschillende projecten anders uitpakken.
10. Belanghebbende maakt bezwaar tegen het feit dat de Staatssecretaris in haar ontwerpbesluit de aanvraag voor Q4-WP afwijst vanwege scheepvaartveiligheid, maar dat zij de voorgestelde mitigerende maatregel zonder nadere motivering niet in haar overweging betreft.	10. Het gebied rondom Q4 ligt buiten de Nederlandse territoriale wateren. Buiten de territoriale wateren kan geen VTS begeleiding worden gegeven omdat de Nederlandse overheid daar geen bevoegdheden heeft om dwingende maatregelen aan individuele schepen op te leggen. Zij kan schepen slechts adviseren om bepaalde maatregelen te nemen ten behoeve van de veiligheid welke vervolgens vrijwillig opgevolgd kunnen worden of niet. Het plaatsen van een hulpradar levert weliswaar een radarbeeld van de scheepvaart rondom het windpark maar dit kan niet worden beschouwd als VTS begeleiding omdat van 'begeleiding' met alleen een radarbeeld geen sprake is, hooguit van 'monitoring'. Daarom is er geen aandacht aan deze voorgestelde mitigerende maatregel besteed in het (ontwerp)besluit.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Volgnummer: 2	Afzender:	Stichting voor Wetenschappelijk Natuur- en Milieubeleid Dhr. J. Post Julianalaan 2 7918 AJ NIEUWELANDE
----------------------	------------------	--

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
---	-----------------------------------

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>1. Belanghebbende stelt dat windmolenparken geen toegevoegde waarde aan de natuur hebben, maar een sta in de weg zijn voor vogels, dolfijnen en de natuur.</p>	<p>1. In de vastgestelde richtlijnen wordt verwezen naar de Nota Ruimte/IBN 2015. Volgens de Nota Ruimte/IBN 2015 moeten negatieve effecten van een activiteit worden beperkt (gemitigeerd). In de richtlijnen is voorgeschreven dat het initiatief getoetst moet worden op significante effecten op te behouden kenmerken en natuurwaarden in de Noordzee. Met het MER en de Passende Beoordeling heeft deze toetsing plaatsgevonden. In aanvulling hierop gaat het bevoegd gezag bij de overwegingen van het besluit in op de mogelijk cumulatieve effecten voor de natuur. Verwezen wordt naar de 'Overwegingen en conclusie bevoegd gezag' in het besluit. Voor de windparken worden maatregelen genomen om negatieve effecten voor de natuur te voorkomen.</p>
<p>2. De heimethode en tijdsperiode die men voorstaat is voor de belanghebbende onaanvaardbaar vanwege effecten op kabeljauw paaigebieden. Op basis van een Amerikaans rapport en bevestigd door een rapport van Imares blijkt dat tijdens het heien (220 db) alle habitat sterft in een straal van 150 meter; volgens wetenschappers exploderen de zwemblazen van vissen. Volgens marien ecooloog Theo Prins kunnen vislarven uit elkaar knallen door heien. De zuidelijke bocht van de Noordzee (ter hoogte van Nederland en Duitsland) is belangrijk paaigebied hetgeen betekent dat er veel vislarven uit dit gebied richting gebieden met een kinderkamerfunctie, zoals de Waddenzee, drijven.</p>	<p>2. Tijdens het vergunningsproces heeft een nauwkeurige analyse plaatsgevonden van de effecten van de aanleg-, exploitatie- en verwijderingsfase van de aangevraagde windturbineparken op grond van ecologie, scheepvaart, luchtvaart en mijnbouw. Wanneer er significante effecten op zouden treden, zijn volgens de ADC toets van de Habitatrichtlijn alternatieven onderzocht. Dit heeft ertoe geleid dat er geen windturbineparken zijn vergund die significante effecten veroorzaken. Door deze analyse is de zekerheid verkregen dat de vergunde windparken samen niet leiden tot significante effecten op elk van de hiervoor genoemde aspecten. Voor de windparken worden maatregelen genomen om nadelige gevolgen vanwege het heien bij voorbaat te voorkomen (beperking heiperiode en het voorkomen van cumulatie van heiwerkzaamheden).</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
3. Belanghebbende stelt dat windmolenparken tijdens normaal gebruik geluidshinder, lichthinder en wellicht trilling geeft. Niet duidelijk is wat voor een invloed deze heeft op de rust in de natuur.	3. Bij de beschrijving van de effecten is onderscheid gemaakt in de aanleg-, gebruiks- en beëindigingsfase. Uit het MER en de passende beoordeling blijkt niet dat tijdens de gebruiksfase de genoemde aspecten een significante invloed hebben op de natuur. Tijdens de bouw- en gebruiksfase vinden monitoring en evaluatie plaats om effecten in de praktijk te meten en de uitkomsten van het onderzoek te waarborgen.
4. "Bij molens van deze lengte valt de eigen frequentie van de molen samen met de periode van de golf die tegen de buis aan slaat". Daardoor ontstaat resonantie in de paal, die sterke trillingen veroorzaakt. Resonantie is een killer van constructies en vissen.	4. Bevoegd gezag is zich bewust van het feit dat windmolens niet het eeuwige leven hebben en dat er door diverse oorzaken slijtage optreedt. Een windmolenpark heeft daardoor een technische levensduur van ongeveer 20 jaar. Om deze reden heeft de vergunning een geldigheidsduur van 20 jaar. Voor het overige wordt de inspraak ter kennisgeving aangenomen.
5. Het werkelijk geleverde gemiddeld vermogen van een windturbinepark ligt tweederde lager dan het maximumvermogen terwijl dat laatste altijd wordt weergegeven.	5. De 'grootte' van een windturbinepark wordt altijd uitgedrukt in het opgestelde vermogen, i.e. het vermogen dat het windturbinepark maximaal kan leveren. Dit is in analogie met conventionele centrales, welke ook niet altijd op maximaal vermogen hoeft te draaien. Bij de berekening van het aantal huishoudens dat door het windturbinepark van stroom kan worden voorzien wordt altijd rekening gehouden met het daadwerkelijk geleverde vermogen. Dit is berekend uit het opgestelde vermogen, de lokale windcondities en de technische beperkingen zoals uitval of onderhoud van windturbines.
6. De overdracht van stroom van een offshore energie producent naar een verwijderd punt waar de stroom uiteindelijk wordt gebruikt leidt ertoe dat een belangrijk percentage van de elektriciteit verloren gaat, waardoor de emissie van CO2 die wordt toegeschreven aan het stroomgebruik nog toeneemt. Academi van de universiteit van Cardiff hebben berekend dat 80% van de opgewekte stroom wordt verspild voordat het eindpunt is bereikt.	6. Bij het transport en de omzetting van welke vorm van energie dan ook vinden altijd verliezen plaats. Het is zaak om deze verliezen zoveel mogelijk te beperken. Voor windturbineparken die ver offshore liggen wordt bijvoorbeeld de mogelijkheid van hoog-voltage gelijkstroom kabels onderzocht waarvoor de verliezen kleiner kunnen worden.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
7. Inspreker heeft zorgen over de effecten van onderwatergeluid.	7. Tijdens het vergunningsproces heeft een nauwkeurige analyse plaatsgevonden van de effecten van de aanleg-, exploitatie- en verwijderingsfase van de aangevraagde windturbineparken op grond van ecologie, scheepvaart, luchtvaart en mijnbouw. Wanneer er significante effecten op zouden treden, is het betreffende windturbinepark niet vergund. Door deze analyse is de zekerheid verkregen dat de vergunde windparken samen niet leiden tot significante effecten op elk van de hiervoor genoemde gronden. Tevens is in het MEP opgenomen dat nader onderzoek naar de effecten van onderwatergeluid wordt uitgevoerd.
8. Inspreker vindt de cumulatieve effecten van heien te veel.	8. Om de cumulatieve effecten van heien zoveel mogelijk te voorkomen, zijn voorschrift 6 lid 5 en 6 opgenomen. Bevoegd gezag is van mening dat hiermee significante, negatieve effecten voorkomen worden.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Volgnummer: 3-6	
Afzender:	
<i>Naam</i>	<i>Adres</i>
Mvr. W. Berends	Dantelaan 89, 3533 VB UTRECHT
Mvr. K. Laarveld	Adriaan van Zwietenstraat 7, 3554 XE UTRECHT
Mvr. J. Donkers	Varelaar 14, 5423 TZ HANDEL
Mvr. M.J.H. Weel-Schmeits	Harderwijkerweg 115, 6952 AG DIEREN
Mvr. L. Koelma-Deitenre	Meije 94b, 2411 PK BODEGRAVEN
C.M. Brakenhoff	G Hendrik Breitnerlaan 9, 1394 ET NEDERHORST DENBERG
D.H.J. Gobits	Admiraal de Ruijterweg 531-III, 1055 MK AMSTERDAM
Mvr. G.W.F. Wiertz-Lintmeijer	Hakhorst 33, 3833 WB LEUSDEN
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
Belanghebbenden zijn blij met de ontwerpvergunningen. Men maakt bezwaar tegen de afwijzingen van de aanvragen, en vraagt deze afwijzingen te heroverwegen.	Insprekers zijn geen belanghebbende bij het onderhavige besluit. Het volgende is ten overvloede. Op basis van ontvangen zienswijzen en ambtshalve wijzigingen op de overwegingen heeft het bevoegd gezag in enkele gevallen besloten alsnog een vergunning te verlenen.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Volgnummer: 7	Afzender: Zeevisserijbedrijf K. Post BV De Akkers 40 8321 BV URK
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. Belanghebbende is niet tegen windturbineparken, maar maakt zich zorgen over het voortbestaan van de vissoorten in de Noordzee. De hoeveelheid parken/windmolens is te hoog.	1. Tijdens het vergunningsproces heeft een nauwkeurige analyse plaatsgevonden van de effecten van de aanleg-, exploitatie- en verwijderingsfase van de aangevraagde windturbineparken op grond van ecologie, scheepvaart, luchtvaart en mijnbouw. Op basis van de passende beoordeling - en met in achtneming van artikel 6 leden 3 en 4 van de Habitatrictlijn - is de zekerheid verkregen dat de vergunde windparken samen niet leiden tot significante effecten op elk van de hiervoor genoemde aspecten.
2. Belanghebbende vindt het ook niet terecht dat er geen overleg heeft plaatsgevonden met de visserijbedrijven.	2. Het bevoegd gezag is inderdaad niet in overleg gegaan met alle belanghebbenden. Belanghebbenden kunnen via het indienen van zienswijzen alsnog hun belangen naar voren brengen. Verder is het bevoegd gezag van oordeel dat op basis van de onderzoeken een goed inzicht is van de gevolgen van het hebben, houden, onderhouden en verwijderen van windturbines op de vissen om een oordeel over de vergunningaanvraag te hebben met afweging van alle belangen.
3. De windmolens van de offshore windturbineparken draaien 70% van de tijd nooit. Belanghebbende heeft niet het gevoel dat het wat oplevert, terwijl hij dat wel heeft bij de Eemshaven windmolens.	3. Dit gegeven wordt ter kennisgeving aangenomen.
4. Wanneer de windmolens wel draaien, treft hij veel drijvende dode zeevogels aan.	4. Zie reactie onder 1.
5. Belanghebbende stelt schade te zullen hebben door verlies aan visgebied, het verminderen van de visstand door heien en het verdrijven van vissoorten uit hun paaigebieden.	5. Indien inspreker nadeel meent te ondervinden als gevolg van de Wbr-vergunning, bestaat de mogelijkheid een verzoek tot schadevergoeding in te dienen op grond van de Regeling nadeelcompensatie Verkeer en Waterstaat 1999 (RNC). Een verzoek om nadeelcompensatie wordt behandeld volgens de bepalingen van de RNC.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Volgnummer: B1	Bijlage:	PIANC-IAPH Working Group II-30: Onderbouwing benodigde breedte per oplopend schip 4 september 2009 Opsteller: P.J.J. Steenbergen
-----------------------	-----------------	---

Onderbouwing benodigde breedte per oplopend schip

Inleiding

Het rapport *Approach Channels, A Guide for Design*, Final Report of the joint PIANC-IAPH Working Group II-30 in cooperation with IMPA and IALA, beschrijft in paragraaf 5.3 "Channel Concept Design Method" een conceptuele methode om aanlooproutes van en naar havens te ontwerpen met een adequaat niveau van scheepvaartveiligheid. Op open zee waar de windparken zijn gepland bestaan mogelijk nog grilliger vaaromstandigheden dan in aanlooproutes: schepen varen op zeesnelheid (tussen de 15 en 25 knopen), grotere golfhoogtes en lengtes, etc. Er zijn bij het bevoegd gezag geen publicaties bekend waarin ontwerpcriteria voor vaarwegen op open zee zijn beschreven. Daarom maakt het bevoegd gezag gebruik van de 'worst case' omstandigheden die zijn opgenomen in de richtlijn paragraaf 5.3 en rondt zij daar waar nodig naar boven af.

Voor een vaarweg waar twee schepen elkaar kunnen oplopen hanteert deze richtlijn de volgende formule:

$$w = 2w_{BM} - 2 \sum_i^n w_i + w_{Br} + w_{Bg} + \sum w_p$$

waarbij,

w	= minimaal benodigde breedte
w_{BM}	= factor voor manoeuvreerbaarheid
w_i	= additionele breedte factoren
w_{Br}	= breedte vrije ruimte bij fysieke inperking (rode kant)
w_{Bg}	= breedte vrije ruimte bij fysieke inperking (groene kant)
w_p	= benodigde breedte om te passeren

Omdat deze richtlijn wordt toegepast op open zee waar geen fysieke inperking is van de vaarweg wordt deze formule deels aangepast, dit resulteert in de volgende formule voor de minimaal benodigde breedte per oplopend schip:

$$w_s = w_{BM} - \sum_i^n w_i + \frac{1}{2} \sum w_p$$

waarbij,

w_s	= minimaal benodigde breedte per oplopend schip
-------	---

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Onderbouwing benodigde breedte per oplopend schip	
Uitwerking De benodigde breedte is afhankelijk van de scheepsbreedte. In het vervolg beschrijven we in detail de factoren die mee zijn gewogen om uit te komen op de minimale breedte te bepalen. Telkens is daarbij uitgegaan van het worst-case scenario, de maximaal benodigde breedte.	
W_{BM} = factor voor manoeuvreerbaarheid	
In tabel 5.1 van het rapport wordt een maximaal benodigde breedte van 1.8B gevonden bij slechte manoeuvreerbaarheid van het schip. Deze waarde wordt meegenomen in de formule.	
w_i = additionele breedte factoren	
In tabel 5.2 van de studie staan voor verschillende omstandigheden additionele breedte factoren genoemd. In onderstaande tabel staan de waarden die zijn meegenomen in de formule, waarbij telkens is uitgegaan van het worst-case scenario, de maximaal benodigde breedte.	
<i>Vessel speed</i>	0.1B
<i>Prevailing cross wind</i>	1.0B
<i>Prevailing cross current</i>	1.3B
<i>Prevailing longitudinal current</i>	0.4B
<i>Significant wave height and length</i>	3.0B
<i>Aids to Navigation</i>	0.5B
<i>Bottom surface</i>	0.2B
<i>Dept of waterway</i>	0.2B
<i>Cargo hazard level</i>	1.5B ¹⁾
¹⁾ Gebaseerd op het voorbeeld van een LNG Carrier (zie Tabel 5.7 in het rapport)	
In totaal komen we uit 8.2B die als additionele breedte factoren meegewogen worden in de benodigde breedte van vaarwegen.	
w_p = benodigde breedte om te passeren	
De benodigde breedte om te passeren is afhankelijk van de vaarsnelheid en de verkeersdichtheid. De maximale waarden in Tabel 5.3 van de richtlijn zijn 2.0B (bij hoge vaarsnelheid) en 0,5B (extra bij grote verkeersdichtheid), in totaal 2.5B.	
Resultaat Als de waarden worden ingevoerd in de formule resulteert dit een benodigde breedte van 11.25B (=1.8B+8.2B+1.25B). Deze breedte is uitgedrukt in scheepsbreedte. Uit Appendix B "Typical Ship Dimensions" van het rapport blijkt een gemiddelde lengte-breedte verhouding van 6:1. Uitgaande van deze verhouding is de benodigde breedte gelijk aan 1.9 scheeps lengtes. Gezien de afwijkende omstandigheden op open zee is dit afgerond op 2 scheeps lengtes (2L) per oplopend schip.	

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

BIJLAGE C bij besluit, Overzicht zienswijzen terinzagelegging herziene ontwerpbesluit

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Toelichting: Het ontwerpbesluit Q4-WP heeft met ingang van 4 november 2009 voor de duur van vier weken ter visie gelegen. Van de tervisielegging is kennis gegeven in de Staatscourant van 5 november 2009, nr. 16701. Daarnaast heeft kennisgeving langs elektronische weg plaatsgevonden (www.centrumpp.nl). In totaal zijn er 7 zienswijzen ontvangen.

Volgnummer: 1	Afzender:	Productschap VIS Ir. B.J. Odink Treubstraat 17 2280 AB RIJSWIJK
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1. Door de komst van windturbineparken in zee zal de visserij ernstig worden belemmerd in haar bedrijfsuitvoering en een veilige vaart. De oprichting van windparken vindt plaats in belangrijke visgebieden. Dit besluit doet afbreuk aan de economische belangen van de vissers in het gebied.	1. De windmolenparken zijn buiten de 12 mijl zone geprojecteerd. Een windpark beslaat minder dan 1% van de Nederlandse Noordzee. Door de aanleg van een of meerdere windparken resteren voldoende vaarmogelijkheden voor de bedrijfsuitvoering van visserij. Er blijven voldoende alternatieve vaarroutes buiten de zeescheepvaartroutes bestaan.	
2. Verzocht wordt om nader te onderzoeken wat de mogelijkheden van dubbel gebruik zijn. Het veiligheidsaspect is hier van groot belang. Indien dubbel gebruik niet mogelijk is, moet gekeken worden of een combinatie van windpark en natuur een optie is. Ook moet voor de vissector duidelijker omschreven worden hoe een eventueel verlies van visgronden gecompenseerd wordt.	2. Vanuit scheepvaartveiligheids oogpunt is het van belang dat er geen schepen in- en uit windparken varen, omdat hiermee kruisend verkeer wordt geïntroduceerd. De doorgaande scheepvaart rondom het windpark zal op basis van de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee in een aantal gevallen moeten uitwijken voor dit kruisend verkeer. Daarvoor is door het windpark geen ruimte. Daarnaast is het uitvoeren van reddingsacties in een windpark lastiger dan daarbuiten. Het gebruik van het windpark door de visserij vindt het bevoegd gezag dan ook niet aanvaardbaar. Het verlies aan visgronden door de realisatie van 950 MW in deze vergunningsverleningsronde is dusdanig klein dat dit niet voor compensatie in aanmerking zal komen.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>3. Belanghebbende stelt dat de Beleidsregels inzake toepassing Wbr in de EEZ het karakter dragen van een AmvB. Voor een dergelijke vorm van delegatie van regelgeving moet een wet de basis bieden. Dit is in de Wbr niet het geval.</p>	<p>3. Een beleidsregel is een bij besluit vastgestelde algemene regel voor de afweging van belangen, de vaststelling van feiten of de uitleg van wettelijke voorschriften bij het gebruik van een bevoegdheid van een bestuursorgaan. De vergunningverlening voor windturbineparken op de Noordzee vindt zijn grondslag in de Wet beheer rijkswaterstaatswerken. Ter nadere specificering van de Wbr voor installaties in de Noordzee zijn de Beleidsregels inzake toepassing Wbr op installaties in de exclusieve economische zone vastgesteld. Deze beleidsregel knoopt aan bij bestaande bevoegdheden en de daarvoor geldende wettelijke regels en heeft dus niet het karakter van een AmvB.</p>
<p>4. Belanghebbende stelt dat het bevoegd gezag geen bevoegdheid heeft tot het verlenen van vergunningen voor windparken. Conform art. 5 van de Beleidsregels wordt rekening gehouden met andere op de Noordzee betrekking hebbende plannen en gebiedsaanwijzingen, waaronder die op grond van de Wet ruimtelijke ordening. De Planologische Kernbeslissing Near Shore Windpark is een dergelijke gebiedsaanwijzing en is nooit officieel herroepen. Deze PKB sluit de bouw van andere windparken uit.</p>	<p>4. Deze PKB waar belanghebbende naar verwijst (Kamerstukken II 2000/2001, 27 041) is uitgevaardigd op grond van de Wro. De Wro geldt niet in de Exclusief Economische Zone. De ontwerpbesluiten waar belanghebbende haar zienswijze op geeft, zijn allen gesitueerd in de EEZ. De PKB en het daarin neergelegde moratorium hebben dan ook geen betrekking op de vergunningaanvragen in de ontwerpbesluiten waar belanghebbende nu haar zienswijze over heeft ingediend.</p>
<p>5. Visserij schepen zijn niet verplicht om na 2014 AIS aan boord te hebben, terwijl dit wel de schepen zijn die met name in de kustzone actief zijn. Het bevoegd gezag mag de verkeersveiligheid niet laten afhangen van het AIS gebruik.</p>	<p>5. Visserij schepen met een lengte kleiner dan 15 meter zijn inderdaad niet verplicht om AIS aan boord te hebben. Het aantal kleine vissersschepen dat zich buiten de 12 NM uit de kust begeeft waar de windparken aangevraagd zijn is echter beperkt (0-9 schepen per 1000km²), zo blijkt uit het Vonovi onderzoek [Scheepvaartverkeer op het Nederlands deel van de Noordzee over de periode 1999-2001 op basis van dagvluchten (figuur F-5 visserij)].</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>6. In de berekeningen van de kansen op een aanvaring/aandrijving is niet gekeken naar de cumulatieve kans. Als belanghebbende deze berekening nog eens doorredeneert, bedraagt de kans op een aanvaring/aandrijving gemiddeld 138% per jaar.</p>	<p>6. Belanghebbende stelt onterecht dat in de berekening van de kansen op een aanvaring/aandrijving niet is gekeken naar de cumulatieve kans. De MER beschrijft in navolging van de richtlijnen de cumulatieve kans op aanvaring, aandrijving en uitstroom van chemicaliën. Het bevoegd gezag heeft bij haar overweging omtrent cumulatieve effecten rekening gehouden met de andere aanvragen voor windparken die momenteel in procedure zijn. Daarbij is de realisatie van 6000 MW geen uitgangspunt omdat dit nog niet vastgesteld lange termijnbeleid betreft. Afwegingen omtrent 6000 MW worden gemaakt in het kader van het in ontwikkeling zijnde Nationaal Waterplan.</p>
<p>7. In het MER wordt er niet inhoudelijk ingegaan op de hulp die kan worden geboden bij calamiteiten in de nabijheid van of binnen windparken; er wordt geen nadere analyse gegeven in hoeverre reddingsoperaties uitvoerbaar zijn. Ook is het geen optie om de veiligheidszone van 500m uit te breiden.</p>	<p>7. Het MER is door mij geaccepteerd als volledig; aanvulling van het MER is in dit stadium van de aanvraag niet meer aan de orde. Hulpverlening binnen een windpark kan worden belemmerd door de windturbines. Mede daarom wordt er geen scheepvaartverkeer (inclusief visserij) toegestaan in de windparken en is een veiligheidszone van 500 meter van toepassing, zodat de kans op SAR operaties in een windpark tot het uiterste wordt beperkt. Uitbreiden van de 500 meter zone is niet mogelijk omdat dit internationale verdragsregels zou schenden (UNCLOS).</p>
<p>8. Belanghebbende sluit zich aan bij de Nautische Adviesgroep, die stelt dat er minimaal 2 nm tussen de diverse parken moet liggen, zodat er voldoende ruimte overblijft om te navigeren.</p>	<p>8. Uit de adviezen van de Nautische adviesgroep blijkt niet dat 2 NM ruimte tussen windparken in het algemeen is geadviseerd. Het is mij onduidelijk waarop u deze veronderstelling heeft gebaseerd.</p>
<p>9. Belanghebbende verzoekt aan het bevoegd gezag om het voorzorgsprincipe van toepassing te verklaren op de ontwerpvergunningen.</p>	<p>9. Het voorzorgsprincipe is in alle besluiten gehanteerd, zie hiervoor het beschreven toetsingskader in de besluiten. Hantering van dit principe betekent echter niet dat ik geen windparken zou kunnen vergunnen; de door mij gemaakte afwegingen wijzen uit dat met toepassing van het voorzorgsprincipe vergunning mogelijk is.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
10. Belanghebbende acht het noodzakelijk dat bij nieuwe initiatieven voor plaatsing van windparken in het MER vergelijkingen worden gedaan met het Near Shore windpark op het gebied van kosten en risico's. In het MER zijn deze vergelijkingen niet opgenomen.	10. Bij het Near Shore Windpark (OWEZ) is een monitorings- en evaluatieprogramma in gang. Resultaten uit dit programma zijn en worden meegenomen in de milieueffectrapportages en de besluitvorming over toekomstige aanvragen voor windparken. Ook in de voorliggende aanvragen en MER's zijn de toen beschikbare onderzoeksgegevens van OWEZ meegenomen. OWEZ toont tot op heden geen onaanvaardbare veiligheidsrisico's. Een kostenvergelijking behoort niet tot het Wbr-toetsingskader.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Volgnummer: 3	Afzender:	Koninklijk Nederlands Watersport Verbond Mvr. L.M. Polet-de Vreeze Postbus 2658 3430 GB NIEUWEGEIN
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1. Belanghebbende sluit zich aan bij de 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee', versie juni 2008.	1. Voor de reactie van het bevoegd gezag op het rapport 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee' verwijs ik naar volgnummer B1.	
2. De windturbineparken liggen direct tegen aangrenzende scheepsverkeerroutes en veroorzaken daarmee een grotere vaardichtheid in die routes. Belanghebbende vindt dat ook tussen windturbineparken en verkeersroutes ruime, bevaarbare zones nodig zijn, die ook uitwijk- en manoeuvreerruimte bieden aan de grote scheepvaart.	2. De windmolenparken zijn buiten de 12 mijl zone geprojecteerd. Het aandeel recreatievaart maakt daar geen substantieel deel van de totale scheepvaart uit. Door de aanleg van een of meerdere windparken resteren voldoende vaarmogelijkheden voor recreatievaart. Er blijven voldoende alternatieve vaarroutes buiten de zeescheepvaarroutes bestaan.	
3. Belanghebbende verzoekt het bevoegd gezag kennis te nemen van en rekening te houden met de wet –en regelgeving in onze (Noordzee)buurlanden.	3. Het toetsingskader waarbinnen de aanvraag is beoordeeld is opgenomen in hoofdstuk 2 van het besluit.	

Volgnummer: 4	Afzender:	Wintershall Noordzee B.V. Dhr. G.W. den Brink Bogaardplein 2502 AN DEN HAAG
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. De conclusie dat Q4-WP geen onaanvaardbare gevolgen hoeft te hebben voor de operaties op het platform Q4-B wordt niet ondersteund door belanghebbende omdat deze zich niet kan vinden in de gehanteerde uitgangspunten.	1. Zie reacties op onderstaande punten.
2. In de tekst wordt gesproken over 9% van de tijd IFR in tekst terwijl de tabel 12% van de tijd laat zien.	2. De waarde van 12% zoals weergegeven in de tabel is juist, de tekst is hierop aangepast.
3. Nieuwe mogelijkheden voor gaswinning vanaf Q4-B worden gezien waardoor de kans verhoogd is dat het platform tot na 2015 in gebruik zal zijn.	3. Zowel in eerdere inspraak op het MER als per mail is door belanghebbende het einde van de productie op 2016 ingeschat. Onduidelijk is wat volgens huidige inzichten het laatste productiejaar zal zijn. 'Productie tot na 2015' is in de tekst opgenomen.
4. Na beëindiging van de huidige productie wordt het platform mogelijk niet verwijderd in verband met de mogelijkheid van CO2 opslag.	4. In de overwegingen houdt het bevoegd gezag rekening met het huidige gebruik zoals olie- en gaswinning waarvoor vergunningen zijn afgegeven. Het nu rekening houden met eventueel toekomstig gebruik zoals CO2 opslag waar geen vergunning voor is verleend, is niet mogelijk.
5. Het aantal vluchten op platforms Q4-B en Q4-A blijken aanzienlijk meer dan de geplande eens per 6 weken.	5. De frequentie van eens per 6 weken was door belanghebbende medegedeeld aan het bevoegd gezag. Er was dan ook geen reden om aan de juistheid van deze gegevens te twijfelen. Deze hogere vliegfrequentie is geen reden om andere conclusies te trekken op het aspect luchtvaartveiligheid, ook gezien het feit dat beide platforms onbemand zijn.
6. In het ontwerpbesluit wordt vermeld dat 82% van de tijd de wind ongunstig is voor het uitvoeren van helikopteroperaties onder IFR. Met het voorkomen van IFR condities voor 18% van de tijd in de winter zou dus een vijfde van de vluchten geen doorgang kunnen hebben.	6. In het besluit (pagina 31) is gemotiveerd dat geen uitspraak gedaan kan worden over het gelijktijdig voorkomen van een ongunstige windrichting en IFR condities. Een getalsmatige conclusie zoals belanghebbende trekt is dan ook niet mogelijk.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
7. IFR naderingen worden reeds belemmerd door beide scheepvaartrouten ten westen van het park. De scheepvaartroute langs Q4-B bevindt zich juist in de overgebleven sectoren waar windrichting geen probleem is.	7. Het effect van het park op helikopteroperaties is op zichzelf staand in de belangenafweging betrokken. Zoals belanghebbende zelf aangeeft is de scheepvaartroute net ten westen van het platform niet druk bevaren (2 schepen per dag) en de verwachting is dat met name de grotere schepen deze route in de toekomst zullen gaan mijden, zie pagina 19 van het besluit.
8. De helft van de jaarlijkse vluchten wordt uitgevoerd om het op platform op te starten nadat productie is uitgevallen. Installatie van Q4-WP zou iedere winter 3 dagen productieverlies geven.	8. Onduidelijk is hoe belanghebbende tot deze inschatting komt. Indien belanghebbende van mening is dat hij schade ondervonden heeft als gevolg van het windturbinepark, kan hij een beroep doen op de V&W nadeelcompensatieregeling.
9. Platform Q4-A ligt gunstiger maar wordt vaker bezocht dus de gevolgen zijn evengoed aanzienlijk.	9. Q4-A is ook een onbemand platform dat blijkens de door belanghebbende ingediende nieuwe gegevens 2 keer per week wordt bezocht in plaats van eens per zes weken. Gezien de grotere afstand (3,8 NM) en gunstigere oriëntatie wat een kleinere sector 'ongunstige windrichtingen' betekent die bovendien minder vaak voorkomen (zie pagina 33 van het besluit) ziet het bevoegd gezag in deze hogere vliegfrequentie geen reden tot aanpassingen van de getrokken conclusies.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Volgnummer: 5	Afzender:	E-Connection Project BV Dhr. M.A.J. Kortenoever Postbus 101 3980 CC BUNNIK
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1. De minimale breedte van een vaarweg waarin 2 schepen van 200 meter lengte elkaar kunnen oplopen bedraagt 1,1 NM, terwijl op pagina 19 wordt gesteld dat de beschikbare 1,2 NM te krap is voor 2 schepen van 200 meter.	1. Dit is gecorrigeerd in het definitieve besluit.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>2. Ook in de huidige situatie varen RoRo en GDC schepen vanuit IJmuiden oost van platform Q4-B langs (zie Netwerkevaluatie Noordzee 2007 van 10 maart 2009); het windpark vormt dus geen belemmering.</p>	<p>2. Belanghebbende baseert zich hierbij op figuren met scheepstrajecten van drie afzonderlijke schepen (1 GDC ship en 2 RoRo schepen) die tussen IJmuiden en Noorwegen varen. Deze schepen varen in de figuren niet het verkeersscheidingsstelsel in na het passeren van Q4-B maar blijven oost van Q4-B, Q4-A en Q4-C varen. Het niet gebruik maken van het VSS maar van de zone voor kustverkeer wat deze schepen dus doen is niet wenselijk; zie voorschrift 10d, Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee.</p>
<p>3. De scheepvaart zal ter hoogte van het windpark een afstand van 1 NM tot het windpark willen aanhouden; dit kan worden afgeleid uit de Marin rapporten 'Netwerkevaluatie Noordzee 2007' en 'Gedrag van scheepvaart in links'.</p>	<p>3. De afstand die schepen tot de windparken aanhouden zijn vrij te kiezen, mits ze buiten de 500 meter veiligheidszone van het windpark blijven. In de Netwerkevaluatie 2007 wordt ingegaan op de scheepvaart die tussen de twee bestaande windparken doorvaart. Deze parken waren ten tijde van de evaluatie in aanbouw, waardoor de gegevens op zich al niet als volledig representatief voor de huidige en toekomstige scheepvaart tussen de inmiddels afgebouwde parken kunnen worden beschouwd. Verkeersstroom 1 vaart niet tussen de windparken door maar erlangs; het gedrag van schepen tussen twee windparken zoals geanalyseerd in de Netwerkevaluatie is voor zo'n verkeersstroom niet representatief. Uit de figuren in 'Gedrag van scheepvaart in links' is duidelijk te zien dat schepen in verkeersstroom 1 geen 1 NM afstand tot de windparken houden, maar de parken regelmatig op kleinere afstanden passeren.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
4. Het wrak van de Vinca Gorthon zal worden geborgen waardoor verkeersstroom 1 voldoende vrije ruimte heeft om een afstand van 2,1-2,5 NM tot Q4-WP te houden.	4. De afstand die schepen tot de windparken aanhouden zijn vrij te kiezen, mits ze buiten de 500 meter veiligheidszone van het windpark blijven. Het bevoegd gezag houdt dan ook in haar overwegingen rekening met een minimale passeerafstand van 500 meter. De afstand van 2,1-2,5 NM geeft de <i>gemiddelde</i> gemeten passeerafstand van schepen tot het wrak en windpark aan; niet de minimum afstand. Schepen passeren de obstakels ook regelmatig op kleinere afstanden en hiermee moet dan ook rekening worden gehouden.
5. Schepen in verkeersstroom 1 hebben op geruime afstand (4 NM) en vaartijd voor de kruising vrij zicht op het kruisend verkeer in verkeersstroom 2.	5. Het bevoegd gezag is het niet eens met de stelling dat het op 4 NM afstand zicht hebben op een kruisingssituatie voldoende is. Een groot containerschip overbrugt een afstand van 4 NM bijvoorbeeld in 12 minuten. Gezien de traagheid van een dergelijk schip is dat een kort tijdsbestek. Voor dergelijke grote schepen is het dan ook gebruikelijk om tussen de 6 en 3 NM afstand tot een koerskruiser een uitwijkmanoeuvre in te zetten. Op het moment van inzetten van de uitwijkmanoeuvre moet de koerskruiser geplot zijn en moet al zijn vastgesteld dat deze op een aanvaringskoers ligt. Er gaan vervolgens nog enkele minuten overheen voordat het schip de nieuwe koers ter voorkoming van de aanvaring heeft bereikt.
6. Belanghebbende maakt bezwaar tegen het afwijzen van de mitigerende maatregel om de ruimte tussen PAWP en Q4-WP af te sluiten, omdat (1) een dergelijke maatregel bij het windpark Beaufort wel wordt voorgesteld en (2) dit bij het aanwijzen van het zoekgebied voor de Hollandse Kust ihkv het Nationaal Waterplan wel wordt voorgesteld.	6. (1) Om de ruimte tussen PAWP en Q4-WP af te sluiten zal een bestaande clearway moeten worden afgesloten, wat in strijd is met de Beleidsregels inzake toepassing Wbr mbt installaties in de EEZ. De situatie bij het windpark Beaufort is hierin wezenlijk anders dan bij Q4-WP, omdat bij Beaufort geen clearway wordt afgesloten. (2) Het beleidsmatig aanwijzen van voorkeursgebieden voor de ontwikkeling van windenergie op zee in het kader van het Nationaal Waterplan betreft geen vergunningaanvraag in het kader van de Wbr. Het 'toetsingskader' in beide procedures is dan ook niet vergelijkbaar.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
7. Belanghebbende stelt een geoptimaliseerde inrichting van het windpark voor waarbij in totaal 34 turbines kunnen worden gerealiseerd. Wanneer de telecomkabels die door het windpark lopen worden omgelegd kunnen 6 extra turbines worden geplaatst.	7. Het bevoegd gezag waardeert het voorstel van belanghebbende om de in ontwerp vergunde contour van het park nader te optimaliseren. Het ingediende voorstel is echter op dit moment nog onvoldoende om te dienen als wijziging van de vergunningaanvraag omdat de gegevens als bedoeld in voorschrift 3, lid 7 ontbreken. Korthedshalve verwijs ik belanghebbende naar onze brief d.d. 30 november 2009 waarin een toelichting wordt gegeven op de procedure omtrent wezenlijke wijzigingen van Wbr-vergunningen voor windparken op zee.
8. Inspreker stelt voor aan het eerste lid van voorschrift 9 een zin toe te voegen (over afstemming met de beheerder van de telecomkabels) zodat het zesde lid e.v. van voorschrift 3 kan komen te vervallen.	8. Conform mijn reactie op bovenstaande zienswijze blijft het voorschrift 3, lid 6 e.v. van toepassing. Het eerste lid van voorschrift 9 zal derhalve niet worden aangepast.
9. Kennelijke verschrijving in voorschrift 1, lid a: RWS Zuid-Holland moet zijn RWS Noord-Holland.	9. Dit is gecorrigeerd in het definitieve besluit.
10. Inspreker verzoekt opname van de notitie 'Notitie Q4-WP – Kleine mantelmeeuw' in de lijst van documenten in voorschrift 1 lid b.	10. De notitie is toegevoegd in voorschrift 1 lid b in het definitieve besluit.
11. Inspreker maakt bezwaar tegen vermelding van het maximaal aantal turbines van 26 in voorschrift 1 lid c.	11. In voorschrift 3 lid 6 en 7 is aangegeven dat vergunninghouder een schriftelijk verzoek tot het plaatsen van windturbines in de open ruimte binnen de contouren van het windpark kan indienen. Dat met een dergelijke plaatsing van extra turbines het maximum aantal turbines zal wijzigen spreekt voor zich. Het maximum aantal turbines in voorschrift 1 lid c kan dan ook pas na indiening en goedkeuring van dit schriftelijke verzoek worden aangepast.
12. Kennelijke verschrijving in voorschrift 1 lid c; turbinetype moet zijn Vestas V90 met geïnstalleerd vermogen van 3 MW.	12. Dit is gecorrigeerd in het definitieve besluit.
13. In voorschriften 1 en 6 staan verschrijvingen in de nummering.	13. Dit is gecorrigeerd in het definitieve besluit.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
14. In Bijlage B volgnummer 3a (reactie bevoegd gezag op zienswijzen) wordt verwezen naar een advies van Prof.dr. ir. Niko Wijnolst; de meningen van door inspreker geraadpleegde experts wijken hier echter van af.	14. De mening van de heer Wijnolst is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek in het kader van zijn boek 'Shipping innovation' en weegt daarom naar oordeel van het bevoegd gezag zwaarder dan meningen van nautische praktijkdeskundigen welke niet door enig onderzoek naar de toekomst van de scheepvaartsector worden onderbouwd. De heer Wijnolst is inderdaad niet gevraagd naar de verwachte scheepvaart tussen PAWP en OWEZ omdat hij op dit gebied geen wetenschappelijk onderzoek heeft uitgevoerd. De meningen hierover van de door belanghebbende geraadpleegde nautische experts zijn evenmin onderbouwd door onderzoek.
15. E-Connection Project BV is door Eneco New Energy als enig aandeelhouder en als bestuurder van E-Connection Offshore BV gemachtigd tot het voeren van beroepsprocedures ter zekerstelling van de belangen van E-Connection Offshore en de door haar ingediende aanvragen van vergunningen voor offshore windturbineparken.	15. Dit wordt ter kennisgeving aangenomen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Volgnummer: 6	Afzender:	Boot Haeser Walraven namens Havenbedrijf Amsterdam en Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied Dhr. W.J. Haeser Postbus 19265 3001 BG Rotterdam
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1.3 Het windturbinepark brengt een vlotte en veilige scheepvaart in gevaar. Cliënten verzetten zich daarom tegen de vergunning van Scheveningen Buiten.	1.3 Het bevoegd gezag past voor de beoordeling van de toelaatbaarheid van het windturbinepark het beoordelingskader toe zoals dat is beschreven in hoofdstuk 2 Toetsingskader. Het bevoegd gezag is van mening dat de belangen van scheepvaartveiligheid niet in de weg staan aan vergunningverlening.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>2.3 Het vier in plaats van zes weken ter inzage leggen van het ontwerpbesluit d.d. 2 november 2009 is in strijd met art. 3:11 lid 1 jo. 3:11 lid 4 jo. 3:16 lid 1 Awb. Het thans genomen ontwerpbesluit is tegengesteld aan het eerder genomen ontwerpbesluit. In een dergelijk geval zal het ontwerp van het afwijkende te nemen besluit opnieuw op de voet van genoemde wetsbepalingen gedurende zes weken ter inzage moeten worden gelegd.</p>	<p>2.3 Het bevoegd gezag acht een zorgvuldige voorbereiding van besluiten van belang. Het ontwerpbesluit d.d. 26-06-2009 heeft 6 weken ter inzage gelegen. Op basis van daarop ingediende zienswijzen heeft het bevoegd gezag het besluit en de daarin opgenomen overwegingen heroverwogen en opnieuw beoordeeld. Het bevoegd gezag kwam na nieuw onderzoek tot de conclusie dat, in tegenstelling tot wat uit eerdere overweging was gebleken, Q4-WP in verkleinde vorm toch vergund kan worden. Uit het oogpunt van zorgvuldigheid heeft het bevoegd gezag belanghebbenden de gelegenheid geboden om van de nieuwe overwegingen kennis te nemen, voorafgaand aan het definitieve besluit. Bij de terinzagelgging is tevens rekening gehouden met het belang van de vergunningaanvrager bij de tenderregeling Wind op Zee van het ministerie van Economische Zaken.</p>
<p>2.4 In strijd met art. 3:11 lid 1 Awb heeft het in noot 12 genoemde rapport 'Marin Veiligheidsstudie Offshore Windpark Q4-WP; aanvullende berekening effecten voor de scheepvaart d.d. 03-08-2009' niet ter inzage gelegen.</p>	<p>2.4 Het betreffende rapport vormt een bijlage bij de zienswijze van E-Connection met betrekking tot het ontwerpbesluit inzake windpark Q4-WP. Inspreker heeft ruim de mogelijkheid gehad om dit document op te vragen. Inspreker heeft hiervan geen gebruik gemaakt.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>3.1-3.4 Art. 56 lid 2 en art. 58 lid 1 UNCLOS bepalen dat in de EEZ de vrijheid van de scheepvaart onaangetast blijft.</p> <p>De genoemde verdragsbepalingen beschermen de vrijheid van scheepvaart hetgeen tot gevolg heeft dat bij de beslissing omtrent het toelaten van installaties aan de belangen van de scheepvaart bijzondere betekenis toekomt. Indien sprake is van een mogelijke verstoring van de vrijheid van scheepvaart rust op de verdragstaat een bijzondere verplichting om te motiveren waarom een installatie desalniettemin op die betreffende locatie zou mogen worden gebouwd. Dat geldt des te meer indien alternatieve locaties die niet tot een mogelijke verstoring van de scheepvaart leiden beschikbaar zijn.</p> <p>Het subsidiariteitsbeginsel brengt met zich mee dat in een dergelijk geval een inbreuk op het recht op vrij scheepvaartverkeer niet is gerechtvaardigd.</p>	<p>3.1-3.4 Het toetsingskader is neergelegd in art. 3 Wbr en beschreven in hoofdstuk 2 Toetsingskader. In hoofdstuk 3 zijn onder andere de effecten op scheepvaartveiligheid getoetst. Het windturbinepark vormt geen belemmering voor erkende scheepvaartroutes als bedoeld in het UNCLOS (onder andere art. 60 lid 7), of overige vaartroutes als benoemd in hoofdstuk 3 van het besluit.</p> <p>Het bevoegd gezag is van oordeel dat het plaatsen van een windturbinepark niet leidt tot het dusdanig beperken van scheepvaart dat er sprake is van het aantasten van de vrijheid van scheepvaart zoals dat beschermd is in de genoemde verdragen.</p> <p>Een kuststaat heeft bovendien op grond van art. 60 lid 1 jo. 56 lid 1 UNCLOS in haar EEZ rechtsmacht mbt het oprichten en gebruiken van installaties waaronder die voor de economische exploitatie van de EEZ zoals het winnen van energie uit wind.</p> <p>Het bevoegd gezag kan het subsidiariteitsbeginsel niet plaatsen in de internationaalrechtelijke context waarin inspreker dit neerlegt. Het beginsel mist hier toepassing.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>3.5-3.6 Art. 60 lid 7 UNCLOS houdt in een verbod om installaties te bouwen indien deze het gebruik zou kunnen belemmeren van erkende scheepvaartroutes die essentieel zijn voor de internationale scheepvaart. Daarvan is in dit geval sprake. Het bestreden besluit kan alleen daarom al niet in stand blijven.</p>	<p>3.5-3.6 Het bevoegd gezag volgt inspreker niet in zijn conclusie.</p> <p>Art. 60 lid 7 UNCLOS houdt geen (absolute) verbodsbepaling in. Art 60 lid 7 UNCLOS luidt: Artificial islands, installations and structures and the safety zones around them <u>may</u> not be established where interference may be caused to the use of recognized shipping lanes essential to international navigation. (anders bijvoorbeeld art. 18 lid 2 en 21 lid 2 UNCLOS). Art. 60 lid 7 drukt dus uit dat een kuststaat terdege rekening moet houden met de vrije scheepvaart in erkende scheepvaartroutes die essentieel zijn voor de internationale scheepvaart, i.c. door de IMO vastgestelde scheepvaartroutes.</p> <p>Het bevoegd gezag is van mening dat de bedoelde installatie, windturbinepark Q4-WP, niet het gebruik van deze erkende scheepvaartroutes zal belemmeren.</p> <p>Ook hier overweegt het bevoegd gezag dat art 56 lid 1 jo. 60 lid 1 een kuststaat de exclusieve rechten geeft om te bouwen, toe te staan en te reguleren de instelling, het operationeel zijn en het gebruik van installaties in de EEZ.</p> <p>Het bevoegd gezag concludeert op grond van bovenstaande overwegingen dat Nederland als kuststaat het exclusieve recht heeft om de bouw en het gebruik van installaties in de EEZ te reguleren, dat zij dat doet in de onderhavige vergunningprocedure, dat Q4-WP niet het scheepvaartverkeer in een voor de internationale scheepvaart essentiële scheepvaartroute belemmert. Van strijd met UNCLOS is geen sprake.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>3.7-3.12 Door de positie van Q4-WP is er sprake van belemmering van de scheepvaart in de in het ontwerpbesluit aangeduide verkeeroutes 1,2 en 3. (zie p. 16, p.19 en p.20 ontwerpbesluit)</p> <p>Art. 60 lid 7 UNCLOS houdt een voorzorgsbeginsel in: als 'interference may be caused' mag een installatie hoe dan ook niet worden toegelaten. De vrijheid van scheepvaart heeft dan voorrang boven het recht een installatie te bouwen. Niet van belang is in welke mate het scheepvaartverkeer daadwerkelijk wordt belemmerd door een 'interference'.</p> <p>Wanneer interference niet kan worden uitgesloten is de bouw van een installatie niet toegestaan. Er is geen ruimte om een belangenafweging te maken. De overweging in 3.1.5 ten aanzien van de benodigde breedte van een scheepvaartroute gaat dan ook langs de zaak heen.</p>	<p>3.7-3.12 Er is geen sprake van verstoring van het enige in de buurt van Q4-WP voorkomende internationaal erkende scheepvaartroutes, het verkeersscheidingsstelsel Texel VSS. Zie argumentatie daaromtrent in paragraaf 3.1 van het besluit. Er is dan ook geen sprake van strijd met art. 60 lid 7 UNCLOS. Zie antwoord op zienswijzen 3.5-3.6.</p>
<p>3.13 De in figuur 1 en 2 van het ontwerpbesluit getekende scheepvaartroutes zijn geen formele routingssystemen c.q. zijn niet door de IMO geaccepteerd en zijn niet op de zeekaart aangegeven.</p>	<p>3.13 Dit is correct: figuren 1 en 2 betreffen verkeersstromen die in de kaart getekend zijn op basis van AIS-gegevens van schepen.</p>
<p>3.14-3.15 De routes waarvan het bestreden besluit uitgaat zijn clearways. Deze ontberen internationaalrechtelijke status, het scheepvaartverkeer is er niet aan gebonden en ze zijn rechtens uitsluitend van belang voor mijnbouwactiviteiten.</p> <p>Dat het scheepvaartverkeer gebruik kan maken van de clearways is niet relevant voor het verbod in art. 60 lid 7 UNCLOS want dat ziet op mogelijke interferentie met het verkeer op 'recognized searlanes'.</p>	<p>3.14-3.15 Het bevoegd gezag is het hier mee eens.</p>
<p>3.16 De Staatssecretaris kan de in UNCLOS verankerde vrijheid van scheepvaart niet beperken d.m.v. het aanwijzen van 'clearways' op grond van mijnbouwwetgeving. Wanneer Nederland zou vinden dat het scheepvaartverkeer gebruik moet maken van die 'clearways', dan zal zij die verkeersroutes volgens de daarvoor krachtens het SOLAS geldende regels moeten vaststellen.</p>	<p>3.16 Het bevoegd gezag is het hier mee eens. Door het aanwijzen van clearways bevordert het bevoegd gezag de scheepvaartveiligheid. De clearways worden vrijgehouden van obstakels. Zie bijvoorbeeld mijnbouwregelgeving. Schepen zijn niet verplicht om van een clearway gebruik te maken.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>3.17-3.20 Op grond van Regeling 10.2 van hoofdstuk V van SOLAS is de IMO als enige instantie bevoegd regelgeving en aanwijzingen betreffende scheepvaartroutes tot stand te brengen of een routeringssysteem vast te stellen; IMO beslist uiteindelijk over de door een verdragsstaat voorgestelde nieuwe of gewijzigde scheepvaartroute. (IMO resolutie A.572 'General Provisions on ships routeing' (14), met name hoofdstuk; art. 3.17) Door het toelaten van Q4-WP creëert Nederland de facto een routeringssysteem dat het scheepvaartverkeer dwingt om een bepaalde route te volgen. De staatssecretaris onderkent dat het windturbinepark de routes van de verkeersstromen tussen de bestaande windturbineparken PAWP en OWEZ door blokkeert. Dit is in strijd met de hiervoor aangehaalde verdragen. De afwegingen die de Staatssecretaris maakt in paragraaf 3.1.5 van het ontwerpbesluit kunnen in het kader van een procedure voor een routeringsmaatregel door de IMO worden beoordeeld. Voor dergelijke afwegingen is geen plaats in een Wbr-vergunning als de onderhavige.</p>	<p>3.17-3.20 IMO is als instantie bevoegd om internationaal erkende scheepvaartroutes vast te stellen. Paragraaf 3.10 van de IMO resolutie A.572(14) raadt overheden aan ervoor te zorgen dat, voor zover praktisch mogelijk, platformen en gelijke bouwwerken niet in routeringssystemen die door de IMO zijn aangenomen worden geplaatst of in de buurt van het begin of einde daarvan. Het windturbinepark vormt geen maatregel om een verkeersscheidingsstelsel tot stand te brengen en behoeft derhalve niet te worden aangemeld ter vaststelling bij de IMO en is niet geprojecteerd in een routeringssysteem.</p>
<p>3.21 De bevoegdheid om te beslissen omtrent (beperkingen op) de vrijheid van scheepvaart in de EEZ ligt bij de internationale verdragsorganisaties. Nederland heeft ten onrechte geen consultatie van de plannen gevraagd aan IMO's subcommittee on Safety of Navigation.</p>	<p>3.21 De vrije scheepvaart mag niet beperkt worden, ook niet door internationale verdragsorganisaties. Het vergunnen van Q4-WP heeft naar het oordeel van het bevoegd gezag niet tot gevolg dat de vrije scheepvaart belemmerd wordt. Daarom hoeft de subcommittee on Safety of Navigation van de IMO niet geconsulteerd te worden in de onderhavige vergunningprocedure.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>3.22- 3.24 Art. 60 lid 5 UNCLOS bepaalt dat een veiligheidszone van maximaal 500 meter ingesteld wordt. De reden voor deze maximale afstand is dat de inperking van de vrijheid van scheepvaart door het instellen van een dergelijke veiligheidszone beperkt moet blijven. De consequentie hiervan is dat als uit een oogpunt van veiligheid een grotere afstand (manoeuvrerruimte) tussen het scheepvaartverkeer en de installatie nodig is zoals in casu (zie hieronder) een installatie (i.c. een windturbinepark) op de betreffende locatie niet gewenst is.</p>	<p>3.22-3.24 Art 60 lid 5 UNCLOS stelt dat een veiligheidszone niet groter is dan 500 meter. Art 8 van de Beleidsregels sluit hierbij aan door te bepalen dat de veiligheidszone ten hoogste 500 meter bedraagt. Bij een veiligheidszone van 500 meter resteert bovendien voor de scheepvaart voldoende vaarruimte; dit blijkt uit de overwegingen in het besluit.</p>
<p>4.5 In de toelichting bij art. 5 van de Beleidsregels staat dat het bij het onder a) bedoelde gebruik gaat om "rechtmatig gebruik van de Noordzee door derden, zoals dat is geregeld in art. 58 van het VN-Zeerechtverdrag". Het gaat dus om de in de EEZ geldende rechten van scheepvaart. Hetgeen in paragraaf 3 is betoogd, geldt ook hier.</p>	<p>4.5 Zie antwoord op zienswijzen 3.1-3.4.</p>
<p>4.6 Het 'rekening moeten houden' met het behouden van mogelijkheden voor een doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee door anderen dan de vergunninghouder is te zwak. De Staatssecretaris moet de verdragsrechtelijk vastgelegde rechten van de scheepvaart in acht nemen c.q. deze laten prevaleren boven ander gebruik. Voor zover de Beleidsregels hiermee in strijd zouden zijn, ligt een verdragsconforme interpretatie in de rede. De uitkomst daarvan is gelijk aan die weergegeven in paragraaf 3.</p>	<p>4.6 Het bevoegd gezag deelt deze mening niet. In het besluit is een zorgvuldige afweging gemaakt tussen het belang van het windturbinepark en het belang van scheepvaartveiligheid. Er is geen sprake van strijd met internationaalrechtelijke bepalingen als bedoeld door inspreker.</p>
<p>4.7 Het IBN bevat nauwelijks een concreet afwegingskader. Er blijkt niet uit hoe in concreto de betrokken belangen worden afgewogen.</p>	<p>4.7 De criteria voor de beoordeling van een Wbr-vergunningaanvraag zijn neergelegd in art. 3 Wbr en de bijbehorende beleidsregels. Van belang zijn een doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee. Daarom toetst het bevoegd gezag vergunningaanvragen voor windturbineparken op de Noordzee op scheepvaart-, luchtvaartveiligheid, ecologie en andere gebruikers.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>4.10-4.11 In het MER is het aspect scheepvaartveiligheid uitsluitend (kwantitatief) beoordeeld met behulp van het SAMSON model. In het besluit West Rijn heeft de Staatssecretaris het SAMSON model als onvoldoende volledig aangemerkt. Een motivering waarom de Staatssecretaris in deze afwijkt van de eerder gevolgde handelwijze ontbreekt ten onrechte.</p>	<p>4.10-4.11 De motivering ontbreekt niet. Deze wordt gegeven in de inleiding van paragraaf 3.15 van het besluit.</p>
<p>4.8-4.9 + 4.12-4.15 In het rapport 'Nautische visie windturbineparken op zee' van september 2008 wordt geconcludeerd dat de afstand tussen de buitengrens van verkeersbanen (ofwel clearways) en windmolenparken (eveneens buitengrenzen) tenminste 2 tot 5 zeemijl moet bedragen. De conclusie van de door STC B.V. uitgevoerde studie 'Simulator Based Safety Experience Study' naar de benodigde manoeuvreerruimte voor schepen is dat uit het oogpunt van veiligheid een manoeuvreerruimte van 2 zeemijl nodig is. Onder het kopje "Vlot en veilig scheepvaartverkeer" in het ontwerp Beleidsnota Noordzee dat onderdeel vormt van het ontwerp Nationaal Waterplan is opgenomen dat "Bij de aanwijzing van windgebieden is het vertrekpunt voor veilig scheepvaartverkeer een afstand van twee zeemijl vanaf de internationaal (IMO) vastgestelde verkeersscheidingsstelsels, ankergebieden en nationaal (Mijnbouwregeling) vastgestelde clearways. Hierbij is aangesloten op ervaringen in de praktijk en het beleidsmatige uitgangspunt van toepassing van risico-analyse voor veilig scheepvaartverkeer."</p> <p>De Staatssecretaris heeft deze afstand voor Q4-WP ten onrechte niet aangehouden.</p> <p>Het toetsingsadvies van de Commissie m.e.r. en de 'Nautische visie windturbineparken op zee' laten zien dat er in ieder geval sprake is van grote onzekerheid ten aanzien van de gevolgen van Q4-WP voor de scheepvaartveiligheid. Op grond van het voorzorgsbeginsel dat de Staatssecretaris op grond van het IBN moet aanhouden, staat dat vergunningverlening in de weg.</p>	<p>4.8-4.9 + 4.12-4.15 Voor de reactie van het bevoegd gezag op het rapport 'Nautische visie windturbineparken op zee' zie volgnummer B1. Geconstateerd wordt dat inspreker op dit punt geen nieuwe zienswijze heeft ingediend.</p> <p>In de studie 'Simulator Based Safety Experience Study' worden situaties gesimuleerd die niet vergelijkbaar zijn met de situatie waar de voorliggende vergunningaanvraag betrekking op heeft. Tevens blijkt uit het rapport niet welke maatregelen de kapitein heeft genomen om de manoeuvre uit te voeren (zoals de gekozen roerhoek en snelheid). De getrokken conclusies in de studie zijn dan ook niet voldoende onderbouwd.</p> <p>Voor de motivering omtrent scheepvaartveiligheid verwijst het bevoegd gezag naar paragraaf 3.1 van het besluit en voor een reactie op de 'Nautische visie windturbineparken op zee' naar volgnummer B1.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>5.1 De Staatssecretaris heeft in 3.1.5 zonder motivatie een eigen benadering gekozen. Dit klemt des te meer omdat op p. 13 staat: "Effecten van windparken op het gedrag en de veiligheid van de scheepvaart zijn nog nauwelijks bekend. Onafhankelijke analyse van praktijkonderzoek naar de effecten bestaat nog nauwelijks. Daarnaast geldt dat het beleid van de Nederlandse overheid ten aanzien van de Noordzee is gericht op het handhaven en waar mogelijk verbeteren van de scheepvaartveiligheid (...)."</p>	<p>5.1 Het bevoegd gezag volgt inspreker niet in zijn zienswijze. In het besluit zijn de door het bevoegd gezag gemaakte overwegingen toegelicht.</p>
<p>5.2 Bij het beredeneren van de benodigde breedte van een scheepvaartroute heeft de Staatssecretaris het 'Joint PIANC-IAPH report on approach channels' als uitgangspunt gebruikt. Dit rapport mist toepasselijkheid omdat het gaat om approach channels zoals kanalen bij een haven, en geen zeeroutes. Het gebruik van dit rapport voor dit doel geeft blijk van een gebrek aan deskundigheid op dit terrein. Het besluit is niet met de nodige zorgvuldigheid voorbereid.</p>	<p>5.2 Zie volgnummer B1 van bijlage B voor een motivatie omtrent het gebruik van het 'Joint PIANC-IAPH report on approach channels'.</p>
<p>5.3 De Staatssecretaris miskent dat de theoretische ruimte voor een uitwijk(crash)manoeuvre niet uitsluitend afhankelijk is van de draaicirkel van een schip (zie figuur 3 op p. 17). Andere factoren zoals reactiesnelheid en zichtbaarheid zijn ten onrechte niet meegenomen in deze generieke benadering.</p>	<p>5.3 In voetnoot 7 van het besluit is toegelicht dat op de tactische diameter van de draaicirkel van 5x de scheepslengte een veiligheidsmarge is toegepast vanwege de omstandigheden op open zee. De 'andere factoren' zijn dan ook onderkend.</p>
<p>5.4 De benadering van de Staatssecretaris kent geen verankering in het beleid. Het kabinet komt op basis van ervaringen in de praktijk en het beleidsmatige uitgangspunt van toepassing van risico-analyse voor veilig scheepvaartverkeer in het Nationaal Waterplan tot een afstand van tenminste 2 zeemijl tussen een windturbinepark en een verkeersstroom. Het heeft er alle schijn van dat de Staatssecretaris een willekeurige gelegenheidsargumentatie hanteert.</p>	<p>5.4 Het toetsingskader voor de huidige vergunningverlening is neergelegd in de Wbr en de daarop gebaseerde Beleidsregels. De toekomstige initiatieven zullen worden getoetst aan het toekomstige, nieuw gevormde beleid (Nationaal Waterplan). Dit is tevens verwoord in de brief aan de Tweede Kamer van 30 juni 2008 en het daarbij behorende draaiboek committering van 450 MW windenergie op de Noordzee (TK 2007-2008, 31209 en 31239, nr. 35).</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>5.5 Als al uitgegaan zou mogen worden van de gehanteerde methode (om de benodigde vaarwegbreedte te berekenen) had beoordeeld moeten worden wat de veilige afstand tussen de buitenste grens van een verkeersstroom en de grens van een veiligheidszone rond een windturbinepark zou moeten zijn.</p> <p>De benodigde uitwijkruimte voor verkeersstroom 1 is in het ontwerpbesluit berekend op 1,3 NM. Verkeersstroom 1 loopt op 500 meter van de westzijde van Q4-WP zoals aangevraagd. Het vergunde windturbinepark is kleiner maar de daaraan ten grondslag liggende overweging is niet in overeenstemming met de eigen beredenering: op p. 21 wordt uitgegaan van een 'normale uitwijkmanoeuvre' van 1 NM. Het ontwerpbesluit is op dit punt innerlijk tegenstrijdig.</p>	<p>5.5 De benodigde uitwijkruimte voor verkeersstroom 1 is niet berekend op 1,3 NM in het besluit. Belanghebbende verwacht de 'overwegingen omtrent verkeersstromen' waarin wordt gesproken over een <i>crash</i>-uitwijkmanoeuvre van 1,3 NM voor schepen die in de verkeersstroom worden geconfronteerd met een onverwachte gebeurtenis waarvoor een crashmanoeuvre nodig is met een normale, geplande uitwijkmanoeuvre volgens de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee voor een schip in een andere verkeersstroom. De 'overwegingen omtrent het kruisend en samenvoegend verkeer in de aanloop van het Texel VSS' en 'overige mitigerende maatregelen' beschrijven deze 'normale' uitwijkmanoeuvre.</p>
<p>5.6 Q4-WP levert een concentratie van scheepvaart op in de IJ-geul en de route van de IJ-geul naar Texel VSS. Deze concentratie levert volgens een aanvullende berekening op het Marin-rapport van de aanvrager geen onaanvaardbare veiligheidsrisico's op. Het bevoegd gezag vindt dit een acceptabele onderbouwing.</p> <p>a) Dit rapport is ten onrechte niet ter inzage gelegd.</p> <p>b) Kennelijk is uitsluitend een berekening uitgevoerd met het SAMSON-model dat volgens de Staatssecretaris onvoldoende is om de effecten te beoordelen.</p> <p>c) Niet alleen het effect op veiligheid maar ook op de bereikbaarheid van de IJmuidense en Amsterdamse haven had in de beoordeling moeten worden betrokken.</p>	<p>5.6 a) Zie antwoord op zienswijze 2.4</p> <p>b) Belanghebbende gaat er ten onrechte van uit dat het bevoegd gezag het SAMSON-model in alle situaties als onvoldoende beschouwt om effecten te beoordelen. Het aantal schepen dat om zal varen via de IJ-Geul bedraagt maximaal 2319 per jaar. Dit aantal in combinatie met de huidige overzichtelijke verkeerssituatie in de IJ-Geul geeft geen aanleiding om hier een nadere veiligheidsanalyse op los te laten. Het bevoegd gezag beschouwt het SAMSON-model in deze situatie als voldoende bevestiging dat hier geen onaanvaardbare veiligheidseffecten op zullen treden.</p> <p>c) Deze aspecten zijn meegenomen in de overwegingen van het bevoegd gezag. Zie p. 19 van het besluit onder <i>Conclusie na overwegingen omtrent verkeersstromen</i>.</p>
<p>5.7 De Staatssecretaris heeft ten onrechte verzuimd om de tijdens de vergunningstermijn te verwachten ontwikkelingen van het scheepvaartverkeer en de consequenties van Q4-WP op die situatie te onderzoeken en in het besluit te betrekken. In de beleidsbrief Zeevaart (TK 2008-2009, 31409, nr 1, p...) wordt gesteld dat het scheepvaartverkeer in de havenaanloopgebieden en langs de kust drukker zal worden, ook de grootte van de schepen zal toenemen.</p>	<p>5.7 Het bevoegd gezag heeft de te verwachten scheepvaartintensiteit in de scheepvaartroutes en de te verwachten scheepslengtes van schepen op de Noordzee gedurende de komende 20 jaar meegenomen in haar overwegingen. Zie p. 14 van het besluit.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>5.8 Op dit moment bestaat geen goed beeld van de cumulatie van windturbineparken en de effecten daarvan op langere termijn op verkeersstromen.</p>	<p>5.8 De cumulatieve effecten van windparken waarvoor volledige , zijn op volgorde van binnenkomst van volledige stukken bij het bevoegd gezag in de overwegingen in het besluit betrokken. Mogelijke lange termijn beleidsontwikkelingen rondom ruimtelijke planning op zee maken hier geen onderdeel van uit. De overwegingen omtrent cumulatieve effecten op de scheepvaart zijn weergegeven in paragraaf 3.1.5 van het besluit onder 'Overwegingen omtrent cumulatieve effecten'. Daarnaast zijn de cumulatieve effecten in de bij de aanvraag behorende Marin veiligheidsstudie van het windpark berekend met behulp van het Samson-model.</p>
<p>5.9 Ook de vlotte afhandeling van het scheepvaartverkeer moet in de afweging worden betrokken. De goede bereikbaarheid van de Nederlandse havens is van groot economisch belang. Het fysiek hinderen van de scheepvaart in een druk gebied als waarin Q4-WP is geprojecteerd, vormt een belemmering voor de vlotte toegankelijkheid van de Amsterdamse haven. Schepen kunnen niet de kortste route kiezen en zullen met een lagere snelheid moeten varen. Dit vermindert de economische aantrekkelijkheid van de Amsterdamse haven.</p>	<p>5.9 Voor het toetsingskader zie reactie op zienswijze 4.7. Het windturbinepark ligt niet in openbare vaarroutes. Uit de AIS gegevens (zie figuur 2 in paragraaf 3.1.1) blijkt dat de effecten van het windpark maximaal 2300 scheepsbewegingen per jaar van/naar IJmuiden betreffen. In de overwegingen van het bevoegd gezag is beschreven welke effecten op deze scheepsbewegingen verwacht worden. De uiteindelijke belangenafweging omtrent de bereikbaarheid van IJmuiden is weergegeven in paragraaf 3.1.5 onder 'Conclusie na overwegingen omtrent verkeersstromen'.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>5.10-5.12 In het Nationaal Waterplan zal een ontwerpbesluit over het aanwijzen van windenergiegebieden worden opgenomen. In dat kader worden 'full mission real-time simulaties' uitgevoerd om per afzonderlijke situatie de veilige afstanden van windturbineparken tot vaarroutes te bepalen. Dit is de best beschikbare onderzoekstechniek hiervoor.</p> <p>Door nu al een vergunning te verlenen loopt de Staatssecretaris ten onrechte vooruit op de integrale afweging die in het kader van het Nationaal Waterplan zal plaatsvinden. Omdat dat kader nu ontbreekt is het niet mogelijk om de verschillende belangen op afdoende wijze af te wegen.</p> <p>Bovendien belemmert de Staatssecretaris door nu al een vergunning te verlenen voor een afzonderlijk park dat tot een optimale afweging voor de situatie op de langere termijn wordt gekomen.</p>	<p>5.10-5.12 Zie reactie op zienswijze 5.4.</p>
<p>5.13 Op dit moment is nog onvoldoende onderzoek gedaan naar alle bij het bestreden besluit betrokken belangen. Onder andere hierdoor heeft de Staatssecretaris niet alle bij het besluit betrokken belangen kunnen afwegen. De motivering van het bestreden besluit is ondeugdelijk.</p>	<p>5.13 Het bevoegd gezag heeft overeenkomstig het toetsingkader en met inachtneming van art. 3:4 Awb een zorgvuldige afweging van de bij het besluit betrokken belangen gemaakt.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

Volgnummer: 10	Afzender:	Zeehaven IJmuiden N.V. Dhr. P.H.L.M. van de Meerakker Postbus 541 1970 AM IJMUIDEN
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>Belanghebbende stelt dat de ferry verbinding ernstig economisch zal worden benadeeld door de aanleg van het windturbinepark Q4-WP en verzoekt daarom geen vergunning te verlenen.</p>	<p>Het blijkt in de praktijk dat de route via de IJ-Geul al frequent wordt gebruikt. De Netwerkevaluatie Noordzee 2007 (MARIN, 23114.620/3, 10 maart 2009) rapporteert dat aankomende veerboten in IJmuiden stelselmatig gebruik maken van de route via de IJ-Geul en deze route in sommige gevallen ook wordt gebruikt voor vertrekkende veerboten. Het bevoegd ziet daarom geen reden dat met het mogelijk wegvallen van de noordelijke route van/naar IJmuiden de economische impact buiten proportioneel is zodat dit in de belangenafweging als onacceptabel dient te worden beoordeeld.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Volgnummer: B1	Bijlage:	Nautische Visie Windturbineparken op Zee September 2008 Opsteller: J.W. Verkiel
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
<p>1. In de overwegingen bij de locatiekeuze dienen het enorme economische belang van de zeehavens en hun aanlopen, veiligheid op zee en duurzaamheid met elkaar in balans te zijn.</p>	<p>1. Het toetsingskader voor de vergunningverlening voor windturbineparken is neergelegd in de Wbr en de daarop gebaseerde Beleidsregels inzake toepassing Wbr op installaties in de exclusieve economische zone. In de Beleidsregels wordt op onderdelen verwezen naar het Integraal Beheerplan Noordzee 2015 (IBN). De uitgangspunten van het IBN 2015 zijn een gezonde, veilige en rendabele zee. Het IBN biedt voor de korte termijn een afwegingskader voor diverse vormen van ruimtegebruik op zee, waaronder windenergie. De door inspreker genoemde belangen zijn in het IBN in algemene zin afgewogen.</p> <p>Het bevoegd gezag toetst de aanvraag voor een Wbr-vergunning. Deze toetsing dient op grondslag van de aanvraag plaats te vinden. Van locatiekeuze is bij de toetsing geen sprake meer. Bij het 'aanwijzen' van een andere locatie zou de grondslag van de aanvraag worden verlaten.</p> <p>Het beleid op de lange termijn richt zich op realisering van 6000 MW aan windenergie in 2020. Het kabinet zal in verband met dit lange termijn beleid, dat deel uitmaakt van het nieuwe Nationaal Waterplan, een beperkt aantal grote windenergiegebieden uitkiezen.</p>	

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>2. De ideale locatie voor een windmolenpark is op een ondiepte of zandbank waar schepen toch al niet kunnen komen en waar de vaarroutes ruim vrij van blijven.</p>	<p>2. Het bevoegd gezag deelt de mening dat vanuit de scheepvaart gezien dit de ideale locatie is voor windturbineparken. Bij de locatiekeuze voor windturbineparken spelen echter ook andere factoren een rol, zoals (niet uitputtend): ligging ten opzichte van natuurgebieden, mijnbouwinstallaties, pijpleidingen en kabels, zandwingebieden, militaire oefenterreinen, de afstand tot de kust en aanlandingspunt van de kabel van het park en de windkracht in het gebied. Zoals aangegeven onder punt 1 wordt bij de huidige vergunningverlening de locatiekeuze overgelaten aan de aanvrager, met als beperking de uitsluitingsgebieden zoals verwoord in de Beleidsregels inzake toepassing Wbr op installaties windturbineparken in de EEZ (december 2004).</p>
<p>3. De verkeerssituatie op de Noordzee en met name in de aanlopen van Amsterdam en Rotterdam wordt gekenmerkt door aanzienlijke en groeiende verkeersdichtheid. Deze vaargebieden komen in nautische zin het minst in aanmerking om windmolenparken te situeren.</p>	<p>3. In de overwegingen omtrent de scheepvaartveiligheid in het ontwerpbesluit is de verkeersdichtheid meegenomen als factor om te bepalen hoeveel ruimte het scheepvaartverkeer nodig heeft. Over de groei in verkeersdichtheid worden verschillende uitspraken gedaan (ref. IDON Identification of Suitable Sea Areas for Wind Farms with Respect to Shipping and Safety, Dec. 2008 (DNV, Marin, Dirkzwager, STC B.V. & ECN). De impact van de huidige crisis op het aantal schepen geeft aan hoe moeilijk het is om hierover langlopende voorspellingen te doen. De verwachting van het bevoegd gezag op basis van de beschikbare informatie is dat het aantal schepen op de Noordzee niet zal toenemen maar wel de grootte van de schepen. Daarom rekent het bevoegd gezag met schepen van 400 meter lengte (grootste formaat). De toename van scheepvaartverkeer van/naar Rotterdam vanwege Maasvlakte II wordt voorzichtig geprognosticeerd op enkele procenten over de komende 20 jaar. Een dergelijke lichte stijging van het aantal schepen heeft echter nauwelijks invloed op de behoefte aan ruimte voor de scheepvaart.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>4. De gemiddelde manoeuvre-eigenschappen van schepen in het gebied, de regelgeving, ervaring en internationaal onderzoek wijzen allen op een minimale afstand tussen de buitengrens van verkeersbanen (ofwel clearways) en windmolenparken (eveneens buitengrenzen) van tenminste 2 tot 5 zeemijl.</p>	<p>4. Het bevoegd gezag volgt inspreker niet in zijn stellingname om meerdere redenen. Voor een goed begrip wordt opgemerkt dat clearways in werkelijkheid voor zeevarenden onzichtbare (niet op zeekaarten aangegeven) verbindingroutes zijn tussen de verplichte verkeersbanen van verkeersscheidingsstelsels en andere 'logische' routes die bedoeld zijn als uitsluitingsgebied voor het bouwen van mijnbouwinstallaties en windturbineparken. Sinds 2008 kunnen we middels het Automatic Identification System alle scheepsbewegingen op de Noordzee van schepen groter dan 300 Bruto Ton plotten, en kan dus worden vastgesteld waar de werkelijke verkeersstromen lopen, hoeveel schepen daarin varen en hoe deze liggen ten opzichte van het voorgenomen windturbinepark.</p> <p>Het bevoegd gezag gaat in haar overwegingen uit van deze data omdat zij deze betrouwbaar vindt, in plaats van de clearways als uitgangspunt te nemen die lang niet altijd 'kloppen' met de werkelijke verkeersstromen. Bij het bevoegd gezag is voorts geen regelgeving bekend die genoemde afstanden voorschrijft. (Mogelijk bedoelt inspreker dat de interpretatie door de nautische sector van regelgeving leidt tot de genoemde afstanden.) Daarnaast vindt het bevoegd gezag de toepasbaarheid van de genoemde internationale onderzoeken beperkt omdat deze in andere (niet vergelijkbare) omstandigheden plaatsvonden dan in de Nederlandse EEZ, gebaseerd zijn op of theoretische studies met vele discutabele aannames of korte tijdsperiodes waarin 'gemonitord' is, of anderszins wetenschappelijk onverantwoord zijn. In de derde plaats kan uit de risicoanalyse met het SAMSON model zoals opgenomen in het MER worden afgeleid dat ook bij afstanden kleiner dan 2 zeemijl de kans op significante ongevallen beperkt is.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
	<p>Het SAMSON model is ook gehanteerd bij de veiligheidsanalyse bij de aanleg van Maasvlakte II. Het model houdt rekening met de gemeten scheepsdichtheid rondom het windturbinepark en baseert zich daarmee op de locatie specifieke omstandigheden. Het model gaat uit van de risicoberekening 'kans x effect' en neemt dus ook mee wat het effect is wanneer een schip in een windturbinepark verdaagt. Dit effect wordt vaak overschat; in het merendeel van de gevallen lopen schepen en windmolens beperkte schade op maar het leidt zelden tot catastrofale gevolgen.</p> <p>Als laatste merkt het bevoegd gezag op dat de manoeuvre-eigenschappen van schepen en de vaarpraktijk worden meegenomen in de overwegingen in het besluit maar niet leiden tot 2-5 zeemijlen afstand tot clearways. Bij het vaststellen van de benodigde ruimte voor de scheepvaart wordt desondanks een 'crashmanoeuvre' meegerekend.</p> <p>Overigens wordt uitgegaan van een berekening van de benodigde vaarwegbreedte zoals volgt uit PIANC Work Group 30 Guideline for design of Navigation Channels (juni 1997). Daarbij is gerekend met de minst gunstige aannames (weer, stroming, grootte en type schip etc.) Daarnaast wordt kritisch gekeken naar andere obstakels in de buurt van het windturbinepark die de scheepvaart kunnen hinderen. In aanvulling op het MER heeft het bevoegd gezag de vaarpraktijk betrokken bij de overwegingen van het bevoegd gezag, zie hoofdstuk 3 van het besluit.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>5. Juist de combinatie van veel grote schepen en verwachte groei binnen afzienbare tijd van meer dan 45%, relatief hoge snelheden, veel kruisend verkeer en complexiteit, benodigde ruimte voor uitwijken, afleiding door aanloop van havens, regelmatig beperkt zicht en krachtige wind, afwijkend vaargedrag bij slecht weer, geen loods aan boord en buiten VTS gebied, pleiten voor het vinden van ruimte op zee in een gebied dat zo veel mogelijk vrij blijft van de drukste scheepvaartroutes en rekening houdend met de reeds genoemde veiligheidsafstanden van minimaal 2 zeemijl tussen buitengrenzen van windmolenpark en vaarroutes.</p>	<p>5. Alle hier genoemde factoren worden in overweging genomen door het bevoegd gezag, zie punt 4. Voor de afwegingen die in dit besluit zijn gemaakt verwijzen wij inspreker naar hoofdstuk 3 van het besluit.</p>
<p>6. Het aanbevolen gebied voor windmolenparken wordt globaal begrensd door de coördinaten, zoals aangegeven op bladzijde 19 van de Nautische Visie.</p>	<p>6. Zie de reactie van het bevoegd gezag onder punt 1 en 2.</p>
<p>7. Geen versnippering en verspreiding van diverse parken, maar beperken tot 1 of 2 grote gebieden (verder op zee), routes vrijhouden en corridors waar nodig.</p>	<p>7. In het MER en bij het beoordelen van de aanvraag wordt rekening gehouden met de cumulatieve effecten van meerdere windturbineparken voor de scheepvaart. Zie hoofdstuk 3 van het besluit. Onder 1. is reeds gewezen op het toekomstige beleid ten aanzien van windenergie op zee.</p>
<p>8. Niet alleen kijken naar de aanlooproutes naar de Nederlandse havens, maar ook de doorgaande reisplanning en vaart zo min mogelijk hinderen.</p>	<p>8. De mate van hinder wordt beoordeeld op basis van de ligging van het park ten opzichte van de verkeersstromen, de scheepsdichtheid in de verkeersstromen en andere obstakels voor de scheepvaart in het omliggende gebied. Dat geldt zowel voor verkeersstromen met doorgaande vaart als voor scheepvaart in aanloopgebieden. In de aanloopgebieden wordt echter daarbovenop rekening gehouden met de extra risico's die spelen bij het aanlopen of verlaten van een haven. In aanvulling op het MER heeft het bevoegd gezag de hier genoemde aspecten betrokken bij de overwegingen in het besluit, zie hoofdstuk 3 van het besluit.</p>

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
9. Ten einde te komen tot zo min mogelijk ruimtebeslag op zee en dus zo min mogelijk windmolens, zouden de molens van een zo hoog mogelijk vermogen moeten zijn (5 MW in plaats van 2 tot 3).	9. In het MER zijn verschillende inrichtingsalternatieven onderzocht, voor wat betreft dichtheid en vermogen. Ten aanzien van windturbines met een vermogen van 5-6 MW op zee is relatief weinig ervaring opgedaan. Overigens hebben grotere windturbines ook meer vrije ruimte nodig dan kleinere windturbines en bestaat er dus geen lineair verband tussen grootte van windmolens en ruimtebeslag. In het MER is een vergelijking gemaakt van opbrengsten van grote en kleine turbines. Verwezen wordt naar de in het MER opgenomen samenvatting. In reactie op deze inspraakreactie is voorts van belang dat het bevoegd gezag gehouden is te beslissen op grondslag van de vergunningaanvraag. De aanvrager heeft in zijn aanvraag voor een type windmolen gekozen. Indien het bevoegd gezag anders zou voorschrijven, verlaat het de grondslag van de aanvraag.
10. Veiligheidsmarges tot windmolenparken dienen minimaal 2 zeemijl te zijn, net zoals de veiligheidsmarges tussen verkeersstromen en de minimale breedte van een verkeersader. Daarmee kom je tot een minimale tussenafstand van 10 zeemijl tussen verschillende windmolenparken.	10. In het MER wordt scheepvaartveiligheid behandeld aan de hand van het SAMSON model. Uit het MER blijkt niet dat het windturbinepark leidt tot een (substantiële) toename van de kans op ongevallen. De SAMSON berekeningen bieden geen grond voor een (algemene) minimale veiligheidsmarge als door inspreker naar voren is gebracht. In aanvulling op het MER heeft het bevoegd gezag de vaarpraktijk betrokken bij de overwegingen van het bevoegd gezag, zie hoofdstuk 3 van het besluit.
11. De verlichting van windmolenparken dient uitgevoerd te worden cf. richtlijnen IALA.	11. Een verlichtingsplan dient op de IALA richtlijnen te worden gebaseerd; dit is in de besluiten verwerkt.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1228

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q4-WP

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
<p>12. Stationeer wachtschepen die kunnen ingrijpen bij calamiteiten, oliebestrijding, maar ook als vooruitgeschoven VTS post.</p>	<p>12. Een zeesleper met voldoende trekkracht heeft een toegevoegde waarde voor de veiligheid indien deze op tijd bij een onmanoeuvrerbaar schip aanwezig is. Indien de veiligheidsrisico's en bijbehorende kosten zodanig groot zijn dat een zeesleper (die dan permanent bij het park gestationeerd moet zijn) daarmee gerechtvaardigd kan worden kan dit overwogen worden. Door middel van monitoring en evaluatie wordt de veiligheidssituatie in en rond het park in de gaten gehouden (zie voorschriften bij het besluit).</p> <p>Vooralsnog vindt het bevoegd gezag een zeesleper echter niet gerechtvaardigd, zie hoofdstuk 3 van het besluit.</p> <p>Het MER wijst verder uit dat bij een calamiteit de kans op verlies van olie minimaal is.</p> <p>Overigens geldt dat tijdens de bouw van het windturbinepark, als er bouwverkeer rondvaart en verlichting/markering nog niet op orde is, een wachtschip wordt voorgeschreven die inderdaad als 'vooruitgeschoven VTS post' kan worden beschouwd. Echter met de beperking dat buiten de 12 NM uit de kust (territoriale wateren) waar het windturbinepark ligt geen scheepsbegeleiding mag worden gegeven en het wachtschip dus slechts waarschuwingen en adviezen mag geven aan schepen. Na de bouw wordt het park echter goed verlicht, is herkenbaar op de radar en AIS en er is geen noemenswaardig scheepvaartverkeer meer in het park aanwezig. Daardoor heeft een wachtschip dat geen sleepcapaciteit heeft nauwelijks toegevoegde waarde meer.</p>

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1228